

Энг муҳим масала — ижтимоий-иқтисодий ривожланиш борасида ўзимиз танлаган моделга асосланган ҳолда, халқ ҳаётини яқиндан билиб, одамларнинг ташвиш ва муаммоларини ҳар томонлама юрагимиздан ўтказиб, олдимизда турган мавжуд ғов-тўсиқларни бартараф этиш, замоннинг ўзи олдимизга қўяётган долзарб вазифаларни виждонан ва масъулият билан бажаришдан иборат.

(Президент Ислам КАРИМОВнинг Оқсарой қароргоҳида Вазирлар Маҳкамасининг янги таркиби билан ўтказган йиғилишдаги нутқидан).

Mustaqillik huquq demakdir

08

(375)

HUQUQ

YURIDIK GAZETA

Fevral

D.	7	14	21	28
S.	1	8	15	22
Ch.	2	9	16	23
P.	3	10	17	24
J.	4	11	18	25
Sh.	5	12	19	26
Y.	6	13	20	27

2005

Gazeta 1997-yil 27-avgustdan chiqib boshlagan.

WWW.HUQUQ.UZ. E-mail: Info@huquq.uz

AXBOROT

САЛОМАТЛИК — ТУМАН БОЙЛИК

2005 йилнинг «Сихат-саломатлик йили» деб эълон қилиниши муносабати билан прокуратура органларида соғлом турмуш тарзини шакллантириш, ходимларнинг спорт билан шугулланишига қаратилган чора-тадбирлар кўрилмоқда.

Шу мақсадда Республика Бош прокурори фармойиши билан тадбирлар дастури тасдиқланди.

Кенг қамровли масалаларни ўз ичига олган ушбу дастур прокуратура ходимлари ўртасида жисмоний тарбия машғулотларини давом эттириш, уларни тиббий кўриқдан ўтказиб бориш, саломатлигини тиклашга муҳтож бўлганларга тегишли ёрдам кўрсатиш каби тадбирларни кўзда tutadi.

Шунингдек, ходимлар ўртасида шахмат, теннис ва футбол мусобақаларини ўтказиш белгиланган.

Энг муҳими, мазкур тадбирларни республика миқёсида, барча прокуратура органларида ўтказиш мўлжалланган.

Тадбирларни амалга ошириш учун Бош прокурор ўринбосари Б.Тойжонов раҳбарлигида ишчи гуруҳи тузилди.

Яқинда ишчи гуруҳининг дастлабки мажлиси бўлиб ўтди. Унда ташкилий масалалар муҳокама қилиниб, келгусидаги вазифалар белгилаб олинди.

Ўз муҳбиримиз

RESPUBLIKA BOSH PROKURATURASIDA

ЯНГИ КИТОБ МУҲОКАМАСИ

Ўтган жума куни Республика Бош прокуратурасида сенат аъзоси, юридик фанлар доктори, профессор, ТДЮИ ректори Мирзаюсуф Рустамбоев билан учрашув бўлиб ўтди.

Унда бевосита профессор М.Рустамбоев раҳбарлигида тайёрланиб, янги тахрирда чоп этилган икки жилдлик «Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексига шарҳлар» китоби муҳокама қилинди.

М.Рустамбоев китобнинг тайёрланиш тарихи, унинг

прокурор-тергов ходимлари учун зарурлиги, талабалар учун аҳамияти ҳақида сўзлади.

Бош прокуратуранинг бошқарма катта прокурори Н.Х.афизов, бўлим бошлиғи С.Ортиқова, ўқув маркази кафедре мудири Ф.Раҳимовлар китобнинг амалий аҳамияти ҳақида ўз фикр-мулоҳазаларини ўртоқлашдилар.

К.САЪДУЛЛАЕВ,

Республика Бош прокуратураси халқаро-ҳуқуқий бўлим прокурори

Моҳият

Шундай жиноят

борки, уни оқлаб

бўлмайди, бу ватанга

хиёнатдир.

П.БУАСТ

2005 йил — Сихат-саломатлик йили

Қўлингиз енгил бўлсин, шифокорлар!

ХАВАР

БАТАН ҲИМОЯСИ — МУҚАДДАС ВАЗИФА

Жиззах шаҳрида Республика Бош прокуратурасининг Қонунчиликни мустаҳкамлаш муаммолари ва прокурор-тергов ходимлари малакасини ошириш маркази ва Республика ҳарбий прокуратураси ҳамкорлиқда «Ўзбекистон Республикасининг мудофаа қобилиятини кучайтиришда прокуратура органларининг ўрни ва вазифалари» мавзусида семинар ўтказилди.

Семинарда асосий эътибор Ўзбекистон Қуролли Кучлари тизимида қонунийлини таъминлаш, ҳарбий хизматга тайёрлаш, ҳарбий хизматчилар орасида жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, республикамизнинг мудофаа қобилиятини кучайтиришда ҳарбий прокуратура органлари ва жамоат ташкилотлари билан ҳамкорлик каби масалалар муҳокама этилди.

Қонунчиликни мустаҳкамлаш муаммолари ва прокурор-тергов ходимлари малакасини ошириш маркази

Республика Бош прокуратураси матбуот маркази хабар қилади

Жарқўрган тумани катталар поликлиникаси кўз шифокори Равшан Бердиев «Оққўрган» ширкат хўжалиги «Хайитобод» маҳалласида яшовчи Нурбой Алиқуловдан унинг турмуш ўртоғи Холдон Алиқуловага 2-гуруҳ ногиронлиги тўғрисида ҳужжат тўғрилаб бериш эвазига 70.000 сўм пора талаб қилган.

2005 йил 9 феврал куни Н.Алиқуловнинг аризаси юзасидан вилоят прокуратураси ва МХХнинг Сурхондарё вилоят бошқармаси тезкор вакиллари ҳамкорлиқда ўтказган тадбирда Р.Бердиев ўз хизмат хонасида 40.000 сўм пора олган вақтида ушланди.

Мазкур ҳолат юзасидан Р.Бердиевга нисбатан жиноят иши қўзғатилди.

...

Тошкент вилояти Зангиота тумани Хонобод қишлоғида яшовчи Зулхумор Иброҳимованинг ҳуқуқ-тартибот органларига мурожаат қилишича, «Сирғали темир-бетон конструкцияси» ОТАЖ балансида бўлган Нилуфар 3-тор кўча, 17-уй, 3-хонадонни хусусийлаштириш учун мазкур ташкилот кадрлар бўлимининг бошлиғи Т.Арбецман ундан 600 АҚШ доллари беришни талаб қилган. Ва Иброҳимовадан 100.000 сўмни олиб, қолганини 11 феврал куни олиб келиб беришни сўраган.

Айтилган куни Тамара Арбецман 3.Иброҳимовадан 500 АҚШ доллари ва 10.000 сўмни олган вақтда ушланган.

Ҳозирги кунда жиноят иши бўйича тергов олиб борилмоқда.

Ушбу сонда:

«МАРОҚАНД»ДАГИ ЎЙИНАР

● СВОЖКК ДЕПАРТАМЕНТИ
ФАОПИЯТИДАН

АЛДАНИБ ҚОЛГАН ЁМОН

● DOLZARB MAVZU

ГАЗ, ҚАРЗ ВА ЁРУФ КЕЛАЖАК...

● JURNALIST SURISHTIRUVI

ШИРКАТ ВОСИТАЧИМИ?

● KOMMUNAL XIZMAT
MUAMMOLARI

«САНЪАТДА АСОСИЙ НАРСА — ДИД»

«Huquq»нинг
бугунги
муҳмони
Ўзбекистон халқ
артисти
Бахтиёр
ИХТИЁРОВ

● GURUNG

FARMON VA IJRO

— Омон ака, қўшма жиноятчиликка қарши курашни профилактик тадбирларни қўйиштиришдан бошлаш керак деймиз. Сизнингча, жиноятчиликнинг олдини олишда ҳуқуқий тарғиботнинг аҳамияти қандай?

— Мамлакатда олиб борилаётган ислохотлар натижасида турмушимиз, дунёқарашимиз ўзгармоқда. Бу ҳолат яқинда икки палатали парламентга бўлиб ўтган сайловларда ҳам яққол кўзга ташланди. Одамларда эртанги кунга умид, ишонч кучли эканлигига яна бир бор амин бўлдим. Кўптартиявийлик асосида ташкил этилган сайловлар

бор. Орамизда ҳали ҳам «қарама-қарши қўб»да турган шахслар мавжуд. Улар ҳали ҳам турли ўзлаштириш, талон-тарож, фирибгарлик йўли билан яшаш мумкин дея ҳисоблайдилар. Туманимизда очилган мана шундай «негатив ҳолатлар»дан бир нечасини мисол сифатида келтирмоқчиман.

«Қишлоқхўжалиқкимё» АЖнинг Зафаробод тумани филиалида ошқор мудири лавозимда ишлаган Ф.Маматов 2002-2003 йиллари 8.443.000 сўмлик 29 тонна аммофос ва 62 тонна аммиакли селитрани ўзлаштирди. Бунинг учун у филиал раҳбари И.Маматқулов билан тил

доимий диққат марказимизда турибди. Мана қаранг, юқорида фермер хўжалиқлари аъзолари мисолида юзага-чиққан фуқароларнинг қонуний ҳақ-хўқуқлари тикланди. Уларга

Эртанги кун умиди билан

ЗАФАРОБОД ТУМАНИ ПРОКУРОРИ ОМОН ХУДОЙҚУЛОВ БИЛАН СУХБАТ

жараёнида демократия, эркинликларни тўла юзага чиқариш мумкинлигига ишонч ҳосил қилдик. Халқнинг эзгу-типақлари, ўй-хаёллари ўзида ифода эти олан сайлов дастурлари маъқулланди. Номзодлар ҳам шунга қараб иш тутди. Энг муҳими сайлов жараёни фуқароларнинг ҳуқуқий онги, дунёқарашиде «янги тўлқин» пайдо бўлганлигини кўрсатди. Ўн йил олдинги фуқаро билан бугунги фуқаро орасида фарқ катталигини англаш қийин эмас.

Бу ҳолат одатий муносабатларда ҳам кўзга ташланади. Айтайлик, биз ҳар кун ишда раҳбар, ишончада ходим, дўкonda истаёмолчи, шахсий бизнесда тadbirkor сифатида намоён бўламиз. Мана шу ҳолатларнинг ўзи ҳам муайян ҳуқуқий малакани талаб этади. Ана энди саволингизга жавоб берадиган вақт келди, чоғи. Муайян ҳуқуқий онга эга бўлмай, қандай қилиб жамиятимизда оддий фуқародан талаб этиладиган мана шунча вазиғларни амалга ошириш мумкин? Профилактика — ҳуқуқий маданиятни кўтаришга қаратилган чора-тадбирлар мажмуи экан, биринчи навбатда ана шу фикрнинг ўзига асос қилиб олиши шарт. Шундангина жиноятчиликнинг пайи қирқилади. Ўшандagina жамиятда илдиш отабтган иллатларга қучли зарба бера оламиз.

— Илдиш отабтган иллатлар десанда нималарни назарда тутдингиз?

— «Иллат» ибораси жамиятга хос салбий одатларни, ҳар хил қинғирликлар, қўпчилик еки оддий бир фуқаронинг у еки бу қўринишдаги манфаатига зарар келтиришни ифода қилган экан, ҳозирда бундай ҳолатлар

бириктиради. «Кумуш дала», «Олло-мурот-Неъмат», «Муҳсин» каби бир неча фермер хўжалиқлари ишончига қиради. Уларга яқин кунларда минерал ўғит ажратилиши ҳақида «қўқ ваъдалар» бериб, ишонч қозғоларини йиғиб олади. Ўғит олинганлиги ҳақидаги сохта юк хатларини расмийлаштириб, аслида хом-ашени бутунлай бошқа кимсаларга сотиб юбаради. Мўмайгина пулни чўнтагига урган Ф.Маматов хотиржам юраеради. Фермерларни эса ҳар хил вазжалар билан қалитиб, қочиб юради. Туман прокуратураси аралашуви билан бу ҳолатга барҳам берилиди. Фуқароларнинг ҳуқуқлари тикланиб, айбдор жазоланди.

Ж.Ауелхонев 2004 йил январь-март ойларида «Чимқўрғон» ширкат хўжалиги 2-фермасида бош чўпон вазиғасида ишлаган. Бу кимсанинг бориғи уч ой давомида ўзлаштиргангани тадбир жоиз бўлса, кит ҳам ҳазм қилолмайди. Ишни бошлаётганида 461 бош қўйни қабул қилди. Учинчи ой охирига бориб, қўйлардан битта ҳам қолмайди. Қарийб 12.000.000 сўмлик отар шу тахлит «ютиб» юборилади. Ушбу шахс статистик хисоботларни сохталаштириб, қалбаки маълумотлар тақдим этиб келган. Туман прокуратураси ташаббуси билан бу ҳолатга муносиб баҳо берилади.

— Кейинги пайтларда прокуратуранинг жазоловчи идора эмас, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилувчи муассаса эканлиғига алоҳида ургу беришмоқда. Сизнингча, бу ҳолат қанчалик юзага чиқмоқда?

— Юқоридаги иккита мисолдан кўринадики, фуқаролар манфаати

етказилган моддий-маънавий зарарлар учирлиди. Иккинчи ҳолатда кўп миқдорда ўзлаштиришга йўл қўйган шахсга нисбатан муносиб баҳо берилиб, умумий мулкдорлар — ширкат аъзоларининг манфаатлари ҳимоя қилинди.

Ҳар икки ҳолатда ҳам адолат тамойили тўла-тўқис галаба қозонди. Бундай мисолларни кўплаб келтиришимиз мумкин. Лекин энг муҳими, қонунийлини таъминлаш, адолат устуворлигига эришиш бош вазиғимиз эканлиги ҳеч қачон ёдимиздан чиққан эмас.

Абдурахмон МУСТАФОҚУЛОВ,
«Huroq» мухбири

BARKAMOL AVLOD ORZUSI

Ёшлар ўртасида спортни ривожлантириш нафақат баркамол, соғлом авлоднинг тарбиялаш, балки вояга етмаганлар ўртасида ҳуқуқбузарликнинг олдини олишнинг энг синалган, самарали усулига айланмоқда.

Келинг, яхшиис эл орасида спортчи-прокурор номини олган Пастдаргом туман прокурори Фахриддин Жумаевнинг бу борадаги фикрлари билан танишинг.

Соғлом келажак сари

— Ёшлик — жўшқинлик фасли. Шу боис ёшлар бирор фойдали машғулот билан банд бўлгани яхши. Бекорчи бола бора-бора зерикади, бирор хамроҳ, эрмак топш пайига тушади. Бундай пайтда турли оқим ва қабих ниятли кимсалар таъсирига тушиб, уларнинг «қуроли»га айланмаслигига ким қарол бера олади?

Туман таълим муассасаларида 69.224 нафар ўқувчи тарбия олишади. Олиб борилаётган тадбирларга қарамай, тўғрақлар ва асосан спортга эътибор қаратишга аҳд қилдик. Янги спорт гуруҳлари, уюшмалар юзага келди. Ҳомийлар кўмағида спорт қийимла-

ри ва жиҳозлар олинди.

Эндиликда туманимизда спортчи ёшлар бисёр. Бундан ташқари, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар қошида «Реал-Айки-до» спорт маркази очилиб, унда 70 нафардан ошқ вояга етмаганлар шугулланишади. «Тазқван» марказида эса 100 га яқин ёшлар машғулот билан банд.

Ўтган йили туман ҳокимлиги ва прокуратура ташаббуси билан туман прокурорининг соврини учун миллий кураш бўйича республика биринчилиги ўтказилди. Унда Жиззах, Бухоро, Навоий, Сирдарё ва вилоятимизнинг турли худудларидан 300 га яқин ёш полвонлар иштирок этишди.

Мусобақа қизгин ҳамда муросасиз ўтгани боис, айнан шундай мусобақани 14-16 август кунлари

такоран ўтказдик. Аммо «Сиҳат-саломатлик йили»нинг 7-9 январида «Ўзбек кураши — олимпиада сари» шиори остида уюштирилган 5-Республика турнирининг галдаги мусобақалари бунчалик аҳамият касб этади дея уйламагандик. Туманимиз ахли бу гал саккизта вилоят ва Қорақалпоғистондан келган 300 нафардан зиёд ёш полвонларни олишлар билан кутиб олишди. 13 вазн бўйича уч кун давомида олиб боришдан беллашувлари заёв билан кузатишди. Вилоятимиз спортчилари биринчи, жиззахликлар иккинчи, бухоролик ёш полвонлар эса учинчи ўринга сазовор бўлишди.

«Huroq» мухбири
Мансур АЛОВУДДИНОВ
ёзиб олди

MUNOSABAT

Олий жазо сўнгги жазоми?

Мустақилликнинг илк кунлариданоқ мамлакатимизда инсонпарварлик ва бағрикенгликка эътибор қаратилади.

Ўтган даврда Президентимиз томонидан ўндан ортик амнистия тўғрисидаги фармон эълон қилинди. Билиб-билмай жиноят қилган ёзлаб фуқаролар оиласи бағрига қайтди. Бугунги кунда уларнинг қўпчилиги юрт равнақи учун меҳнат қилмоқда. Халқимиз айни дамларда улкан ислохотлар даврини бошдан кечирмоқда. Бу ҳақда Президент Ислам Каримов Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маърузасида алоҳида тўхталиб, суд-ҳуқуқ тизимини либераллаштиришга эътибор қаратди.

Суд-ҳуқуқ тизимини либераллаштириш бораида ҳал этишимиз лозим бўлган яна бир масала — бу жазолаш тизимидан ўлим жазосини чиқариб ташлашдир, дейди юртбошимиз. Ўлим жазосини бекор қилиш муаммоси қўпчилик ривожланган мамлакатларда ҳам оғрикли муаммага айланган. Жазонинг бу тури АКШнинг айрим штатларида сақланиб қолганини қўпчилик ҳуқуқшунослар яхши билишади. Мустақиллик йилларида бу борада катта ишлар қилинди. Эндиликда ўлим жазоси фақат террорчилик ва жиноятни оғирлаштирувчи ҳолатларда одам ўлдирганлиги учунгина қўзда тутилган. Қонунчилигимизда ўлим жазоси 60 ёшдан ошган шахсларга, вояга етмаганларга ва хотин-қизларга қўлланилмайди.

Яхши эслаймиз: собик иттифок даврида «пахта иши» юзасидан жазога тортилган айрим фуқароларимизга ҳам ўлим жазоси қўлланилган эди. Бу қанча-қанча оилаларнинг норозилигига сабаб бўлганди. Юртбошимиз ўлим жазосини жиноят тизимидан батамом чиқариб ташлаш гоёсини илгари сурмоқда; унинг ўрнига умрбод ёки ўзоқ муддатли жазони ўташга ҳукми қилинадиган шахслар учун тегишли жойлар қуриш керак, дейилмоқда.

Исмон ҳайда бир марта яшамиз. Шундай экан жунотдан тийилиш керак. Оллоҳ томонидан берилган умрда шундай яшаш керакки, ҳайтдан ўтган одамлар унинг ибратли ишларини эслаб юришин.

Мирзааҳмад АЙМАНОВ,
Беруний туман прокурори

PROKUROR NAZORATI

РАҲБАРЛИК МАСЪУЛИЯТДИР

Вазирлар Маҳкамасининг «Иш ҳақининг ўз вақтида тўланиши учун вазирликлар, идоралар ва хўжалик юритувчи субъектлар раҳбарларининг жавобгарлигини ошириш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» ҳамда «Иш ҳақининг ўз вақтида тўланишига доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»-ги қарорлари ишчи-хизматчиларнинг, яъни фуқароларимизнинг конституций ҳуқуқларини ҳимоя қилишга қаратилгандир.

Бухоро туман прокуратурасининг бу борадаги текширишларида аниқланишича, 2004 йил декабр ҳолатига иш ҳақидан қарздорлик 7.945.000 сўмини ташкил этган.

Туман прокуратураси қорхона ва ширкат хўжалиқларида меҳнат қилаётган ходимларга тегишли бўлган иш ҳақини ўндириш юзасидан даъво қўзғатди. Масалан, «Сувқожа» қорхонаси раҳбари Б.Мирзаев ҳамда бош хисобчи И.Шариповларнинг айби билан 726.200 сўмлик иш ҳақи ўз вақтида тўланмаганлиги аниқланиб, уларга нисбатан маъмурий ҳуқуқбузарликка доир иш қўзғатилди.

Ёки «Сўфкоргар» машина-трактор парки масъулияти чекланган жамияти бошлиғи Н.Раҳматов ва бош хисобчи Р.Барноевнинг айби билан жамият аъзоларининг 567.990 сўмлик иш ҳақи вақтида тўланмаганлиги маълум бўлди. Раҳбарлик улкан масъулият эканлигини унутган бу шахслар ҳам энди қонун олдида жавоб беришади.

Давлат СОИБОВ,
Бухоро тумани прокурори

Xatlar va jamoatchilik bilan aloqalar sahifasi

PAKAM

Чоршанбадан чоршанбагача тахририят муштариблардан 27 та мактуб олди.

● Izhor

DARS BOSHLANDI

Дарс бошланди, тугади шовқин, Қолди қалбда айтилмай оҳим. Ўлжасини топган овчидай Домла бизга тикди нигоҳин.

Бўйсунмасдан ўй-хаёлларим Сен томонга чопар бетиним. Ҳамма менга боқди ногаҳон, Беихтиёр айтгандим исминг...

Узр сўраб отилдим шартта, Тўрт томоним қибла мисоли. Яратганга илтиҳо қилдим, Насиб бўлсин унинг висоли.

Юрак мендан сўрайди сени, Бир лаҳза ҳам бермасдан тиним. Фақат сени ўйлайман фақат, Шу тариқа ўятпди куним.

Sherzod ABDUSAMATOV

● Aks-sado

«Huquq» газетасининг ўтган сониди журналист Абдурахмон Мустафокуловнинг «26-си ёпилмасин» сарлавҳали мақоласи чоп этилганди. Айтиш мумкинки, мақолада муаммога ҳолис ёндашилган. Белгиланган йўналишда қатновчи такси (маршрутка)лар фаолиятида ҳақиқатан ҳам муаммолар бор. Айниқса, «Чорсу» атрофидаги кенг қамровли қурилишлар туфайли бирмунча келишмовчиликлар келиб чиқмоқда. Биз пойтахтимизнинг «Чорсу» бекатидан шаҳарнинг турли жойларига одамларни ташиймиз. Лекин янги йўллар барпо этилиши билан бизнинг

● Madad'talab maktublar

TOMORQA BERISHARMIKAN?

Мен 1998 йили уйланганман. Иккита фарзандим бор. Ҳозиргача отамнинг ҳовлисидида яшаб келаямиз. Яна бир оилали укам ҳам биз билан туради.

1999 йилдан бери томорқа учун ер сўраб ариза ёзаман. Ҳатто Сурхондарё вилоят ҳокимига ҳам мурожаат қилдим, натижа йўқ. Қуруқ гапдан нарига ўтишмаяпти. Лекин қишлоғимизда 2000—2004 йиллар давомида 20 гектардан ортиқ ер одамларга бўлиб берилди. Бировлар томорқа олиб, кейинчалик бошқаларга пулламоқда. Айрим бой-ваччалар эса воёга етмаган бола-

лари учун ҳам ер устаси сотиб олган.

Кўнглимда тугун бўлиб турган яна бир дардимни айтиш: томорқа ололмаганим учун турмуш ўртоғим мен билан бир неча марта жанжаллашди. Ҳатто ажралиш мақсадида судга ҳам борган. Суд оиламизни сақлаб қолиш учун муҳлат берди.

Ҳайронман: нега ҳаммага томорқа берилади-ю менга берилмайди? Амалдор акаларимиз қачонгача алдар экан?

Hayit BO'ATYEV,
Muzrabot tumani T.BERDIYEV nomli
jamo'a xo'jaligining 7-bo'limi

PUL YO'Q DEYISHAYAPTI

Ўхратмал тахририят!

Сизларга хат ёзишимдан мақсад шуки, Сарисий туманига қарашли «Тақийён» ширкат ҳўжалигидан келимин Кенжаева Қурбонгул 117.000 сўм, қизим Зарипова Муқаддас 149.000 сўм болалар нафақасини ололмай келаяпти. Туман раҳбарларига ёзган шикоятим текширилмагач, Сурхондарё вилояти раҳбарларига ариза ёздим. Аммо улар ҳам эътиборсиз қолдирилди.

Ширкат ҳўжалигининг ҳисобидида пул йўқ дейишмоқда. Пул бўлмаса ширкат идораси ходимлари ҳар ой маошларини қардан олишяпти? Ўшбу мактубимни газетдада чиқаришингизга кўзим етмайди. Шундай бўлса ҳам бизга қонун доирасида ёрдам беришингизни сўрайман.

Rustam KENJAYEV,
Sariyoy tumani Madaniyat
qishlog'i

MAQSAD BIR, AMMO...

Чорсудаги тўхташ бекатимиз ёпилди. «Чорсу» савдо маркази ёнидан бошқа бекат беришди. Уни ўз ёнимиздан таъмирлаб, чироқлар қўйиб, йўловчиларга баҳоли қудрат қулайлик яратишга ҳаракат қилдик, лекин бекатни ишлатишга улгурмадик. Бизни «Пахтакор» метро бекати ёнидаги алоҳида тўхташ жойига кўчиришди. Схемамизда «Чорсу» майдони орқали қатнашимиз мумкинлиги кўрсатилган. Лекин бизга турли раҳбарлар, но-зирлар «Чорсу» орқали айланиб

қатнашимизни тақиқлашмоқда. Йўловчилар эса «Эскижўва» бозори ва «Чорсу» савдо мажмуидан нарсани харид қилишгач, бизнинг машиналарга чиқиш учун «Пахтакор»даги бекатимизга келгунча яна бир транспортдан фойдаланишга мажбур бўлишяпти. Ҳаммамизнинг асосий мақсади-миз йўловчиларга қулайлик яратиш экан, бу ҳолатларга эътибор қаратиш зарур деб ҳисоблаймиз.

T.ABDULLAYEV,
Toshkent shahri

Қорлар эриб кетар, миноралар мангу қолади...

● Mulohaza

E'TIQOD, QALB, VATAN

Лицейга ўқишга киргач, дастлабки икки-уч ойда ўзимни яхши ҳис қилолмай юрдим. Ҳамма ҳар жойдан келган: кимдир Қашқадарёдан, кимдир Хоразмдан, биров Андижондан. Ҳамма бегонасирайди, гап гапга уланмайди. Сухбатлар, Чўлпон ибораси билан айтганда, «капта-капта...».

Хуллас, декабр-гача ҳеч ким бир-бири билан дўст бўлолмай юрди. Шундай кунларнинг бирида ўқитувчимиз Шахноза опа конституция байрамига қандай тайёргарлик кўраётганимиз ҳақида сўраб қолди. Табиийки, жавоб қониқарли бўлмади. Шундан сўнг ҳаммаси бошланиб кетди. Кимдир шеър, биров ашула айтадиган, тўрт-беш киши саҳна кўрниниш намойиш этадиган бўлди. Қарангки, деярли ҳамма ўзига яраша иқтидорли чиқиб қолди. Ҳа, ой давомида кунига зўрға бир-икки оғиз гап гапирадиганлар энди булбулдай сайрайдиган, кўринишидан «унча ақлига ўхшамайдиган» баъзи ўқувчилар ҳам дарсларда ажойиб фикрларини билдирадиган бўлишди. Бу эса байрамга тайёргарлик кўраётган бутун гуруҳга ижобий таъсир этмай қолмади. Натижада лицейимизда конституция кунига бағишлаб ўтказилган «Конунимиз — ҳимоямиз» тадбирида гуруҳимизнинг чиқиши энг яхши деб баҳоляниб, тадбирининг шаҳар босқичига тавсия этилди.

Эшитишимча, одамларни уч нарсани бирлаштирар экан: эътиқод, қалб, ватан. Бизни ҳам ўшанда мана шу нарсалар бирлаштирган бўлса не ажаб?..

Elmurod NISHONOV,
TDPQ qoshidagi akademik litseyning 3-kurs o'quvchisi

● Minnatdorchilik

Мен Ҳўжайли тумани мудофаа ишлари бўлимида хизматчи бўлиб ишлар эдим. Номаълум кишиларнинг бўҳтон аризаларига асосан ўтказилган текширишлардан чарчаган маъмурият 2004 йил 21 ноябр кунни мени ҳеч қандай асоссиз ишдан бўшашга мажбур қилишди. 22 йиллик стажим билан ишсиз қолдим. Оилавий шароитим оғирлашиб, моддий томондан қийналганимдан сўнг 9 декабр кунни ишимга тиклашларини сўраб Шимолигарбий ҳарбий округ прокуратурасига мурожаат қилдим.

Прокуратура ходимлари аризам бўйича текширув ўтказиб ҳақиқатан ҳам ноқонуний равишда ишдан бўшатишганимни аниқлашди ва 17 декабр кунни Ҳўжайли туман МИБ бошлигининг 21 ноябр кунги буйруғини бекор қилиш юзасидан протест киритишди. Шундан кейин туман МИБ бошлиғи 2005 йил 4 январ кунни мени вазирамга қайта тиклади ва бекор юрган кунларим учун иш ҳақи тўлаш чорасини кўрди. Шу сабабли ҳарбий прокуратура раҳбариятига миннатдорчилик билдираман.

Maqsud IBROHIMOV

● Tuyg'u

Iftixor

Мустақилликнинг эл-юрт тақдирдаги аҳамияти ҳақида ёзаётганимда кўнглимни бир ҳадик чулғайди: ҳурликнинг моҳиятини тўлиқ очиб бера оламими? Уни ёрқин рангларида тасвирламоққа салоҳиятим етишмаслигидан чўчийман. Фикратимда чарх ураётган «инсон учун ҳаво қанчалки зарур бўлса, мустақиллик ҳам унинг тақдирда худди шундай зарурат-ку» деган мулоҳазани содда тил билан ту-

шунтириб беролмайманми деган истихолога бораман. Не бўлганда ҳам истиқлол буюк неъмат, буни ҳеч кимга ҳайқирмай, ҳеч жойда айюханнос солмай ички бир қудрат или ҳимоя эта билмоқ, мустақамламоқ кўнглиг эҳтиёжига айланмоғи лозим деб билганим учун ортиқча дабдабаларни ёзгим келмайди. Чунки баландларвоз сўзлар ҳеч қачон фахр уйғотмайди. Шунданми, тақдир-

га мустақиллик битилган элнинг улғувор ишлари ҳақидаги мақола-ларини хурликка тинимли йўқ қасда-дай туюлаверади.

Озод юртининг улғувор қудратини, оидин қуларини, элнинг ёруғ орзуларини бор буй-баста билан тасвирлай олишининг ўзи ҳам бир саодат.

Diibar KENJAYEVA,
jurnalist

● Javob

BIRINCHI NAVBATDA TURIBDI

Меҳнат ва аҳолини иқтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги Ургут тумани «Амир Тему-мур» ширкат ҳўжалиги «Совгон» маҳалласида истиқомат қилувчи 1-гуруҳногирон Тўйчи Хотамовнинг ногиронлар арвачаси тўғрисидаги аризасини ўрганиб чиқиб, қуйидагиларни маълум қилади.

Самарқанд вилоят Меҳнат ва аҳолини иқтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармасидан олинган маълумотга кўра, Т.Хотамов 2004 йил 11 ноябр кунни Ургут тумани иқтимоий таъминот бўлимига арвача сўраб мурожаат қилган ва навбатга олинган. Бугунги кунда у киши туманда арвачага муҳтожлар рўйхатида биринчи навбатда турибди.

Шу билан бирга Т.Хотамовни 2005 йил Наврўз байрами арафасида ногиронлар арвачаси билан таъминлаш тўғрисида Самарқанд вилоят Меҳнат ва аҳолини иқтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармасига топшириқ берилди ва назоратга олинди.

A.AKBAROV,
Mehtnat va aholini ijtimoiy muhofaza qilish vazirining o'rinbosari

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ ва валюталарга оид жиноятларга қарши курашиш департаменти фаолиятидан

ҲУРМАТЛИ ТАДБИРКОРЛАР!

Республикаимиз бозорларида ва савдо шаҳобчаларида тегишли тарзда рўйхатдан ўтмай, божхона постларини четлаб айланма йўллар орқали мамлакатимизга киритилган сифатсиз маҳсулотлар сотаётган ёки банкдан ташқари ноқонуний нақд пул муомаласи билан шуғулланиб, тўғридан-тўғри сизнинг манфаатингизга зарар етказётган сохта тижоратчилар ишларига гувоҳ бўлсангиз, ўз манфаатларингиз ва қонуний ҳуқуқларингиз ҳимоясини таъминлаш учун Республика Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ ва валюталарга оид жиноятларга қарши курашиш департаментига ва унинг ҳудудий бошқарма, бўлимларига мурожаат қилинг!

Шунда сиз фуқаролик бурчингизни бажариб, мамлакатимиз иқтисодиётини янада барқарорлаштиришга ҳисса қўшган бўласиз.

— **Хайрулла ака, ўтган йилда бошқарма томонидан амалга оширилган ишлардан кўнглингиз тўлди-ми?**

— Биласизми, қайси идорада ўз-ўзини танқид устувор экан, ўша ерда иш унумли бўлади. Қилинётган ишдан қониқиб ҳосил қилиб, хотиржамликка берилмаслик керак. Шунинг учун ҳам ўтган йилги кўрсаткичларга қараб, бундан ҳам яхши ишлаш мумкин эди, деган ҳаёлга бораман.

Ўтган йил бошқармаимиз томонидан 4.031.000.000 сўм қўшимча маблағ давлат бюджетига ундирилди. Аниқланган қонунбузилишлар юзасидан 236 та жиноят ва 378 та маъмурий ишлар кўзгатилади.

— **Қонунбузилиш ҳолатларининг умумий таъсифи хусусида тўхталиб ўтсангиз.**

— Биз ҳар йили халқ ҳўжалигининг барча соҳаларида ишлаб чиқариш, даромад ҳажмларини яши-

ХАЛҚ МАНФААТИ, ЮРТ ФАРОВОНЛИГИ ЙЎЛИДА

яширин цехларга қарши мурасиз кураш олиб боришимиз лозим.

Спирт давлат монополиясида бўлишга қарамай, Урганч шаҳар, Гурлан, Ҳазорасп, Янгибозор ва Шовот туманларида қонунбузарлик ҳолатларига йўл қўйилмоқда. «Урганчшароб» жамиятининг масъул шахслари 1.200.000 сўмлик арқон талон-тарож қилганига нима дейсиз?!

акциз маркази «Midland Premium blend», «Донской табак», «Esse lights», «Esse super sum», «Pine super slim», «Pine menthol lights» «Родопи», «Карвон» каби 6.592.500 сўмлик тамаки маҳсулотларини ноқонуний муомалага киритиш мақсадида сақлаб турган пайти қўлга олинди.

— **Муштарийларга айтар сўзингиз?**

— Ҳар бир нарсанинг ўз мезони

Ноқонуний фаолият истиқболга қов

Вазирлар Маҳкамасининг «Пул маблағларининг банкдан ташқари муомаласини янада қисқартириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори ҳозирги кунда долзарб эканлиги сир эмас.

Тадбиркорлар қарор талабидан келиб чиқиб, савдодан тушган нақд пулни назорат касса машинаси-дан ўтказиб, банкка топшириш кераклигини билишса-да, айримлар бу талабга риоя этмаётганлиги аён бўлмоқда.

Китоб туманидаги «Демир-Алф» ишлаб чиқариш тайёрлов корхонаси бошлиғи Д.Жўраев томонидан 2004 йилда 87.135.551 сўмлик унни пул қўчириш йўли орқали ҳарид қилиб, шундан 26.249.266 сўмлик унни нақд пулга сотиб, сотувдан тушган пулни банкка топширмай, бошқа мақсадларга ишлатганлиги аниқланган. Натижада Х.Жўраевга нисбатан жиноят иши кўзгатилади.

Жамиятимиз равақига тўсиқ бўлаётган қонунбузилишларнинг бундай кўринишига барҳам бериш ҳамда қонун устуворлигини таъминлаш асосий мақсадимиз бўлиб қолади.

И.НЕМАТОВ,
Қашқадарё вилоят прокуратураси ҳузуридаги СВОЖКК бошқармаси бошлиғи

ТИРИКЛИКНИНГ АСОСИЙ МЕЗОНИ

ХОРАЗМ ВИЛОЯТ ПРОКУРАТУРАСИ ҲУЗУРИДАГИ СОЛИҚ ВА ВАЛЮТАГА ОИД ЖИНОЯТЛАРГА ҚАРШИ КУРАШИШ БОШҚАРМАСИ БОШЛИҒИ ҲАЙРУЛЛА АСЛАНОВ БИЛАН СУХБАТ

риш, сотилган маҳсулот ҳажмини пасайтириш, «хуфийна иқтисодий фаолият»ни аниқлаш мақсадида тадбир ишлаб чиқамиз. Пировардида 29 та яширин цех борлиги аниқланди. Буларнинг айримлари шахсий ҳовлиларда, баъзилари эса ташландиқ жойларда фаолият олиб бораётган экан.

— **Бу цехларда асосан нималар ишлаб чиқарилаётган?**

— Пахта, кунгабоқар, кунжут ёғлари, ароқ, вино, пиво ва ҳоказолар... Бундай яширин цехларда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг сифатига ким қафолат бера олади? Уларни билмасдан истеъмол қилган шахсларнинг саломатлигига путур етмайди деб ким ишонч билан айта олади? Шу боис, биз ноқонуний тарзда ишлаётган

— **Кўпгина савдо марказларида акциз маркази тамаки маҳсулотлари сотилаётганига кўзимиз тушади. Буни қандай изоҳлайсиз?**

— Сифати қафолатланмаган, акциз маркази тамакиларнинг савдо шаҳобчаларига кириб келмаслиги учун қанча курашмайлик, афсуски, барибир бундай қинғир ишлар айрим нафис ҳақалак отган шахслар томонидан амалга оширилмоқда.

Урганч туман прокуратураси ҳузуридаги СВОЖКК бўлими ходимлари ўтказган рейдада туман марказининг Эгам Раҳим кўчасида яшовчи Тоҳир Холов уйи олдида

бўлади. Ҳаёт ва тирикликнинг асосий мезони қонунларга итоаткорликдир. Кимки унга аҳамият бермаса ёхуд бепасанд бўлса, шак-шубҳасиз равои йўлда ҳам қоқилиб яшайверади. «Дунёдаги энг ярамас қонунлар ҳам инсоният манфаатлари учун яралган» деган экан файласуфлардан бири. Истардимки, халқимиз, юрдошларимиз мавжуд қонунларни ҳурмат қилишни, унга риоя қилишни ўрганишлар. Ана шунда ўз манфаатимиз ҳам ҳимоя қилинган бўлар эди.

Эрпўлат БАХТ,
«Huquq» аухбири

Сарлавҳага чиқарилган ушбу саволга Фарғона вилоят СВОЖКК бошқармаси Данғара туман бўлими ходимлари ўтказётган таҳлилларда қисман жавоб топиш мумкин. Қисман дейишимизнинг боиси, нақд пул муомаласи мурраккаб жараён бўлиб, ишлаб чиқариш, савдо, банк, истеъмолчи тизимларини қамраб олади. Сўз ушбу жараённинг битта бўғини — савдо тизими хусусида боради.

Нақд пул нега етишмаяпти?

Туман прокуратураси ҳузуридаги СВОЖКК бўлими ходимлари «Мангуш-БАА» масъулияти чекланган жамиятнинг фаолияти бўйича тўпланган маълумотларни таҳлил қилишганида мутахассис бўлмаган кишини ҳам лол қолдирадиган ҳолатларга дуч келишди. Маълум бўлишича, жамият раҳбари Евгений Маврин «Универсалбанк»нинг Қўқон бўлимидаги ҳисоб рақами орқали ўтган йилнинг апрел-август ойларида ҳўжалик юртувчи субъектлардан пул ўтказиш йўли билан салкам 756.000.000 сўмлик озиқ-овқат ва қишлоқ ҳўжалик маҳсулотларини сотиб олган. Сотувдан тушган пулларни назорат-касса машинасига кирим қилдирмаган. Фақат 4.200.000 сўмини банкка топшириб, қолганини «айлантириб» юраверган.

Йигирма ёшли раҳбар бирваракайига иккита масъулияти чекланган жамиятга бош-қош бўлганига нима дейсиз? Илгарироқ, аниқроғи 2004 йилнинг 11 сентябрида «Шатранж-Бакс» масъулияти чекланган жамиятнинг мансабдор шахсларига нисбатан жиноят иши кўзгатилиб, тергов олиб борилаётган эди. Ушбу жамиятнинг раҳбари ҳам Е.Маврин бўлиб чиқди.

«Мангуш-БАА» масъулияти чекланган жамият 751.000.000 сўмдан зиёд пулни банкка топширмай, савдо қоидаларини бузганлиги учун жиноят иши кўзгатилиб, тергов олиб боришмоқда.

Данғаралик бошқа бир тадбиркор Ш.Султонов эса салкам бир миллион сўм солиқни тўлашдан бўйин товлаб келган. Бундан ташқари «Уни-

версалбанк»нинг Қўқон бўлимидан 25.000.000 сўм кредит олиб, хусусий тадбиркорларга қурилиш материаллари харид қилиш учун ўтказиб бериб, қарзни ўндириш чорасини кўрмаган. Кредитнинг 20.000.000 сўмдан зиёдини қайтармай, «Универсалбанк»га катта миқдорда зиён етказган. Айни пайтда унга нисбатан жиноят иши кўзгатилиб, тергов олиб боришмоқда.

Гувоҳи бўлганингиздек, айрим «тадбиркорлар» амалдаги қонун-қоидаларни менсимай, нақд пулни банкка топшириш ўрнига савдо, воситачилик билан шуғулланишарди. Бунинг жабрини пенсионерлар, ишчи-ҳодимлар тортшарди.

Исроил ИБРОХИМОВ,
«Huquq» мухбири

Чорраҳада адашганлар

Имсон дунёда фақат моддий манфаатга қарам бўлиб, моддий эҳтиёжини қондириб яшаса, унинг ҳаёти ҳаёт эмас. Унга саодатмандлик, хотиржамлик, мамнунилик етишмайди. Чунки улар йўқ жойда виждон ва имон мукими бўлмайди.

Когон туманидаги «Когонпилла» масъулияти чекланган жамияти раҳбари Ш.Дониев ва бош ҳисобчи Б.Кувватова айнан шу чорраҳада адашдилар. Қонун йўлини эмас, шайтон йўлини туттишди. Нафс йўриғига кириб, ҳам обрўдан, ҳам имондан кечтишди.

Солиқ қонунчилигига бепасандлик билан қараган бу кимсалар 2002 йил солиқ ҳисобларида пенсия жағмарасига 37,3 ва 2,3 фоизли тўловлар бўйича оз эмас, кўп эмас 25.709.900 сўмлик тўловга тортилдиган иш ҳақи фондини камайтириб кўрсатишди. Натижада 10.232.700 сўмлик мажбурий тўлов тўланмай, давлатга зарар етказилди. Улар қонун олдида жавоб беришмоқда.

Қонун талабидан бўзилиши тўғрисида йўл қўйилган хато ўз ортидан ташвиш юқини етказиб қилиши аниқ.

Равшан РАҲМАТОВ,
Бухоро вилояти прокуратураси ҳузуридаги СВОЖКК бўлими бошлиғи

Самарқанд вилоятидаги «Мароқанд» нефть маҳсулотлари унитар корхонаси директори С.Мустафоев, директор ўринбосари З.Абдуллаев, корхона бош ҳисобчиси Х.Очилов ва бошқалар гапни бир жойга қўйиб, бензиндан пул ясашга келишди. Режани амалга ошириш учун корхонадаги нефть маҳсулотларини турли усуллар билан талон-тарож қилиш йўллари йўлга топилди.

Оқибатда биргина операцияда корхонага 103.739.805 сўм зарар етказилди. Қандай қилиб дейсизми? Жуда оддий, бунинг учун «АИ-93» маркали бензинга паст сифатли бензин қўшиб юборилди. Натижада захирадаги 71.236.612 сўмлик бензин стандартга жавоб бермаслигига сабаб бўлишди. Ақсарият автомобил эгалари билан гаплашсангиз, АЁҚШлардаги бензиннинг сифатсизлигидан нолишадилар. Бухам етмаганидек, бензин сотувчи ша-

Маълумки, 50-60 минг АКШ доллари турадиган «Mercedes-600»лар ҳам ёнилғисиз бир кадам юра олмайди. Хар қандай «тойчоқ»нинг жони бензин. Бензин билан боғлиқ ўйинлар ҳақида қўл ва ҳўп гапириш мумкин. Биз ҳикоя қилмоқчи бўлган воқеа «кахрамон»лари ҳам бензиндан пул ясайдиган кимсалар эди.

«Мароқанд»даги ўйинлар

хобчаларда харидор ҳақидан уриб қолиш одатий ҳолга айланган. Сиз 10 литр бензинга ҳақ тўласангиз, камиди 1-1,5 литр уриб қолишадилар. Ҳақингизни талаб қилсангиз, «ака, бизда ҳам бола-чақа бор» дейишадилар. Ўзбекчилик, индамай кетаверсиз. «Учар»лар эса бир кунда минглаб автомобилга бензин қўйиб,

ўзагалар ҳисобидан даромад қилаверишадилар.

«Мароқанд» нефть маҳсулотлари унитар корхонасининг фаолияти текширилганда 25 та шаҳобча лицензиясиз фаолият кўрсатаётгани аниқланди.

Энг қизиғи, корхонада сифатсиз маҳсулотни сотиш оддий ҳолга ай-

ланиб қолган. Биргина «Ўздавнефтегаз» инспекциясининг Самарқанд вилоят бўлими кимё назорат лабораторияси корхонадаги бензин сифатини таҳлил қилганда «АИ-93» русумли 4463 литр бензин стандарт-

Саҳифа республика Бош прокуратураси ҳузуридаги СВОЖКК департаменти матбуот гуруҳи билан ҳамкорликда тайёрланди.

га жавоб бермаслиги аниқланган. Корхона раҳбарлари эса била туриб ушбу ёқилгини сотувга қўйган.

Самарқанд вилояти прокуратураси ҳузуридаги СВОЖКК бошқармаси томонидан корхона раҳбарлари устидан жиноят иши кўзгатилиб, суриштирув олиб борилганида 354300 литр бензин ва дизел ёқилғисидан камомадга йўл қўйилганлиги аниқланди. Давлат захирасидаги 250870 литр бензин талабга жавоб бермаслиги маълум бўлди.

Халқимизда «бузқоннинг югуриги сомончонага» деган нақл бор. Бунга юқоридаги шахсларнинг тақдири мисол бўла олади.

И.ЖАМОНОВ,
Самарқанд вилояти прокуратураси ҳузуридаги СВОЖКК бўлими бошлиғи

«Ёйма бозорлар»ни ким назорат қилади?

«Нуқуқ», 2004 йил 15 декабр, 50-сон

НАЗОРАТ ОРГАНЛАРИ ЕТАРЛИ, АММО...

«Нуқуқ» газетасида эълон қилинган Ш. Ишмирзаевнинг «Ёйма бозорлар»ни ким назорат қилади?» мақоласини қўллаб-қувватлаймиз. «Ўзспиртсаноат» акциядорлик компанияси бошқаруви раисининг ўринбосари Эркин Ҳуролов ўз сўзида четдан кириб келаётган спиртли ичимликларни истеъмол қилишнинг инсон соғлиғига таъсири, бозорларни сифатсиз маҳсулотлардан ҳимоя қилиш ҳусусида жўли мулоҳазалар билдиради.

Ўзбекистон-Қозғистон чегара ҳудудида назорат-кузатувдан ўтказиш масканлари мавжуд. Албатта, бу маскандан сертификатсиз маҳсулотларни олиб ўтиш ва республика ҳудудида олиб кириш тақиқланади. Бу қонунни ҳурмат қилганларга маълум. Бироқ ўз манфаатини ўйлайдиганлар-чи? Улар қонунни четлаб, айланма йўллар орқали ўз мақсадига эришишга ҳаракат қилишади. Бу эса чегарачиларга катта муаммо келтириб чиқаради.

Жойлардаги ҳокимият вакиллари, маҳалла етакчилари билан тушултириш ишлари олиб борилаётти. Нияти-миз кўнгилсиз воқеаларнинг олдини олиш.

Арозн сифатсиз маҳсулотлар айрим шахсларнинггина манфаатини қондираётти, ҳолос. Мақолада келтирилгандек «... сифатсиз алкоголь маҳсулотларини истеъмол қилиш натижасида фуқароларимиз орасида ногирон бўлиб қолган, ҳатто ҳаётдан қўй юмганлар ҳам учрамоқда. Айниқса, бундай ҳолат қўшни Қозғистон ва Қирғизистон билан чегарадош туманларда кузатишмоқда».

Заҳар-зақумни истеъмол қилаётганлар кимлар? Бу борада тиббиёт мутасаддилари, солиқ инспекция-

си, ички ишлар ходимлари, бозорлар раҳбарияти, шунингдек, тазалик назорати вакиллари ҳам ўз сўзини айтиши керак. Назорат сусайган жойда муаммолар қўлаи кенга-яверади. Газета саҳифасидаги расмга эътибор берилса, ички ишлар ходими сотувчилар билан гурунглашиб турибди. Растада эса сертификатсиз спиртли ичимликлар териб қўйилган. Бу не ҳол? Биргина суратдан ҳам кўриниб турибдики, ички ишлар ходими ўз ишига масъулиятсизлик билан ёндашаётти. Демак, «Ширин» деҳқон бозорида назорат сусайтириб юборилган. Аксинча бўлса, расталарда сифатсиз маҳсулотлар очқидан-очик сотилмайдди.

Э.Ҳуролов «Ўзспиртсаноат» акциядорлик компанияси таркибиде сифатсиз маҳсулотларнинг сотилишига қарши мурасасиз курашадиган инспекция ташкил этишни таклиф қилади. Бироқ бундай инспекцияни ташкил этишнинг зарурати йўқ. Шундоқ ҳам назорат органлари етарли. Мақола муаллифи айтганидек, сифатсиз маҳсулотларга қарши курашнинг қўлайтиришмиз зарур деб ҳисоблаймиз.

Бу билан келажак авлоднинг соғ-саломат бўлишига ҳисса қўшган бўламиз. Бунда нафақат ҳуқуқчи муҳофаза қилувчи органлар, балки фуқароларимиз ҳам фаол бўлишса, айти мудоао бўларди.

Бундан кейин «Нуқуқ» газетасидан шу каби таҳлилий мақолаларни кутиб қоламиз.

М.НУРИДИНОВ,

Республика МХХ чегара қўшинлари тарбиявий ишлар бўлими бошлиғи

ДОИМИЙ НАЗОРАТГА ОЛИНГАН

«Нуқуқ»да чоп этилган «Ёйма бозорлар»ни ким назорат қилади?» мақоласи бўйича Шайхонтоҳур туманида жойлашган «Эскижўва» бозорининг қандолат бозоридан чиқиб дарвозасининг олдида Қозғистонда ишлаб чиқарилган спиртли ичимликларни сотаётган фуқароларга нисбатан туман ИИБ ходимлари томонидан қаттиқ чоралар курилди.

Улардан 458 дона ароқ, 23 дона вино олиниб, қонуний чора қўриш учун туман ДСИга топширилди.

Ҳозирда ноқонуний савдонинг олди олиниб, бу борада қўшимча тадбирлар ишлаб чиқилиб, доимий назорат остига олинди.

Б.НУРМАМЕДОВ,

Шайхонтоҳур тумани ИИБ бошлиғи, подполковник

КЎРСАТМА ВА ТАВСИЯЛАР БЕРИЛДИ

Мақола юзасидан «Тошбозор-тайёрловсавдо» уюшмаси бошқаруви қўйидагиларни маълум қилди.

Мақола уюшма тизимига кирувчи барча бозор акциядорлик ва масъулияти чекланган жамиятларининг раҳбарлари иштирокида муҳокама қилинди.

Унда кўрсатилган ноқонуний савдоларни бартараф қилиш ҳамда бундай ҳолатлар бошқа бозорларда такрорланишининг олдини олиш мақсадида жойлардаги ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари билан ҳамкорликда чора қўриш ҳақида кўрсатма ва тавсиялар берилди.

Бозор ҳудудида ноқонуний савдоларга йўл қўйгани учун «Наврўз» деҳқон бозори акциядорлик жамияти раҳбарияти ҳамда ушбу жамиятнинг «Ширин» шахобчаси масъул ходимларига нисбатан чора қўриш учун жамиятнинг кузатув кенгашига мурожаат қилинди.

Қўрилган чоралар юзасидан қўшимча маълумот берилди.

Р.ИЛҲОМОВ,

уюшма бошқаруви раисининг биринчи ўринбосари

ЗАҲАРЛАНИШ РЎЙХАТГА ОЛИНМАГАН

Мақолада кўтарилган масала ҳақиқатдан ҳам ҳозирги куннинг долзарб мавзуларидан биридир.

Тошкент шаҳар санитария-эпидемиология хизмати бошқа назорат органлари билан ҳамкорликда сифатсиз спиртли ичимликларни четдан келтириб, бозорлар ва аҳоли гавжум жойларда сотилишига барҳам бериш ва аҳоли ўртасида сифатсиз алкогольли маҳсулотларни истеъмол қилишдан келиб чиқадиган салбий оқибатларнинг олдини олиш борасида бир қатор тадбирларни амалга оширмоқда.

Жумладан, Тошкент шаҳридаги ҳар бир туманда Вазирлар Маҳкамасининг «Давлат даромадига ўтказилган мол-мулкни олиб қўйиш, сотиш ёки йўқ қилиб ташлаш тартиби тўғрисида»ги қарори ижросини таъминлаш мақсадида суд ижросичи, прокуратура ҳузуридаги валюта ва солиққа оид жиноятларга қарши кураш бошқармаси вакили, ДСИ инспектори, табиати муҳофаза қилиш қўмитаси ходими ҳамда Давлат санитария-эпидемиология назорати маркази мутахассисларидан иборат комиссиялар тузилган.

Мазкур комиссиялар томонидан 2004 йилда Тошкент шаҳри ҳудудида ҳориндан олиб келинган, сифати ва хавфсизлигини кафолатловчи ҳужжатга эга бўлмаган 14333,4 литр алкогольли ичимлик мусодара қилинган.

2004 йилда бундай маҳсулотларни истеъмол қилиш натижасида аҳоли ўртасида заҳарланиш ва касалланиш ҳолатлари рўйхатга олинмаган.

С.ШОУМАРОВ,

Давлат санитария Бош врачининг ўринбосари

Мақола Тошкент шаҳар ИИББ томонидан ўрганилди. Унда кўтарилган муаммони бартараф этиш юзасидан қўйиладиган тадбирлар ва уларнинг натижалари тўғрисида қўйидагиларни маълум қиламиз.

КУРАШ ДАВОМ ЭТМОҚДА

Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикаси ҳудудида жисмоний шахслар томонидан товарлар олиб киришни тартибга солиш тўғрисида», «Спирт ва алкогольли маҳсулотлар ишлаб чиқариш ва сотиш устидан давлат назоратини қўлайтиришга доир чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорлари талабини бажариш бўйича амалга ошириладиган ишларни янада жонлантириш ва тадбирлар қамровини кенгайтириш мақсадида Божхона қўмитаси ва Тошкент шаҳар прокуратураси ҳузуридаги Солиқ ва валютаси оид жиноятларга қарши курашиш бошқармаси, ДСБ билан ҳамкорликда тадбир ишлаб чиқилди.

Асосий эътибор пойтахт ҳудудида ноқонуний йўллар орқали товарлар олиб кириш ва ўзбошимчилик билан аҳоли қатнайдиган йўлақларда «ёйма бозор» ташкил қилиб, турли товарлар савдоси билан шуғулланаётган шахсларни аниқлаб, ноқонуний фаолиятга барҳам беришга қаратилган.

Ушбу йўналишда амалга оширилган тадбир натижасида «Қўйлик» деҳқон бозори атрофида 82 ҳолатда ноқонуний равишда спирт маҳсулотлари билан савдо қилаётган шахслардан 1.574.500 сўмлик 2366 шиша, Мирзо Улуғбек туманидаги «Ширин» деҳқон бозори ҳудудида Қозғистонда ишлаб чиқарилган спирт маҳсулотлари билан савдо қилаётган 32 нафар шахсдан 1.250.100 сўмлик спирт, Ҳамза туманидаги «Авиасозлар» ОАЖ га қарашли «Роҳат» бозорида ҳудудий шундай спирт маҳсулотлари билан савдо қилаётган 18 нафар шахсдан 2.800.000 сўмлик 590 шиша, «Чилонзор» метро бекати ёнидаги гул бозори атрофида 12 нафар шахсдан 980.600 сўмлик турли ҳажмдаги 990 шиша, Яксарой туманида жойлашган «Асия» деҳқон бозорида 25 нафар шахсдан турли ҳажмдаги 380.400 сўмлик, А.Икромов туманидаги «Карвон» бозори ва бошқа аҳоли гавжум жойларда 152 нафар шахсдан 2.197.800 сўмлик спирт ва спиртли ичимликлар олинган.

Шунингдек, божхона назоратини четлаб, спирт маҳсулотларини ноқонуний равишда шаҳар ҳудудида олиб кириш билан шуғулланаётган 19 нафар шахс далилий ашёлар билан ушланди. Улардан Қозғистонда ишлаб чиқарилган 5.815.000 сўмлик 1200 литр спирт ва спиртли ичимликлар олинган.

Ноқонуний фаолият билан шуғулланаётган шахсларга қарши кураш давом этмоқда.

М.КАРИМОВ,

Тошкент шаҳар ИИББ ЖК ва ТҚБ бошлиғи

Мақола эълон қилинган, кўпгина назорат идоралари томонидан жавоб ва муносабатлар билдирилди. Жавоб хатлари асосида газетамизнинг 26 январдаги 4-сониде «Акс-садо» руқни остида махсус саҳифа берилди. Лекин шундан кейин ҳам кўп жойларда «Ёйма бозорлар»нинг фаолияти тартибга солилмади. Бизга келиб тушган жавобларнинг аксариятида четдан ноқонуний йўллар билан спиртли ичимликлар олиб келаётган шахсларга қатъий чора қўрилгани, бозорлардаги «савдогарлар»дан юзлаб шундай маҳсулотлар олиб қўйилгани санаб ўтилди. Лекин бунинг самараси бўлаётими? Афсуски, шахримиздаги кўпгина бозорларда, метро бекатларида ҳали ҳам бу ҳолатга дуч келяпмиз. Мисол учун Мирзо Улуғбек туманидаги «Ширин» бозорини олайлик. Биргина шу бозорнинг учта жойида Қозғистонда ишлаб чиқарилган ароқлар билан савдо қилаётган хотин-халаларни учратиш мумкин. Биз бу ҳолатга ойдинлик киритиш мақсадида бозор маъмуриятига бир неча савол билан мурожаат қилдик.

Ҳасан ҚОСИМОВ, «Ширин» бозори мудир:

— Четдан ноқонуний тарзда спиртли маҳсулотлар олиб келиб савдо қилаётганларга қарши тинимсиз курашиб келамиз. Солиқ инспекцияси, милиция ходимлари билан биргаликда кўпгина рейдлар уюштирдик. Лекин уларнинг фаолиятига чек қўйиш жуда қийин кечаётти. Сотувчиларнинг аксарияти аёллар. Уларнинг ҳаммаси жанжалга тайёр, ғавғонинг уяси. Яқинда улар билан бўлган тўқнашувда бир назоратчимизнинг қўли синди. Шунинг учун кўп ҳолларда милициядан ёрдам сўраймиз.

— Улар бозорнинг чекка жойларида маҳсулотни ерга қўйиб сотиши мумкиндир. Лекин рас-

таларда савдо қилишни қандай тушуниш мумкин?

— Бозорда қонуний савдо қилишга келган ҳар қандай кишига жой беришга мажбурмиз. Улар эрталаб келиб раста олади, олманорига ўхшаш маҳсулотларни растага қўйиб савдонинг бошлайди. Бироз вақт ўтиб эса меваларни четга суриб, ўрнига ароқ сотишни бошлайди.

Абдурауф КАРИМОВ, Мирзо Улуғбек туман солиқ инспекцияси бошлиғининг ўринбосари:

— 16 феврал кун Мирзо Улуғбек туман солиқ инспекцияси, Тошкент шаҳар ИИББ ПБХ ходимлари ва «Ширин» бозори маъмурияти ҳамкорликда спиртли ичимликлар билан бозорда ноқо-

«Уларга бас келиб бўлмаяпти»

нуний савдо қилаётганларга қарши рейд ўтказдик. Улардан турли ҳилдаги 69 шиша ароқ ва 10 баклашка спирт далилий ашё сифатида олиниб, ўзлари жаримгада тортилди. Ҳатто айримлари устидан жиноят иши қўзғатилиб, судга оширилди. Лекин аҳвол ўзгармаётти.

Бозор маъмуриятининг, бу ишга алоқадор бўлган мутасадди идора вакилининг гапларини эшитдик. Лекин шунча иш қилинганга қарамай бозор ҳудудида ҳали ҳам бундай «тадбиркор»лар савдосини давом этказаяпти. Наҳотки уларнинг фаолиятига чек қўйиш шунча қийин бўлса?

Ароқнинг фойдасидан зарари қўлғини ўзигини аниқлаган ҳар бир кишига маълум-ку. Колаверса, «Сихат-саломатлик йили»да давлатимиз фуқароларининг соғлиғига алоҳида эътибор билан қаратган бир даврда саломатлигини учун ўзини қўй-қўришимиз керак эмасми?

Фозил МАМАШАРИПОВ, «Нуқуқ» муҳбири

DOLZARB MAVZU

Прокурор:

— 2003 йил 23 декабрда Вазирлар Маҳкамасининг «Бухоро шаҳрида фуқароларни чет элга ишга жойлаштириш бўйича ҳўжалик ҳисобидидаги минтақавий бюро ташкил этиш тўғрисида»-ги қарори қабул қилинди. Бугунги кунда мазкур бюро ишлаб турибди. Бироқ ҳали ҳам меҳнат миграция бюроси ҳақида кўп одамлар билишмайди. Улар ғайриқонуний тарзда чет элга ишлашга боришади. Бюро иштирокисиз хорижга борган юртдошларимиз иш жараёнида муаммо туғилганда қонуний ёрдам ололмайди.

Меҳнат миграцияси масалалари бўйича мамлакатимизнинг бошқа давлатлар билан ҳамкорлиги кенгайтиб бораётти. Аммо баъзан хорижда ишлаш истагидаги кишилар ноқонуний фаолият кўрсатаётган фирмаларга ишониб овора бўлаётгани ҳам бор гап. Энг ачинарлиси, алданганларнинг айримлари хорижда одам савдосининг қурбонига айланмоқда.

Жамоатчи муҳбиримиз Бухоро вилоят прокурорининг халқаро ҳуқуқий масалалар бўйича катта ёрдамчиси Анвар Эшонқулов ва фуқароларни чет элларда ишга жойлаштириш бўйича ҳўжалик ҳисобидидаги Бухоро минтақавий бюроси директори Улугбек Алимовлар билан шу мавзуда суҳбатлашди.

Журналист:

— Қайд этилган қарорнинг моҳияти, минтақавий бюронинг фаолияти ҳақида батафсилроқ тўхталсангиз.

Прокурор:

— Аввало, Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 12 ноябрда қабул қилинган «Ўзбекистон фуқароларининг чет эллардаги меҳнат фаолиятини ташкил этишни такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»-ги қарорига тўхталсан. Хорижий сармояларнинг юртимизга кириб келиши иқтисодиётнинг ривожланиши учун муҳим омил бўлиб қолмай, ҳалқимизни изланувчанликка ҳам ургатди. Чет элда ишлаб таъжирбо ортиштиришга йўл очилди. Кўп мамлакат ва компаниялар Ўзбекистон фуқароларини ишга жойлаштириш хохшини билдиришмоқдалар. Демак, мазкур қарор нафақат давр тақозоси, балки ҳаётини эҳтиёж ҳамдир.

Фуқароларни чет элга ишга жойлаштириш бўйича ҳўжалик ҳисобидидаги Бухоро минтақавий бюроси юридик шахс мақомига эга бўлган ҳамда Меҳнат ва аҳолини иқтимоий муҳофаза қилиш вазирлигига қарашли унитар корхона ҳисобланади. Бюро фаолиятини республиканинг миллий манфаатларини ҳисобга олган ҳолда амалга оширади. Бюро мамлакатимиз қонунари, Олий Мақлис қарорлари ва Ўзбекистон президентининг фармонлари, Меҳнат ва аҳолини иқтимоий муҳофаза қилиш вазирлигининг буйруқлари, ҳайбат қарорлари, Ташқи меҳнат миграцияси масалалари агентлиги қарорларига риоя қилади. У мустақил баланс, ҳисоб рақами, Ўзбекистон герби туширилган, ўз номи ўзбек ва инглиз тилида ёзилган муҳрига эга.

Журналист:

— Улугбек ака, чет элда ишламоқчи бўлган фуқаролардан Корея давлатида ишламоқчи бўлганлар кўпчилиги ташкил этилмоқда. Лекин бунинг учун хоҳиш-истақнинг ўзи етарли эмас. Шу боис бундай фуқароларнинг олдида қандай талаблар қўйилади?

Директор:

— Умуман олганда, Жанубий Кореяга қасб-хўнара ўрганиш ва ишга жойлаштириш шартлари мамлакатимиз бўйича ягона тартибда зарурий ҳужжатларни расмийлаштириш, тиббий кўрикдан ўтиш, корейс тилини ўрганиш, танловда иштирок этиш ва чет элга чиқишдан олдин адаптациядан ўтиш жараёнидан иборат.

Фуқароларни Кореяга қасб-хўнара ўрганиш ва ишга жойлаштириш бўйича тузилладиган идораларо шарт-

номага асосан у ерга бориш истагидан бўлганларга маълумот бериш, улардан ҳўжатларни қабул қилиш, расмийлаштириш ва рўйхатдан ўтказиш вазифаси меҳнат бошқармаси ва унинг жойлардаги бўлимларида юқлатилган. Бугунги кунда Жанубий Кореяга қурилиш ва қишлоқ ҳўжалиги йўналиши бўйича ишга бориш учун эълон қилинган танловга асосан шаҳар ва туманлардаги меҳнат ва аҳолини иқтимоий муҳофаза қилиш бўлимлари томонидан фуқароларнинг ҳўжатларини қабул қилиш бошланган.

Таъкидлаш жоизки, ҳўжатлар ҳар

лади. Таъкидлаш жоизки, тестлар корейлик ҳамкорларимиз ва бошқа бир қатор маҳаллий давлат органлари вакиллари иштирокида ўтказилади.

Журналист:

— Тестдан ёки бошқа босқичлардан ўта олмаган номзодларнинг тақдирини нима бўлади?

Директор:

— Тестдан ўтолмаганлар кейинги босқичда иштирок эта олишмайди. Уларнинг ҳўжжати жойлардаги меҳнат бўлимларида сақланади. Лекин улар кейинги даврда эълон қилинган танловда иштирок этиш имкониятидан маҳрум бўлмайди.

Журналист:

— Кейинги босқичлар ва уларни ўтказиш тартиби ҳақида

Алданиб қолган ёмон

тўхталиб ўтсангиз.**Директор:**

— Тестдан ўтган номзодларнинг рўйхати республика фуқароларининг чет элларга юбориш учун номзодларни танлаш бўйича идораларо комиссия тақдим этилади. Ҳукумат, турли вазирлик ва идора вакиллари билан иборат мазкур комиссиянинг йиғилиши йилнинг ҳар чорағида камда бир марта ўтказилади. Комиссиянинг ҳулосаси бўйича танланган номзодлар рўйхатидан иборат маълумотлар базаси яратилади.

Барча босқичдан муваффақиятли ўтган номзодлар орасидан белгиланган квота асосида ишловчиларни танлаш мақсадида рўйхат Корея Республикасининг мутасадди органларида жўнатилади. Корея томони махсус компьютер дастури орқали номзодларни танлайди ва яқиний рўйхатни бюрого жўнатади. Бунда, айтиб ўтиш лозимки, қуръа жараёни ва натожа-

сига Ўзбекистоннинг бирорта органи ёки шахси таъсир ўтказа олмайди.

Журналист:

— Барча босқичдан муваффақиятли ўтган номзодларнинг Кореяга бориш, яшаш ва бошқа шароити қандай бўлади?

Директор:

— Барча босқичдан ўтган номзод Кореяга ишга боришдан олдин Тошкентда жойлашган Ташқи миграция масалалари бўйича республика агентлиги ҳузуридаги адаптация марказига юборилади. Марказ номзод-

гил-елли пул топиш илмида қонунга ҳилоф равишда фаолият кўрсатаётган жабранучилар ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга мурожаат этишди. Жиноятчилар албатта қонун олдида жавоб беришади.

Мохира ШАКАРОВА, журналист

га бориладиган мамлакатнинг урф-одатлари, маданияти, қонунчилиги, тилини ўргатади ва уни тиббий кўрикдан ўтказилади. Шундан сўнг номзод бевосита иш берувчининг тақлифига асосан Корея Республикасига жўнатилади.

Бюронинг Кореядаги вакили номзодларни кутиб олиб ишга жойлаштириш, фаолиятини назорат қилиш, ҳуқуқларини ҳимоялаш масаласини тўлиқ ечиб беради.

Ҳозир хорижга ишга жойлаштириш истаган кўпгина номзодлар мустақил равишда чет элга чиқиш рухсатини олиш учун тегишли органларга мурожаат қилишапти. Бунинг ҳеч қандай ҳолати йўқ, чунки босқичлардан ўтган номзодларнинг зарурий ҳўжатларини расмийлаштириши бюро ўз зиммасига олади.

Прокурор:

— Суҳбатимиз якунида шуни таъкидламоқчиман. Бугунги кунда ен-

тинча яшовчи Ўзбекистон фуқароси — қизи Мухайё Бойбекова ва унинг ноқонуний туриш ўртоғи, Миср фуқароси Мухаммад Жамол билан тил бириктириб, 2004 йил март ойидан октябр ойига қадар С.Қамолов, Р.Худоев, З.Абдуллаев, Б.Жўраевларни алдаб келган. М.Бойбекова қўевининг отаси Мисрда қурилиш вазирлиги бўлиб ишлашини ва унинг хусусий клиникаси учун малакали мутахассис ва таржимонлар кераклигини айтиб, уларга ҳар ойда яхшигина маош тўланишига ваъда беради. Шу тарзда фирибгарлар алданган фуқаролардан 14.522 доллар, 1.755.500 сўм пул олишади.

Қанча сарсон-саргардонликдан кейин жабранучилар ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга мурожаат этишди. Жиноятчилар албатта қонун олдида жавоб беришади.

Мохира ШАКАРОВА, журналист

Жиноятга жазо қандай?

Маълумотларга қараганда, АҚШга ҳар йили ноқонуний йўллар билан 50 мингга яқин киши кириб келади. Одам савдоси бозори уюшган жиноий гуруҳлар чўнтағига йилга 15-20 миллиард доллар даромад олиб келса, ҳукумат учун бунинг турган-битгани бошогриқдир. 2000 йилда АҚШ ҳукумати одам савдосига қарши кескин кураш эълон қилиб, бир қатор қонунлар қабул қилди. АҚШ жиноят кодексига қўра, ушбу жиноятни содир этганлар учун жазо муддати 20 йил этиб белгиланди. Бироқ, сўнгги икки йил ичида бу йўналишда 250 тагина жиноят иши қўрилган, ҳолос.

Германияда эса Шарқий Европа давлатларидан келган 15 мингга яқин аёллар фохишахоналарда банд, қўллаб «машаат уй»лари ва массаж салонлари Россиядан келган криминал гуруҳлар томонидан назорат қилинади. Мамлакатда жазо чораси 6 ойдан 10 йилгача озодликдан маҳрум этиш билан белгиланган.

Белгияда бу каби жиноятлар анча авж олган десак хато қилмаймиз. Мўмай даромад ваъда қилиниб, алдов йўли билан олиб келинган асосан Осиё ва Шарқий Европа давлатлари фуқаролари бу ерда «ит ётиш, мирза туриш» қабилда ишлашади. Мамлакатда траффик жинояти учун жазо 1 йилдан 5 йилгача, ўта оғир ҳолатларда 10 йилдан 15 йилгача озодликдан маҳрум этиш белгиланган.

Осиё давлатларига мазкур ташласак, Тailand мазкур турдаги жиноятларга қарши курашиш борасида илдам кетмоқда. Илгари одам савдоси билан шуғулланувчи жиноий гуруҳлар бу ерда ўзларини бемалол тутишарди. Бироқ, ҳукумат томонидан жорий этилган қатор қонунлар уларни анча қийин аҳволга солиб қўйди. Эндиликда ушбу жиноятни содир этган жазо 1 йилдан 20 йилгача, умрбод, ҳаттоки ўлим жазосига ҳам маҳрум қилиниши мумкин.

Туркияда бу турдаги жиноятчилар 2 йилдан 5 йилгача озодликдан маҳрум этилади. Шунингдек, ушбу фаолиятдан ортирилган мол-мулк ҳам давлат фойдасига мусодара қилинади. Демак, жаҳон ҳамжамияти бу йўналишдаги жиноятларга қарши курашиш иккинчи планга қўйиб қўйгани йўқ. Бироқ, бир давлат томонидан амалга оширилаётган тадбир траффик жиноятнинг изчил йўқолишига сабаб бўлолмайди. Бу йўналишда биргаликда, ҳамжихат ҳаракат қилиш лозимлигини ҳаётнинг ўзи кўрсатиб турибди.

Дилмурод ЭШМУРДОВ

JOURNALIST SURISHTRUVI

Инсоният ярибидики, доим яхши яшашга интилиб келган. Бунинсон генидаги характерли хусусият деб айтиш мумкин. Чунки ер юзининг қайси минтақасини ёки қайси давлатни олманг, хоҳ у энг ривожланган ёки эндигина ривожланиб келаётган мамлакат бўлсин, бугунги аҳолини янада яхшилашга, фуқаролари учун янада кенгроқ қулайлик яратишга ҳаракат қилади. Республикаимиз президенти Исмоил Каримов бошчилигида олиб борилаётган ислохотларнинг туб мазмуни ҳам энг аввало инсон ва унинг манфаатларига хизмат қилишга қаратилган. Шу боис аҳолининг турмуш даражасини кўтариш мақсадига ҳар бир йил тарихий ривожланиш тизимида келиб чиқиб, ўзига хос ном билан аталмоқда. Жумладан, 2005 йилнинг «Сихат-саломатлик йили» деб эълон қилинишидан ҳам шу юрт фуқароларининг саломатлигини яхшилаш, турли касалликлар келиб чиқишининг олдини олиш каби эзгу мақсадлар кўзланган. Лекин эзгу ниятларга етишишда ҳамма бирдек ҳаракат қилаётганими? Бу саволга афсуски, «ҳа» деб жавоб бериш қийин. Чунки республикаимизнинг айрим туманларида мутасадди идоралар ўз ишига совуққонлик билан қараётганлиги оқибатида иқтисодий ислохотлар тўлақонли амалга оширилмапти десак муболага бўлмас.

Яқинда тахририятимизга Тошкент вилоятининг Қибрай туманидаги 37-тўлиқсиз ўрта мактаб ўқитувчилари номидан ариза келиб тушди. Унда муаллимлар Қибрай тумани Тузел қишлоғида жорий йилнинг 13 январидан буюн умуман газ йўқ бўлса-да, бугунги кунгача туман газ идораси томонидан берилган маълумотлар асосида ҳар ойда ўн минг сўмгача миқдорда компенсация пулига қўшиб ойлик маошларидан ушлаб қолинаётганини ёзишди.

Вазиятга аниқлик киритиш мақсадида мазкур мактабга отландик. Қимлигимизни ва нима мақсадда келганимизни билган муаллимлар бизни ўқитувчилар хонаси сари чорладилар. Ташқи кўринишидан мактабга унчалик ўхшамаган бирқаватли бина бундан бир неча ўн йиллар аввал қурилган бўлиб, бугунги кунда ўқувчиларга дарс бериб келаётган ахсарият ўрта ёшли ўқитувчилар ҳам шу ерда таълим олишган экан.

Мактаб биносига киришимиз билан ичкарининг тақридан ҳам совуқлиги сезилди.

Ўқитувчиларнинг таъкидлашича, етти-саккиз йилдан буюн шу аҳвол. Бироқ бу йилги қиш мавсуми одатдагидан бошқачароқ келиб, хонадонларга газ берилган ва бу оз бўлса-да қишлоқ аҳолига хурсандчилик улашган. Лекин аҳвол ўзқ давом этмаган. Жорий йилнинг 13 январидек, қарз босими тақа-тақ тўхтаган ва қиш ўйларининг ичкарисидан ҳам яна ўз ҳукмронлигини ўрнатган.

Маълум бўлишича, мактабда бугунги кунда 24 нафар ўқувчи, 11 нафар техник ходим ишлайди ва 320 та ўқувчи таълим олади.

Тўғриси, мактабнинг шароити бунчалик огирлигини ҳеч кутмаган эдик. Ўқитувчиларнинг барчаси билан бирваракайига суҳбатлашишнинг имкони йўқлиги ва уларнинг вақтини олмаслик учун базиллари-га ҳолат юзасидан икки оғиз тушушча ёзиб беришни илтимос қилдик. Шунда беихтиёр уларнинг совуқдан қотиб қолаётган рўқчаларини ёзиришга уринаётганлигига кўзимиз тушиб, «Ўқитувчилар шу аҳволда бўлса, қувчилар бунга қандай чидаёпти?» дедик. Шунда улар «Бола бечоралар нима қилсин, таълим олиши кераклигидан дарс вақтида ҳам устки кийим-бошлар билан ўтиришга мажбур» дейишди. Бунга болалар ҳам, ўқитувчилар ҳам анча кўникиб қолишди. Чунки нафақат мактабда, балки хонадонларида ҳам газ йўқ. Шунинг учун дарслар 30 минутдан ўтилоқда.

Инсон қаерда ва қандай шароитда яшашга мажбур бўлса, уш шароитга кўникиб кетаверар экан. Бироқ, ёш авлодининг соғлиғи масаласи нима бўлади?!

Газ йўқлигидан мактаб биносини иситишчи қозонхона музлаб ёрилиб кетмаслиги учун суви тўкиб ташланганига бир ярим ой бўлган.

Ўзбек менталитетининг ўзига хос жиҳатларидан бири шуки, ҳар бир киши оила қувар экан, аввало фарзандли бўлишни орзу қилади.

ГАЗ, ҚАРЗ ВА ЁРУҒ КЕЛАЖАК...

Фарзандли бўлган эса уни соғлом қилиб вояга етказиш, ўқитиш, жамиятга фойдаси тегадиган инсон қилиб тарбиялаш ташвишида бўлади. Шу боис бўлса керак, 37-мактаб ўқитувчилари ҳам қишнинг қаҳратонига чидаб ўтирган болаларга ачинишларини яширолмадилар.

Ҳақиқатан ҳам мактаб биносининг ичидиги биринтастўл ёки партага ўтирадиган бўлсангиз совуқ дарҳол ўз кучини кўрсатади. Шу сабабли ўқитувчиларга ичкаридан кўра ташқарида, қўёш тафтида турган мажкул экан деб ҳазиллашдик.

Хатда ўқитувчилар: «...фақат ойлик билан бола-чақа боқиб, кун ўтказамиз. Фақат газ учун ҳар ойда 10-15 минг сўм олиб қолинаётганлиги оиламизни оғир аҳволга солиб қўймоқда. Қарз бўлганимизда ойлигимиздан ушлаб қолишса ҳам алам қилмасди. Лекин йўқ қарзлар учун қарзсан дейишлари тирикчилигимизни издан чиқариб юбораёпти», — деб ёзишди. Бунга аниқлик киритиш мақсадида туман халқ таълими бўлимига Бордик. ХТБ мудири Шохиди Бобокалонова ва бош ҳисобчи Зарифа Орипованинг айтишига қараганда, туман газ таъминоти идораси ўқитувчиларнинг газдан қарзи тўғрисида ҳар ой якунида маълумотнома берад ҳамда ўқитувчиларнинг газдан бўлган қарзини бартараф этиш учун маошининг маълум қисmini чегириб қолтиш тўғрисида берган аризаларига мувофиқ ойлигидан пул ушлаб қолнаётган экан. Ўша аризаларини қўрсатишни сураганимизда ХТБ мутасаддилари 37-мактаб ўқитувчиларининг аризаларини тоғиб беришолмади. Шундай бўлиши табиий. Чунки бизда уларнинг бундай мазмундаги аризани ёзиб беримаганлигини тасдиқловчи тушунтириш хатлари мавжуд.

Энди яна газ идораси қарздорлик тўғрисида ХТБга бераётган рўйхатга қайтамиз. Туман газ идораси бош ҳисобчи Фоллиб Менгишевнинг таъкидлашича, бундай қарздорлик ҳаводан олиб ёзилмаган. Балки ҳудудлар бўйича бириктирилган назоратчилар томонидан берилган маълумотлар асосида туман газ идорасидаги компютерга киритилган. Унинг таъкидлашича, ҳар ой якунида истеъмолчилар ишлатган газ миқдори тўғрисида назоратчилар тақдим этган маълумотлар компютерга киритилган, туман халқ таълими бўлимига қарздорлиқнинг аҳоли хусусидаги маълумотнома юборилар экан.

2004 йилнинг 1 декабр кунги ҳолат бўйича тузилган маълумотнома билан қизиқиб кўрдик. Унда хусусан

кин туман газ идораси нима учун уларга қарзи йўқ деб маълумотнома берган?

Мисол учун, 2005 йилнинг бошида 37-мактаб ўқитувчиси Д.Абдурахмонова 2004 йилнинг 1 декабр кунги ҳолатда 16.800 сўм қарзлиги билдирилган. Муаллим бундан нозиро бўлиб, жорий йилнинг феврал ойида туман газ таъминоти идорасига берганида, англашилмоччилик сабабли юз берган бу ҳолатга аниқлик киритилиб, унга 2005 йилнинг 2 февралигача табиий газдан қарзи йўқлиги тўғрисида маълумотнома берилган. Ўшбу маълумотномада ўша кунги ҳолат бўйича 5605 м³ газ ишлатилганлиги қўрсатилган. Лекин биз кўрган вақтда (2005 йил 18 феврал) газ идорасининг компютерига Д.Абдурахмонованинг 2004 йилнинг октябр ойидан 2005 йилнинг 1 февралига қарз бўлган қарзи 28.735 сўмни ташкил этиб, 12.478 м³ табиий газ ишлатилганлиги қайд этилган.

Адашган бўлиши мумкин деган фикрда шу мактабда ишловчи А.Одиловга оид маълумотлар билан қизиқиб кўрдик. Унинг 2005 йил 1 февралига қарз бўлган қарздорлиги 31.291 сўм бўлиб, газ ҳисоблагичнинг умумий қўрсаткичи 6611 м³ ни ташкил этган. Лекин А.Одиловга 2005 йилнинг 15 февралда берилган маълумотномада (ўшбу маълумотнома мени у беш кун давомида олишга эришган) унинг газ ҳисоблагич (пломбаланган) қўрсаткичи 4252 м³ бўлиб, газдан қарзи йўқлиги қайд этилган. Бу ҳақда туман газ идораси филиалининг инспектори Д.Иноғомов томонидан шу куннинг ўзида тузилган даполатнома ҳам мавжуд. Қарздорлиқнинг йўқлиги тўғрисида бундай маълумотнома берилганига қарамай унинг қарздорлиги туман газ идораси компютерига сақланиб қолган. Энг қизиғи, туман газ идораси томонидан ой охирида чиқарилаётган якунда ҳақиқатда ишлатилмаган газ қаердангир қўшилиб бораверган. Бу ҳолатда дастлаб тегишли маълумот этибдорсизлик натижасида компютерга киритилмаган бўлса керак, деб қараган эдик. Бирок...

37-мактаб ўқитувчиси Қ.Мавловнинг таъкидлашича, унда ҳам шундай ҳолат рўй берган.

— Мен янги ҳўжалик бўлиб чиқиб кетганимга уч йил бўлди. Уйимга газ тушириш учун ҳужжатларни тўғралаганимда барча хоналарни лойиҳага киритган эдим. Шундан сўнг газ туширдим ва ўз ҳисобидан ҳисоблагич ўрнатиб, ёқадиган газнинг пулини олдиндан тўлаб бердим. Лекин 2004 йилнинг ноябр ойидан қарздорсан деб, ойлик мао-

шимдан ушлаб қолишди. Бунга аниқлик киритиш учун туман газ идорасига борганимда, «уйинг катта экан, бундай уйни иситиш учун катта миқдорда газ кетади. Бунинг эса компютер ҳисоблайди», деб пломбаланган газ ҳисоблагич қўрсатган сонни ҳисоб-

қандай қилиб орқага қайтариш мумкин? Хуллас, «емаган сомса учун пул тўлаш»нинг бундай усулидан ўқитувчилар чорасиз қолишган.

Ҳўш, йўқ қарздорлиқни бундай усул билан ўндириш орқали муаллимларнинг (балки бошқа фуқароларнинг ҳам) ҳақиқа хиянат қилишдан қандай манфаат қўрилмоқда?

Болалиқнинг ўзи бир байрам. Киши ёруғ келажагига ёшлигида-ноқ атрофдаги муҳит, катталарнинг таъсирида ўзи пойдевор қўяди. Совуқ синфхоналарда (бу ердаги ҳароратни тавсифлашга *совуқ* сўзининг ўзи қамлик қилади) сабоқ олаётган, уйларида ҳам шароит огирлигидан тузукроқ дарс тайёрлай олмаётган ўқувчилардан вазифасига жиддийроқ ёндашишни талаб қила ола-мизми? Қолаверса, уларнинг соғлиғи нима кечади?!

Дониёр ХАЛИЛОВ,
Ҳасан НИШОНОВ,
«Нуқуқ» муҳбирлари

Додимизни эштадиган борми?

2001 йили Чорвоқ посёлкаси тўла газлаштирилганлиги тўғрисида телевидение орқали кўрсатув берилган эди. Аммо амалда газ бугунгача етиб келгани йўқ. Шу пайтдан бошлаб иситиш қозонхонаси узлишлар билан ишлаб, иситиш мавсуми беш ойдан икки ойга қискарди. Иссиқ сув ва иссиқлик энергиясини эндиликда декабрда бериб, келгуси йил январининг 25-сида ўчирадиган бўлиши. Бунга ҳам чидаб келаётган эдик. Лекин...

Жорий йилнинг совуқ кунларидан бирида, аниқроғи 13 январ кунини иссиқлик энергияси батамом ўчириб қўйилди. Натижада биз турган бетон уйларида совуқдан яшаб бўлмай қолди. Девоқлар намланиб, қўқара бошладик. Айрим уйларида томондан сув оқиниши ҳам айтадиган бўлсак, шароитимизни тасаввур қилиш қийин эмас.

Иситиш тизимининг ишламаслиги ва ҳаво ҳароратининг кескин тушиб кетиши натижасида намгарчилик ҳаддан зиёд ортиб кетаяпти. Оқибатда уйларида яроқсизланиб, турли касалликлар келиб чиқмоқда.

Бунинг устига намгарчиликда болаларимиз мактабдан қўл бўлиб кетган уст-бош, оёқ кийимлар билан келмоқда. Ўйда қуриштининг иложи бўлма-гач, эрталаб яна шу қўл кийимларида кетишга мажбур бўлаётган эди. Охири 1 февралдан мактабларда қиш тўхтатилди.

2004 йилнинг қузда туман ҳокимлиги аҳолининг газ, электр энергияси, совуқ сувдан ҳосил бўлган қарзларни иш ҳақидан ушлаб қолтиш тўғрисида озғайи фармойиш берди. Шунга асосланиб ташкилотлардан пул ўтказиш йўли билан қарздорлиқнинг катта қисmini мажбуран ўндиришга эришилди. Туман ҳокимининг ўринбосари Р.Илёсов қарздорлик шу йўл билан қопланиб, қишки мавсумга тайёргарлик қўрилаётганлигини билдирди. Биз ҳаммамиз бунга жуда ишондик. Бирок, мавсум ақнилашганда мазут сотиб олишга пул йўқлиги маълум бўлди. Аҳолидан тўксон миллион сўм миқдорда йиғиб олишган пуллар қаерга кетган?

Аҳолини газ келганлиги ва яқин кунларда иситиш тизими ишга тушиши тўғрисидаги ёлгон гаплар билан қачонгача алдаш мумкин?

Қишнинг қок ўртасида иссиқликнинг ўчириб қўйилиши иситиш қозонхонасига газ уланавтганлиги тўғрисидаги ёлгон гаплар билан асосланди. Агар газ берилмайдиган бўлса, унда аҳолига ҳеч бўлмаса электр энергияси тўловларини 50 фоизга қисқартириб, электроплита ёқишга рухсат берилса бўлмайди?

Туман мутасаддиларидан чорвоқлик фуқаролар, уларнинг болаларига амалий ёрдам кўрсатишини сўраймиз.

С.НОСИРОВА, Х.НУРМЕТОВА, М.МИРЗАЕВ,
жами 75 нафар фуқаронинг имзоси
(хат матни рус тилидан таржима қилинди)

Уй-жой коммунал хўжалигидан фойдаланиш ва уни сақлаш борасида ҳам бозор механизми амалда шакллантирилмаган. Буларнинг барчаси ҳақли равишда аҳолининг жиддий эътирозларига сабаб бўлмоқда, мавжуд муаммолар эса шошма-шошарлик билан, юзаки ҳал қилинмоқда.

Бундай ҳолат учун, аввало, ҳукумат, вилоят ва шаҳар ҳокимликлари, Тошкент шаҳар ҳокимлиги жавобгардир. Мавжуд аҳволни ўнглаш учун кўп ишларни бошидан бошлашга тўғри келади.

(Президент Исом КАРИМОВнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маърузасидан).

Ошхонамизга ўрнатилган батарея (иситиш ускунаси)нинг қувуридан сув томчиллаб қолмаганда, Мусқа мушуги хотинимдан тепки еб, «мов»-лаганича ўзини деразадан ташқарига отмаган, хотиним эса жағи очилиб, «ёши олтимизга ақинлашиб қолган одам уйда мушук сақламаса ўладими, ана мушугингиз батарейка

«Мен бенаво қайга борай»

тагидаги гиламининг шилтасини чиқариб ташлади, иккинчи марта уйда қорасини кўрсатмасин, гиламини эса ваннага солиб ўзингиз ювасиз!» деб менга ташланмаган бўлармиди? «Хой, сал шаштиндан тушгн» деган гап нимадагиларни аниқлаш учун ошхонага йнналдим. Йўқ, мушугим бундай қилиши мумкин эмас, ахир уни ёшилтирданоқ ўзим ўргатганман. Кўчага чиққиси келса, эшикнинг олдидаги бориб, мивеаб турарди. Ташқарида қор ёғаётганими, ёлғирми, барибир ташқарига чиқиб, тозаланиб келади. Бу ерда бошқа гап бўлса керак. Дарҳақиқат, шундай бўлиб қикди. 1994 йилда олди-сотди шартномаси бўйича ушбу хонадонни созиб олганимдан бери ишламай, муволаб ётадиган батареянинг қувури тешилиб, сув томчиллаб турарди. Ё қудратингдан, сув томчилатмадан бўлса, демак бунинг ичи тешик эканда, мен бўлсам, ошхонада қиз ёнгандан кейин, батареянинг мена ҳожа-ти бор, чирой учун яхлит чўяндан қуйиб, ўрнатиб қуйишган бўлса керак, деб ўйлаб юардим. Нима бўлганда ҳам муаммо ҳам этилиши лозим. Хотинимга сув томчилаётган ерга косами, челақми қўйишни буюриб, ўзим секин Ахмал Икромов туманидаги «Сервис Баҳор» ТСЖ деган ташкилотга бориб дардимни айтдим. Очигини айтишим керак, менинг шахсан ушбу ташкилотга нисбатан биронта гуна-қудуратим йўқ.

Якшанба кuni бозордан қайтайтиб, «ғийжйлаган» товущдан чўчиб кетдим. Қарасам, «Нексия» автомашинаси тўхтаб турибди. Унинг шундоқгина олдидан эса қўшни уйда яшовчи танишим Абдулла парвойипалак, ҳовлиқанча кетиб бораётти. Машина эгаси ойнадан бошини чиқариб, бир нималар деб тўғиллади. Ҳайдовчининг овози каттиқроқ чиқди, шекилли, Абдулла шашапишда у томонга ўтириди-ю, назарида уэр сўраган бўлди. Унинг йўлини кесиб ўтишини кутиб туриб, қаршисидан чиқдим.

— Ҳа оғайни, тинчликми? Йўлга ҳам қарамай қайсқа шошиб кетаётсанми? Нима, жонинг керак эмасми?

Абдулла аввалига гапимга аҳамият бермади. Тўғрироғи, мени кўрмади. Сўнг менга кўч тушиди-ю, шошапишга сўраша кетди. Ундан ҳол-аҳвол сўрагач, саволимни қайтардим.

— Э-э, биласинми, оғайни, адамларнинг тобиқ-қонди қолди. Дорихонага кетаётган эдим.

— Нима бўлди, тинчликми? — Сўрама, оғайни. Бугун эрталаб залдаги труба тешилиб, сув оқа бошлабди. Уйда аксига олиб адамдан бошқа ҳеч ким йўқ. Болалар ўқишда, биз бўлсам ишда. Адам ширкатга кўнжирок қилса, банд тушаверибди. Шундан кейин ширкатга қараб йўл

КОММУНАЛ ХИЗМАТ МУАММОЛАРИ

қайга борай»

Уқиб юрган пайтимида, кейинчалик институтнинг кечки факултетида дарс бера бошлаганимда ҳам шу ташкилотда ишлаганман, шу ерда навбатда туриб уйли-жойли бўлганман. Бир кун туз ичган ерга қирқ кун салом деганларидай...

— «Квартплата»ни тўлаганмисиз? — сўради ходим.

— Албатта, ҳар сафар бир йиллигини йилнинг бошидаёқ тўлаб қўяман, — дедим ҳар эҳтимолга қарши чўнтагимга солиб олган тўлов қоғозларни кўрсатиб.

— Жуда яхши. Кувурни «сварка» қилиш керак. Эртага усталар боради. Ҳар бир «сварка» қилинган жой учун 18.000 сўмдан ҳақ тўлайсиз.

— Шошманг, шошманг, нега энди ҳар бир «сварка» қилинган жой учун шунча пул тўлашим керак экан? Ахир мана, 2005 йилнинг биринчи ойидан ўн иккинчи ойигача 36.430 сўм тўлаб қўйганман. Бундан ташқари, газга ҳисоблагини ўрнатиб кетишди. Газ ташкилотига ёққан ҳар бир кубометр газ учун алоҳида пул тўлайман. Ҳисоблагининг ўзи учун 33.000 сўм тўлаган бўлсам, майли, булар ҳали ҳолваси, бир неча йилдан бери «Тошсисқуввати» ишлаб чиқариш бирлашмаси деган ташкилот фаолият кўрсатаётти. Шу ташкилотга 2005 йил учун 101.200 сўм тўлаб келдим. Уттан ҳафтада Тошкент шаҳар «Сувос»-трести ДУК нинг Ахмал Икромов тумани «Суватқасимот» бўлимидан бир аёл келиб, жағимни суғургандай бўлиб, ўн минг сўмга жўн пулни олиб кетди. Ҳў кун аввал бошқа бир хоним келиб, «биз «Сервис Баҳор» деган ахбор-чиқдик, янги ташкилотлик эмас, ахлатларни олиб кетиш билан шуғулланамиз» деб 9000 сўм олиб кетди. Эрта бир кун яна биттаси келиб, шундондадагидасиз, шу ерининг ҳавосидан нафас олаясиз», «Ҳавоҳўр» ташкилоти тўздиқ, бизга пул тўлайсиз дегамаса гўрга эди, — дедим дардимни айтаётганда бироз эҳтиросга берила-бик, қаттиқроқ гап қилган бўлишим

— Менга қара, ука, мана тасаввур қил, мен ошхонага бордим, дейлик. Минг сўм берсам, менга бир коса ош, яримта нон, бир чойнак чой беришларди, мазаа қилиб еб оламан. Сизларга тўлаган пулимга менга мена хизмат кўрсатсанлар, ахир?

— Илтимос, бундай масалалар билан ана бошлиққа учрашинг, мен билан нараса кваттирангизнинг ичиде «сварка» қиладиган бўлсак, ҳар бир «точка»-сига 18.000 тўлайсиз, шартномада шундай ёзилган.

Бошлиқни топиш учун у кун уриндим, бўлмади. Гоҳ у киши ҳокимият-шундондадагидасиз, шу ерининг ҳавосидан нафас олаясиз», «Ҳавоҳўр» ташкилоти тўздиқ, бизга пул тўлайсиз дегамаса гўрга эди, — дедим дардимни айтаётганда бироз эҳтиросга берила-бик, қаттиқроқ гап қилган бўлишим

олибди. У ерга бориб, шароитни тушунтирса, журнални титиб қўриб, «оташон, биринчидан янги йиллик қарзинглар бор экан. Олдин марҳамат қилиб, қарзини тўлаб қўйишди. Қолаверсаки, «слесар» ларнингизнинг ҳаммаси «заявка» бўлибча кетган. Майли, кексалигингиз ҳурматли, мансалимингизни ёзиб оламиз, бирорта «слесар» бўшаб қолса, балки жўнатармиз» деб жавоб беришибди. Орқага хўноб бўлиб қайтган адам, уйга кўтариламан деса, лифт ишламаётган экан. Биласан, саккизинчи қаватда яшаймиз. Энди саксонга чиққан отахоннинг зинадан кўтарилишини тасаввур қилиб кўргин-а! Вақти келса биз, ёшлар тўрт-бешинчи қаватга кўтарилишга, ҳарсиллаб қоламиз-ку, энди кексалар билан ёш болаларнинг аҳолини тасаввур қилиб кўр!

Хуллас, адам лифтининг ишлашини кутай деса, устанинг қанон келиши номаълум. Бу ёқда киш, кун совуқ, Устига-устак, трубадан сув оқиб ётган бўлса. Охир-оқибат «давление» кўтарилиб кетибди. Касалхонага ётқиздик. Мана энди дори қилишиб қўрибман.

Абдуллага тасалли бериб, отасининг тезроқ соғайишини тиладим-да, хайрлашдик.

Эртаси кунги ошхонада ҳамкасбларимдан бири дабдурустдан шу масалада сўз очиб қолди. Унга кечаги воқеани гапириб берган эдим, унинг

яна бир ташкилот ҳам борки, унга ҳам қўриқ-қўриқларга ўхшаб ҳақ тўлаймиз. Бу уй-жой мулкдорлари ширкатидир. Тўғри, хизматга яраша ҳақ тўлашимиз керак. Аммо, ана шу хизматнинг ўзи қончиқари аҳолидами?

Энди мени қизқитириб келаятган саволларга ўтсам.

Биринчиси шартнома масаласи. Маълумки, юқорида зикр этилган қорхоналарнинг ҳаммаси келаятган йил учун хонадон эгалари билан шартнома тузишни бошлаб, ҳар би уй шартнома бланкаларини бериб кетади. Бу шартномаларнинг мазмунини билан танишиб кўрсангиз, деярли 90 фоизи

НИМА УЧУН ПУЛ ТЎЛАЁТИБМИЗ?

КОММУНАЛ ХИЗМАТ МУАММОЛАРИ

Гулистон шаҳри чўлнинг қоқ маркази, Мирзачўл пастте-кислигининг «кўпроқ қисми»да жойлашган. Маълумки, ушбу даштнинг атрофи асосан тоғолди ҳудудлар билан ўралган. Бинобарин, улар чўл ҳудудига нисбатан юқорида жойлашган. Унинг устига Гулистон шаҳри жойлашган ерининг геологик-литологик қаватида гипс қатлам мавжуд. Бинобарин, шаҳар ҳудудига ер ости сизот сувлари яқин. Бир-икки газқази-сангиз бас, сув чиқиши аниқ. Ёлтир-чилик мўл ойларида ер юзасида кўлмақлар пайдо бўлади. Кўпинча ҳовли, боғ-далалар сув билан тўлишиб, бу ерда яшовчилар кўнжик қолишган.

Барчамиз ўз дунёқарашимиз, тарбиямиз, маданиятимизга муносиб таразда турмуш кечирамиз. Яшаш шароитимизни айнан шундан келиб чиқиб ўзгартиришга, яхшилашга уринамиз. Бошқаларнинг, баъзан узоқ юрталардаги замондошларимизнинг кундалик ҳаёти билан ўзимизникини солиштирамиз. Лекин бу борада ўзимизга боғлиқ бўлмаган жиҳатлар ҳам бор. Фаровон турмуш кечирish учун барча инфраструктуралар ҳам ривожланган бўлиши зарур. Айниқса хизмат кўрсатишчи муассасалар. Коммунал хизмат кўрсатиш ана шундай муҳим муассасалардан бири ҳисобланади. Истеъмолчи сифатидаги талабларимизга коммунал хизматлар қанчалик жавоб бераётми? Келинг, бунини Гулистон шаҳри мисолида ўрганиб кўрайлик.

Кўп қаватли биноларнинг ертўласи эса доимий равишда сув билан тўла. Шу сабабдан қанчалар, бу уйларида яшовчиларнинг хонадонларида ҳатто қишда ҳам пашша бўлади. Эшик-дераза тирқишини ёпишнинг эса нафи бўлмаслиги аниқ. Бу ҳолатлар эътиборга олинчи, бир пайтлар шаҳарда 53 та тик қудуқ (дренаж) барпо этилганди. Ҳозирги кунда уларнинг 10 таси муддатини ўтаб бўлган. Ўйгирма ол-титаси эса таъмирлашга муҳтож. Тик қудуқларга ўрнатилган сув насослари ҳам гоҳ ишлаб, гоҳ ишламайди.

Гулистон шаҳрида оқова сув тармоқларининг умумий узунлиги 27 км.ли ташкил этади. Тоza ичимлик суви ет-казиб берадиган тармоқнинг умумий узунлиги 139 км дан иборат. Бу тармоқнинг 85 км.лик қисми умуман яроқ-сиз аҳволда. Шу боис, қўлқавлати биноларнинг юқори қисмига баъзан ичимлик суви етказиб беришнинг ило-жи йўқ. Мана битта мисол. 3-мавзёда «Ишон» ширкат хўжалигига қараб кетишдаги ичимлик суви қувурининг дастлабки 800 метрда 25 та тешик қилди, улардан чиқаятган сувариқлар юқорида ҳазил аралаш мисол қилиб келтирганим «Ҳавоҳўр» деган ташки-лотни тўзиб қолишмаса бўлгани, деб хавотирланиб қолсам.

Йўлдош ПАРДА, Ўзбекистон Ёзувчилари уюмчаси аъзоси

бир томонлама, яъни истеъмолчининг эмас, балки икдорчининг манфаатини кўзлаб тузилганининг гувоҳи бўласиз. Вақолаки, бундай шартномаларда ҳар икки томоннинг ҳам мажбурийат, бошингизни қотиришди. Юқоридаги воқеадаги ҳолатга ўхшаб эса, хонадоннингизда бирор-бир носоз-лик бўлиб, яшаш жойингиздаги уй-жой мулкдорлари ширкатига муро-жаат қилсангиз, дарҳол қарздорли-

ШИРКАТЛАРИ ВОСИТАЧИМИ?

вақил бўлса, хонадон менинг номимга расмийлаштирилганигини билса-да, Бу уй-жой мулкдорлари ширкатидир. Тўғри, хизматга яраша ҳақ тўлашимиз керак. Аммо, ана шу хизматнинг ўзи қончиқари аҳолидами?

Энди мени қизқитириб келаятган саволларга ўтсам.

Биринчиси шартнома масаласи. Маълумки, юқорида зикр этилган қорхоналарнинг ҳаммаси келаятган йил учун хонадон эгалари билан шартнома тузишни бошлаб, ҳар би уй шартнома бланкаларини бериб кетади. Бу шартномаларнинг мазмунини билан танишиб кўрсангиз, деярли 90 фоизи

гингизни юзингизга солишди. Шу ўринда бир мулоҳаза. Дейлик, лифт учун бир йиллигига ҳақни олдиндан тўлаб қўйгансиз. Аммо, ҳар ўн кунда бўзилиб, уч-тўрт кунлаб ишла-маса. Ёки, ўзим истискомат қиладиган уйни мисол қилсам. Фойдала-нишга топширилганига 30 йилдан ошди. Шунча йилнинг ичиде илгари ЖК ҳам, ҳозирги уй-жой мулк-дорлари ширкати ҳам бирор марта бўлсин том ёки подъездларни таъ-мирлаганини эслай олмаيمان. Мана энди, орадан шунча йил ўтиб, бу нарсалар таъмирталаб бўлганда эса, пулни тўламайсиз, ҳаракат

қилиш учун 24 та техника воситаси ажра-тилган. Уларнинг 70%и эскирган. 3 та ахлат тўкиш машинасидан биттаси, 4 та ассенизатор автомашиналарининг 2 таси яроқсиз аҳволда. Натияжада шаҳар ҳудудига ахлат уйилган жойлар мавжуд. «Умробод» маҳалласида 3000 тоннадан ошмироқ ахлат йиғилиб қол-

ГУЛИСТОННИ ОБОД ШАҲАРГА АЙЛАНТИРАЙЛИК...

қисми изоляция қилинмаган. 25 км.лик қисми эса таъмирга муҳтож. Сув уза-тиш қисмларини тўлатиш учун 1012 та очиш-ёпиш мосламалари батамом алмаштиришга муҳтож.

«Аҳилик» маҳалласи Ахтимова қўчаси 3-й ёнидаги 100 м иссиқлик қувури, «Яшаш шаҳарчаси» ҳудудига-ги «5-А трасса», 1-мавзё Дўстлик қўчаси 40-й ёнидаги 100 м трасса, 2, 3 ва 4 мавзёларда тармоқдаги носоз-лик тўфайли иссиқ сув ташқарига оқиб ётганини маълум бўлди. Айрим уй-ларда бу масъумда умуман иситиш тарма-и ишламаган. Хусусан, «На-муна» маҳалласидаги 105, 107, 23-уйларга, «Тараққиёт» маҳалласидаги 49-уйга умуман сув берилмаган.

Гулистон шаҳридаги 62 та қўп-қават-ли уйлари таъмирлаш учун 410 млн. сўм маблағ ажратилган. Амалда эса 436 млн. сўмлик иш бажарилган. Бирок, маалақасиз қурилиш қорхонала-ри амалга оширган «таъмирлаш иш-лари» натижасида 11 ой ўтмай уйлар яна қоникарсиз аҳволга тушиб қолган. Масалан, 3-мавзё 19-20-уйларда ҳам мана шу ҳолат тақрорланган. Асарият таъмирлаш учун ажратилган маблағ-лар «қўшиб ёзиш» йўли билан ўзлаш-тирилган. Масалан, «Ал-Моний» ХФ раҳбари Б.Хамдамов 5,2 млн. сўмни «оби-хаёт» деганларидан, уни тежа-ш бурчимиз-ку. Биргина мана шу те-шиқлар эвазига ширкат даврда 4, 1 млн.

қилишмас экан. Мени таажжублан-тирадиган нараса, шунча йил даво-мида уйимиз таъмирланмаган бўл-са, мақ, пул ишлатилмаган. Ундан-мақ, биз тўлаб келган маб-лағ қаерга кетди?

Бундан ташқари, уйимизга иссиқ сув етказиб бергани учун «Тошсисқу-ват»га пул тўлаймиз, тўғрими? Бун-га қўйиламан. Боя айтганимдек, хиз-матга яраша ҳақ тўлашимиз керак.

хонадон ўртасида воситасими? Менга қолса-чи, бозордан бирор нараса харид қилсак, дарҳол пулни тўлайсиз-а, шунга ўхшаб, ҳамма-нинг хизматига яраша ҳақ тўласак, нима дедингиз? Шундагина ҳамма-си адолатдан бўларди.

Юқоридаги воқеалар сабаб, қами-на билан ўтган йили бўлиб ўтган бир ҳолат ёдимага тушди. Иссиқ сувдан қарзим бўлмагани ҳолда уйимизга «Тошсисқувват» қорхонасининг ту-ман бошқармасидан қарздорлигим ҳақида қоғоз келди. Пулни тўлиб қўйган-им учун аввалига аҳамият бермадим. Уч-тўрт кундан кейин қарзимни узма-сам, судга чақирилишим ҳақида кет-ма-кет яна икхита билдирги келди. Шундан кейин шартномада кўрсати-лган телефон рақамини териб, вазият-ни тушунирсам, гўшакни кўтарган йилгит «диспетчер» эканлигини, бундай ишлар билан шуғулланмаслигини ай-тиб, гапни қиёқа қилди. Охир-оқибат пул тўланганлиги ҳақидаги чиптанинг нуқсасини уларга берганимдан сўнггина машмашларига кеч қўйилган эди.

Хуллас, ишдан қайтган, мен ҳам уйдаги шартномаларни олиб, яна бир қарра танишиб чикдим-у, хайрон бўлдим. Аввалига аҳамият бермаган эканман (соддалик қурсин), «Тошсисқувват» билан тузилган шартнома русча ёзилгани майли-ку, унинг на рақами, на тузилган санаси-ю қайси

Кейинги йилларда уй-жой мулкдорлари билан уй-жой ширкатлари ўртаси-да тузилаётган шартномалар юзасидан кўп-кўп низолар келиб чиқмоқда. Асарият низолар ширкат томонидан шартномада белгиланган мажбури-ятнинг қисман ёки умуман бажарилмаётганлиги ҳақида уларнинг бир томонлама, яъни кўпроқ ширкат манфаатини кўзлаб тузилаётганлигидан келиб чиқмоқда. Янада тушунарлироқ қилиб айтадиган бўлсак, агар уй-жой эгаси ўз мажбуриятларини вақтида бажармаса, шартномада жавоб-гарлик белгиланган, агар ширкат бажармаса, ҳеч қандай жавобгарлик белгиланмаган ҳоллар мавжуд.

ҲАММА ГАП ШАРТНОМАДА

Б у турдаги шартномаларнинг тузилишига назар ташлайдиган бўлсак, қатор уй-жой мулкдорлари ширкатлари ўзининг намунавий шартно масини тузиб, оила аъзоларидан бирига имзо қўйдириб олмақда. Фуқаролик кодекси талабига кўра, шартнома тузаётган томонлар муомала лаёқатига эга бўлиши лозим. Воқеа етмаган шахс муомала лаёқатига эга бўлмайди. Шунинг учун ҳам бу тарзда тузилган шартномалар ҳақиқий ҳисобланмайди.

Шартнома мазмун жиҳатидан икки томоннинг ўзаро ҳуқуқ ва бурчлар олиши юзасидан келишув бўлганлиги сабабли, уларни қонун доирасида эркин тузиш лозим. 2005 йил 12 февралдаги президент қарори билан ушбу шартномаларни тузишда уй-жой мулкдорларининг шартнома бўйича мажбу-риятларини ўз вақтида бажармаганлиги, яъни кўрсатилган хизматлар учун тўловларни кечиктирилганлиги учун юридик шахслардан 0,04 фоиз, жисмоний шахслардан 0,01 фоиз миқдорда, лекин тўлов миқдорининг 50 фоизидан ошмаган миқдорда пеня ундириш белгиланди. Шартнома ушбу белгиланган миқдорни ўзгартиришга йўл қўймаслиги лозим. Бу қарорнинг аҳамияти шундан иборатки, у қабул қилингунга қадар шартномаларда мажбуриятлари бажармаганлик учун фақат истеъмолчиларга жавобгарлик белгиланган бўлиб, бу жавобгарлик миқдори ҳам бир неча баробар юқори эди.

Бу шартномалар ФКнинг 703-моддасига асосан ҳақ эвазига хизмат кўрсатиш шартномалари туркумига кирди. Ҳақ эвазига хизмат кўрсатиш шартномаси бўйича икдорчи буюртмачининг топшириги билан ашёвий шак-лда бўлмаган хизматни бажариш (муайян ҳаракатларни бажариш ёки муай-ян фаолиятни амалга ошириш), буюртмачи эса бу хизмат учун ҳақ тўлаш мажбуриятини олади.

Демак, бу шартномада уй-жой мулкдорлари ширкати мулкдорга тегишли вақтда коммунал хизмат кўрсатиш вазифасини олса, мулкдор кўрсатилган хизматга яраша ҳақни тўлаш мажбуриятини олади. ФКнинг 705-моддасига кўра, буюртмачи ўзига кўрсатилган хизматлар учун тўловни ҳақ эвазига хизмат кўрсатиш шартномасида кўрсатилган муддатларда ва тартибда тўлаш шарт.

Ушбу шартномада томонлар ўртасидаги ҳуқуқий муносабатлар «Истеъ-молчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги (1996 йил 26 апрел) қонун талабларидан келиб чиққан ҳолда белгиланади. Чўнки, бу шартнома-да бир томон истеъмолчи сифатида фойда чиқариб олиш билан боғлиқ бўлмаган ҳолда хизматга буюртма берувчи фуқаро бўлса, иккинчи томон уй-жой мулкдорлари ширкати коммунал хизматлар кўрсатадиган ташкилот-дир.

Ушбу қонуннинг 8-моддасига биноан, истеъмолчи шартнома тузиш йўли билан хизматга эркин буюртма бериш ҳуқуқига эга бўлиб, икдорчи истеъмол-чига коммунал хизмат кўрсатиш мажбуриятини, истеъмолчи эса, шартла-шилган пулни тўлаш мажбуриятини ўз зиммаларига олади. Бу шартнома олдиндан бериладиган буюртмалар бўйича бажариладиган шартнома бўлган-лиги учун ёзма шаклда, одатда бир йилга тузилади ва бу шартномада уй-жой мулкдорлари томонидан кўрсатиладиган хизматларнинг турлари аниқ қилиб кўрсатилмиши лозим. Бугунги кунда истеъмолчилар билан ширкатлар ўртасида тузилган шартномаларда бажариладиган хизмат турлари аниқ қилиб кўрсатилмаган. Натияжада эса, уй-жой мулкдорлари ширкати томони-дан уйнинг ичига хизмат кўрсатишдан бош тортилади. Юқорида келтирил-ганимиздек, юртбошимизнинг 2005 йил 12 февралдаги қарориди, айнан мана шундай муаммоларнинг мавжудлиги эътиборга олинган. Унда айтилишча, шу йилнинг 1 июлидан бошлаб уй ичигаги барча коммунал хизматлар учун ҳаракатлар уй-жой мулкдорлари ширкатларида жамланган уй-жой мулкдор-ларининг маблағлари ҳисобидан қопланади.

«Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги қонуннинг 21-моддасига кўра, шартномада истеъмолчи ҳуқуқларини чеklang қўядиган шартларнинг назарда тутилиши ҳам унинг ҳақиқий эмаслигига олиб келади.

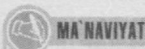
Ҳозирги кунда ширкатлар томонидан тузилаётган шартномаларда ана шундай, истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини cheklang қўядиган талаблардан бири — кўрсатилган хизматлар учун тўловларни қайта ҳисоб-қитоб қилиш-да фақат уй-жой мулкдорларининг (иссиқ ёки совуқ сув таъминоти бўйича ҳам) далолатномаси асосида амалга оширилади деб белгиланишидир. Аммо, афсуски на ширкат, на сув таъминоти идоралари ҳодимлари истеъмолчи-ларнинг мурожаатлари юзасидан келиб, ҳақиқатан ҳам хизмат кўрсатилма-ди деб далолатнома тузаядди. Бу ҳолат бўйича истеъмолчининг ёзган аризаси ва унинг жавобсиз қолдириллишининг ўзи таъабнинг қондирилма-ганлигидан далолат беради. Шунинг учун кўрсатилмаган хизматлар учун ҳисоб-қитоб қилиш истеъмолчининг аризаси, унинг натижаси асосида ҳал этилиши лозим. Шундагина истеъмолчини оилаё ёки йиллаб ширкат ва бошқа коммунал хўжалик идораларининг оқсидан далолатномалар тузиш учун сарсон бўлиб юришининг олди олинади. Бу билан эса уй-жой мулкдор-лари ширкати томонидан «Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги қонун-нинг тўла бажарилиши таъминланади.

Ширкат шартнома бўйича ўзининг мажбуриятларини лозим даражада ёки умуман бажармаганда истеъмолчи хизмат кўрсатилмаганлиги тўфайли қўрилган зарарни ва шу тўфайли унга етказилган маънавий зарарни «Истеъ-молчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги қонуннинг 19 ва 22-моддаларига асосан тўла ундириб олиш ҳуқуқига эга.

Демак, юқоридаги ҳолат бўйича ҳам лифтининг ишламаганлиги ва сув тошиб кетишининг вақтида бартараф этилмаганлиги натижасида фуқаро-нинг соғлиги бузилганлиги сабабли, моддий ҳамда маънавий зарар унди-рилиши мумкин. Бунда, яъни судга доъво билан мурожаат этишда «Истеъ-молчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги қонуннинг 29-модда-сига кўра давлат божи ундирилмайди.

Умуман олганда, коммунал хизмат кўрсатиш идоралари томонидан ўз ишларига масъулиятни оширилари, асосан истеъмолчиларнинг ҳуқуқий маданиятига, ўз ҳақ-ҳуқуқини қанчалик билишига боғлиқ. Қачонки, истеъ-молчида коммунал хўжалик идоралари томонидан хизмат мажбурияти бажарилмаган ҳолатлар юзасидан судга мурожаат қилиб, қонуний ҳуқуқини талаб қилиш каби тушунарли шақлларан экан, шундагина қарши томонда ўз ишига масъулият ҳисси уйғонади.

Матлуба АМИНЖОНОВА, юридик фанлари номзоди

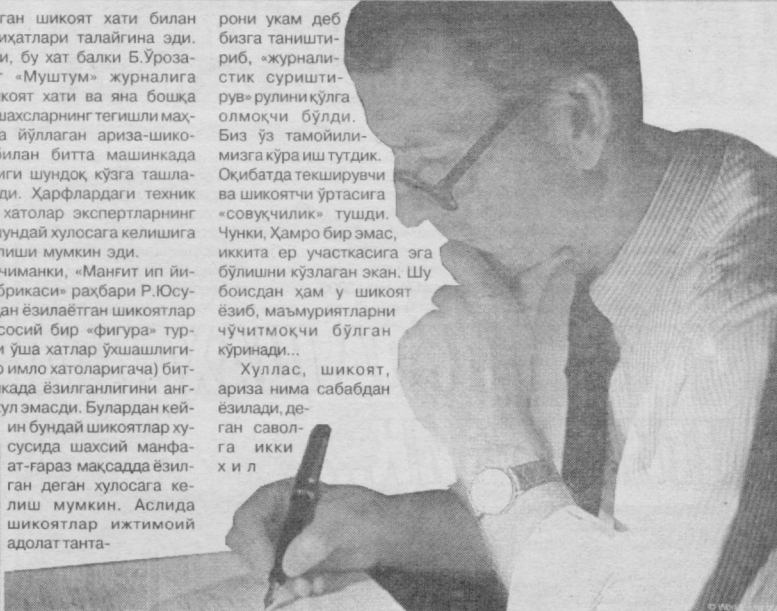
Мавжуд қонунларимизда фуқаронинг мурожаат қилиш ҳуқуқи белгилаб қўйилган. Ҳар ким ёзма ёки оғзаки мурожаат қилиш ёхуд ижтимоий адолатсизлик дея ҳисобланган манба устидан арз ёки шикоят қилиш ҳуқуқига эга. Ҳуқуқий демократик жамиятда ирқи, жинси, миллатидан қатъи назар ҳар бир фуқаронинг қонуний манфаатлари ҳимоя қилинади.

га йўллаган шикоят хати билан ўхшаш жиҳатлари талайгина эди. Ваҳоланки, бу хат балки Б.Урозалиевнинг «Муштум» журналига ёзган шикоят хати ва яна бошқа бообруй шахсларнинг тегишли маҳкамаларга йўллаган ариза-шикоятлари билан битта машинкада ёзилганлиги шундоқ кўзга ташланиб туради. Ҳарфлардаги техник қусур ва хатолар экспертларнинг ҳам ана шундай хулосага келишига сабаб бўлиши мумкин эди.

Демоқчиманки, «Мангит ип йигирув фабрикаси» раҳбари Р.Юсупов устидан ёзилаётган шикоятлар ортида асосий бир «фигура» турганлигини ўша хатлар ўхшашлигидан (хатто имло хатоларигача) битта машинкада ёзилганлигини англаш мушкул эмасди. Булардан кейин бундай шикоятлар хусусида шахсий манфаат-ғараз мақсадада ёзилган деган хулосага келиш мумкин. Аслида шикоятлар ижтимоий адолат танта-

рони укам деб бизга таништириб, «журналистик суриштирув» рулиниқўлга олмақчи бўлди. Биз ўз тамойилимизга кўра иш тутдик. Оқибатда текширувчи ва шикоятчи ўртасига «совуқчилик» тушди. Чунки, Ҳамро бир эмас, иккита ер участкасига эга бўлишни кўзлаган экан. Шу боисдан ҳам у шикоят ёзиб, маъмуриятларни чўчитмоқчи бўлган қўринади...

Хуллас, шикоят, ариза нима сабабдан ёзилади, деган саволга икки хил

Виждонли одам даъвати

Бирок шикоят ва ариза билан мурожаат қилишнинг ҳам ўз тартиб-қоидаси мавжуд. Жумладан, суд ишларида аввал туман судига мурожаат қилинади. Туман суди чиқарган қарор ёки ажримдан норози томон кейинги босқичда вилоят судига апелляция қассацияси тартибда кўриб чиқиш учун апелляция шикоятини тақдим этади ва бу ердаги чиқарилган хулосадан ҳам қониқмаган тақдирда 3-босқич ҳисобида олий судга мурожаат қилади. Бу шикоят қилишнинг белгиланган тартиби. Мазкур тартибга одатда бошқа маҳкама ва ташкилотларга мурожаат қилинганда ҳам Ҳимоя қилиниши жоиз. Масалан, оила ёхуд маҳаллада пайдо бўлган моҳирлар хусусида аввал қишлоқ фуқаролар йиғинига, бу ерда ишлар ижобий ҳал қилинмаган тақдирда моҳиро характеридан келиб чиққан ҳолда туман миқёсидagi тегишли идорага мурожаат қилинади.

«Тўртинчи ҳокимият» доирасида олиб бораётган фаолиятимиз давомида газета, журнал, телевидение, радиоларга ҳам фуқаролар томонидан қўйлаб шикоятлар келиб тушаётганига гувоҳ бўлиб келаямиз. Аксарият хатлар муаммонинг ўз жойида ҳал этилишига панжа орасидан қаралгани боис «тўртинчи ҳокимият»га келиб тушади. Бу юзадан журналистика суриштирув олиб борадиган, хат муаллифини қийнаётган муаммо адолат нуктаи назаридан ўз ечимини топади. Ариза ва шикоятлар 1,2 ва 3-босқичларни четлаб ўтиб, баъзан тўғридан-тўғри тахририятларга келиб тушади. Бундай ариза ва шикоятларнинг аксариятида фақат хат муаллифларининг манфаати акс этган бўлиши ҳам мумкин. Қўйлаб журналистик суриштирув жараёнида кўпроқ шу нарсага амин бўлганмиз.

Ўтган йили қадрдон дўстим ўзи яшаётган ширкат ҳўжалиги раиси устидан тахририятга шикоят ёзмоқчи эканини гапириб қолганди. Эмиш-ки, раис унинг бугдой экилган томорқасидан трактор ҳайдаб ўтказдирган экан.

— Ҳўш, қанча майдонда экиннинг топталди? — деб сўрадим дўстимдан.

— 5-6 қадам бугдойли ер топталди! — дея жавоб беради дўстим.

— Бунинг учун шикоят қилиш шарт эмасдир. Трактор босган ерга уруғ сеипи, чопиқ қилиб қўйсанг, бас. Яна униб чиқаверади-ку! — дедим.

Дўстим алам билан титраб деди: — Мен раисга нега бугдойимни босасиз десам, осмон қўлигидан бўлса ташлаб юбор, деб катта кетди, ер ютгур. Мен унга кимлар билан «ош-қатиқ» эканлигини

кўрсатиб қўймоқчиман-да!

Моҳият ойдинлашди. Дўстим арзимаган майда манфаати учун аризм қўлоқ шикоят ёзиб, ҳўжаликка муҳбир овори, раисни кўрқитмоқчи экан...

Умуман аксарият шикоятлар ана шунақа «урди-сурди», деди-дедилардан иборатлиги боис уларнинг муаллифлари майда манфаатлари ҳимоя қилувчи «армия»ни ташкил қилади. Булар эса одамлар томонидан «ёзғувчи» дейилади. «Ёзғувчилар» адолат байроғини кўтариб, ўз кўмачига қул толувчилардир, аслида. Уларнинг «армияси» ўзига хос тарзда шаклланган бўлиб, баъзан бирорта мансабдор ёхуд амалдорни нишонга олган бўлишади. Дастлаб мансабдорнинг иқри-чиқирлари хусусида биринчи, иккинчи ва ҳоказо бўлиб ёзаверади. Ёки биратўла шикоятни қоралаб, тахт қилган, хат нусхаси кўпайтирилиб, галма-галига, ҳар нусхаси бирорта шахс исм-фамилияси қўйилган ҳолда жўнатишни бошлайдилар.

Хоразмда 300 марталаб шикоят ёзган шахслар билан сўхбатлаганман. Ижтимоий-сиёсий газеталар томонидан уларнинг шикоятдаги талаблар қондирилмагач, айримлари кўнгилочар «сарик матбуот»ларга ҳам хат йўллашдан эринмаган.

2003 йили «Huquq» газетасига мангитлик фуқаро Б.Урозалиевдан шикоят-ариза келиб тушган эди. Уни ўрганиб туриб, «Шикоятбозликда мақсад чўчитилиши?» сарлавҳали мақола эълон қилинди. Орадан кўп вақт ўтмай, мақолада номини тилга олинган «Мангит ип йигирув фабрикаси»нинг собиқ ҳуқуқшуноси Р.Урозметова муаллиф сифатида мени шаънининг ҳақоратланганлик даъвоси билан судга берди. Мен бу ерда Миробод туманлараро судига кечган суд жараёнига тафсилотини баён қилмоқчимасман. Айтмоқчи бўлган гапим шунки, биз маънавий зарар ундиришни сўраб судга тақдим этган даъво аризасининг Б.Урозалиев тахририятимиз-

наси учун ёзилса, фойдаси кўпга татир ва айни муддао бўлур эди...

Бир танишим сим қоқиб қолди. Раис роса жонига тегаетгани, кейинги пайтларда унинг саломига алиқ ҳам олмай қўйганини айтиб туриб: «Бир танобини тортиб қўйсамми?» деб қолди. Мен ўзимни ишлари бошидан ошиб ётган кишидек кўрсатишга уриндим. Сира ҳоли жонимга қўймади. Майли, шикоят ёзинг, агар бош муҳарриримиз рухсат берса, раиснинг билан «курар» тушиб кўрамиз, дедим гапга илмоқ ясаб. Танишим шикоят йўллашда аэропландан ҳам ўтиб кетди. Телефон орқали Тошкентда ўқийтган фарзандига шикоят матнини ёд ўқиби (диктовка қилиб), шу кунни уни «Huquq» газетасига — бosh муҳаррирининг шахсан ўз қўлига топширишни таъкидлайди. Қойил-э...

Эртасига об-ҳаво бошқача тус олди. Танишим мингирлади: «Кеча сал қизишиб кетибман. Муҳарриринингга айтиб қўй, хатни текширишга жўнатиб юрсин. Раис кеча келиб, тавалло қилувди, ярашди...».

Ҳўп, ярашиш-яхши одат. Бирок «сиз-биз» демагани, жиндек гинахонлик учун ҳам қозғ қоралайверади диган бўлса, олам шикоятлар ҳазонрезгис остида қолмайдими?!

2004 йилнинг кузида тахририятга хивалик Ҳ.Отамуродовдан ер участкасидаги муаммо юзасидан шикоят хати келиб тушди. Уни ўрганиш жараёнида Ҳ.Отамуродовнинг саводи хаминқадар эканлиги ёзган тушуналарида маълум бўлди. А.Абдуллаев деган шахс Ҳам-

жавоб бериш мумкин.

1. **Шахсий манфаатни кўзлаб...**

2. **Ижтимоий адолат — умумманфаати учун...**

Сир эмаски, иккинчи тур шикоят-бозлик билан шуғулланувчилар «армия»си заиф, кам сонли. Бир «ёзғувчи» раис машинасида қиларни олиб юришдан шикоят қилиб келганида, «опа (исми Гулчехра эди, асли питнакли) Питнак йўллари ҳақида бир танқидий мақола ёзиб келинг. Ўзимам ўйдим-чўқури чиқиб, расво бўлиб кетган экан», деганимда «ёзғувчи» опамиз: «Нима бало, эсингизни едингизми, мен йўлнинг ўнқир-чўқирларини ёзиб ҳазина топаримдим?! Раисни ёзсам, бир қанча гурч, ун, ёғ «ест» бўлади!» деб хоҳолан қулганди. Бу биринчи тур шикоятбозлар тоифасидан...

Дарвоқе, биз бир одамга таъриф берсак «виждонли одам» деб атаймиз. Ҳўш, виждонли одам қанақа бўлади? Пешонасига отнинг қашқасидай қилиб «виждонли» деб ёзиб қўйилмайдими-ку?!

Йўқ, албатта. Виждонли одам ўзи учун эмас, аввало жамият учун қайғуради. Дарахтни кесаётган бригадирни бир четга чақириб, «ўғил болчасига» гаплашади. «Барака топгур, бу дарахтнинг ёши 100 да. Жилла курса, уни экиб кетганларнинг руҳини ҳурмат қил!».

Йўқ, бригадирга лагмондай насихатдан кўра, мебелбop матери-

ал керак, кесишда давом этаверади. Виждонли одам раис қабулида яна юқоридаги сўзларини такрорлайди. Раис чувак чолнинг сўзини эшитгиси келмайди. Сотқасида узоқ гаплашавари, гаплашавари. Шу зорманданинг ростакмига ишлаётганига, раиснинг ҳақиқатан ҳам ким биландир гурунглашаётганига ақли боғвар қилмай, лом-лим демай ўтирган виждонли одамнинг охири сабри тугайди... У туман ҳокимининг эшигини ҳассаси билан дўқиллатади.

Ана шундан кейин... 100 ёшли ёнғок дарахтининг 3-4 тасининг умри сақлаб қолинади. Бунгача бригадир 2 тасини қўлатишга улгурганди. Виждонли одам баҳайбат ёнғокларга асосига суянганча термулиб қарайди. Оғзида бир тиши йўқ... Виждонли одам... У ёнғокхўрлигидан шикоят қилдими?! Бу савол атрофида гумонларнингиз чарх урар экан, маҳалланинг бир түп болалари чопқиллаб келиб виждонли одамни ўраб олишади. «Раҳмат сизга. Энди кузда мазза қилиб ёнғок ейдиган бўлдик», дейди жузуклар.

Дарвоқе, мен айтидиган гапларимни айтиб бўлдим. Эндиги қиладиган ишим — «виждонли одамлар даъвати» билан ижодий сафарлар қилиш.

Эрпўлат БАХТ,
«Huquq» муҳбири

...жамоатчилик фикрини кўзга тутиш, ҳаётимизнинг турли жиҳатларини таҳлил этиши лозим бўлган вилоят оммавий ахборот воситалари, афсуски, уларга берилган ҳуқуқ ва имкониятлардан тўлиқ фойдаланмаяптилар.

Ислом КАРИМОВ

Хоразм вилоят ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларининг бирлашган нашри «Муҳофаза» газетаси чоп этила бошлагани саккиз йилдан ошаяпти. Бу даврда мазкур газета замон ва ўқувчи талабига мос равишда шаклланиш босқичларини босиб ўтди. 1997 йил октябрдан чоп этила бошлаган «Муҳофаза» 7000 ва 5000 нусхаларда муштарийларга тарқатилди.

Газета ойда 2 марта офсет усулида нашр қилинмоқда. Гарчи вилоятда ИИБнинг «Осойишталик учун», солиқ идорасининг «Иқтисод таянчи» каби газеталари чоп этилаётган бўлса-да, «Муҳофаза» ўзининг даврийлигидан ташқари муштарийлар аудиториясининг кенглиги, тарқатилиш жўроғи-яси-нинг катталиги билан ажралади туради.

Мазкур нашрда ҳуқуқ-тартибот идоралари ходимларининг мақола ёки хабарларидан ташқари журналистик сурштириув, мухбирларнинг муаллифлик мақолалари алоҳида аҳамият касб этади.

Газетада «Фармон ва ижро», «Долзарб мавзу», «Қонун ва ҳаёт», «Божхона бекати», «Суд залидан», «Прокуратура назорати», «Криминал хабарлар», «Проккурор минбари», «Муносабат» каби руқнлар асосида берилаётган мақолаларда ижтимоий-сиёсий қарашлар, жиноятчиликка қарши кураш чора-тадбирлари, қонунчиликни мустаҳкамлаш, ҳуқуқий онгни шакллантиришга қаратилган фикр-мулоҳазалар, таҳлиллар ўрин эгаллаган.

«Турмуш чорраҳаларида», «Фельетон», «Мулоқот», «Диққат: сизни ООЗ эшитишди», «Қилмиш-қидирмиш», «Публицистик мулоҳазалар», «Муҳофаза» маслаҳат-хонаси», «Муносабат», «Бир шикоят изидан», «Шикоят ва шарҳ» каби руқнларда тахририят ходимларининг журналистик сурштирувлари натижасида ёзилган мақолалар алоҳида ўрин тутади. Шунингдек, газета саҳифаларидан шеърлар, латифа ва хандалар ҳам ўрин олган.

«Муҳофаза» газетасининг ходими Тузалбой Раҳимбоевнинг йил давомида журналистик сурштириув нуктаи назаридан ёзилган бир неча фельетонлари эълон қилинди. У газетанинг 23-сонида берилган фельетонини «Тўшининг таъбири» деб атади. «Завонон жаноблари галати туш қўрди...» дея бошланганини ўқиб, ушбу фельетонда вилоятдаги бообўй маҳкамалардан бирининг раҳбари танқид остига олинганини англаб етиш мушкул эмас. Фельетон ҳақиқатан ҳам «Хоразмпулатмонтаж» масъулияти чекланган жамият директори А.Завононнинг қилмишларини фош қилади. Фельетоннинг ёзилиш услуби ўзига хос бўлиб, унда журналист Т.Раҳимбоевнинг ижодий маҳорати кўзга ташланиб туради.

ХУРУРҲИ НАШР ҚАНДАЙ БЎЛИШИ ВЕРАК?

Президентимиз Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатининг кўшма мажлисида мамлакатимизда амалга оширилаётган ислохотлар, суд-ҳуқуқ тизимида қилиниши лозим бўлган вазифалар, ички ва ташқи сиёсат, наркоагрессия, халқаро терроризм каби муаммолар қатори ОАВ олдига турган долзарб вазифаларга алоҳида тўхталди. «...биз мустабид тузум мероси ва ақидаларидан, унинг мафкураси, маъмурий назорати ва цензурасидан жуда катта қийинчилик билан халос бўлаяпмиз. Ҳалигача журналистлар фаолиятида ўз-ўзини цензур қилиш, юқоридан бўйруқ кутиш қайфиятлари сезилиб турибди.»

Ушбу танқид прокуратура органлари муассислигида чоп этилаётган нашрларга ҳам тегишли. Бугунги кунда вилоят прокуратуралари муассислигида 10 дан ортиқ газеталар чоп этилмоқда. Уларнинг адади 200 мингтага яқин. Бу мамлакатимизда фаолият кўрсатаётган партиялар муассислигидаги газеталарнинг умумий тиражидан анча баланд. Шундай экан, ушбу газеталар бугуннинг талабига жавоб бериётими? Уларда долзарб мавзуларда чиқишлар қилинаётими? Бу борада қандай муаммолар мавжуд? Шу каби саволларга жавоб топиш мақсадида вилоят прокуратуралари муассислигида чоп этилаётган газеталарнинг шарҳини бериб боришга жазм қилдик.

Азиз муштарийлар! Сизнинг ҳам ушбу нашрлар ҳақида фикрингиз бўлса, бизга билдирасиз деган умиддамиз.

ЮТУҚ РАҚОБАТДА БИЛНАДИ

Журналист Муҳаддас Исмоилованинг Хонқа туман прокурори Қудрат Раҳмонов билан ҳамкорлигида ёзган «Чоҳ» сарлавҳали мақоласида гиёҳвандлик касалига мубтало бўлган Сардор исми йигитнинг балогатга етмаган синглиси ва В. исмли қизларни йўлдан уриб, қалтис йўللарда адаштиригани ҳақидаги факт таҳлил қилинади.

Газета саҳифаларида берилаётган материаллар жанр жиҳатидан ранг-баранг. Вилоятда ўтган йил давомида «Долзарб мавзу», «Фельетон», «Шикоят ва шарҳ» мавзуси остида муаммолари материалларни энг кўп бериб бораётган газета ҳам «Муҳофаза»дир.

Бирок «Муҳофаза» ўқувчилар оммаси орасига чуқурроқ кириб бориб, фақат криминал мавзулардаги материаллар билан чекланиб қолмасдан, мавзулар доирасини янада кенгайтирса, айни муддао бўларди. «Муҳофаза» газетаси ҳақида 2003 йил ҳам фикр билдирилиб, ижодий жамоанинг фаолияти танқид қилинган эди. Эътиборли томони тахририят таъкиддан хулоса чиқариб долзарб мавзуларда чиқишлар қилди. Бунга юқоридagi фикрларимиз ҳам мисол бўла олади. Лекин газета саҳифаларида «Гиёҳвандлик», «Қотиллик», «Бангхона» (2005 йил

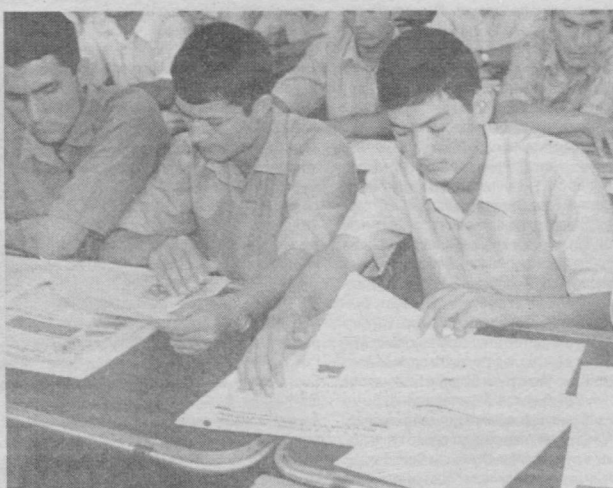
16-31 январь 2-сон) каби ўқувчининг асабига тегадиган, сийқаси чиққан сарлавҳаларни ҳам учратиш мумкин. Чиройли сарлавҳа ярим мақола эканлигини тахририят унутмаслиги керак.

Мазкур газета О.Обдалов номидаги Хоразм вилоят босмахонасида чоп этилмоқда. Тан олиш кераки, ушбу босмахона бошқа вилоят босмахоналарига қараганда бирмунча эски услубда фаолият юритмоқда. Газетадаги сурат ва сарлавҳаларнинг бўёқлари босмахонанинг техник нуқсонлари туфайли хира, баъзи бўёқлар чаплаган ҳолда нашр этилади.

«Муҳофаза» газетаси иллюстрацияси ёки макетланишида профессионал даражадаги масъул котибнинг маҳорати кўриниб турибди. Лекин 3-саҳифадаги «Криминал хабарлар» руқнининг ниҳоят даражада кенг ва катта қўламда берилиши саҳифа иллюстрациясига бесўнақайли бағишлаб тургандай гўё.

«Муҳофаза» — бугуннинг нафаси билан яшаётган «тўрттинчи ҳокимият» тимсоли. Бу йил ўқувчилар сонининг янада ортанлиги газетанинг оммалашиб бораётганлигини кўрсатади.

Светлана ОРТИКОВА,
Республика Бош прокуратураси бўлим бошлиғи

ЎЗ-ЎЗИНИ ЦЕНЗУР ҚИЛИШ...

Бугун жамиятимизда матбуот ва оммавий коммуникация воситалари тизими шунчалик кенгайиб кетдики, ҳар қандай газета «янги гап» айта олмаса, давр руҳини ўзида акс эттира олмаса, улкан ахборот майдонида ўз ўрнини топа олмайди. Айниқса, ҳуқуқий йўналишдаги нашрлар одамлар онгига юз бераётган ўзгаришлар, ҳуқуқий маданиятни шакллантириш масалалари, жамият нафасини бор бўй-баста билан кўрсата олиши лозим. Жиззах вилоят прокуратурасининг «Адолат ёлқини» газетаси маълум маънода ана шу жараёни ҳис қиладиган ва уни тўла акс эттириш учун тинмай изланаётган нашрлардан биридир. Газета 2003 йил ноябрда «Хуқуқ ва бурч» газетаси ўрнида ташкил этилган эди. Ўтган бир йил мобайнида унинг 56 та сони ўқувчилар қўлига етиб борди. Ҳозир А-3 бичимда 16 саҳифада чоп этиляпти.

Вилоят прокуратураси муассис сифатида газетанинг мундарижасини кенгайтириш, таъсирчанлигини таъминлаш ва моддий базасини яхшилаш чораларини кўрмоқда. Шу боис унинг саҳифаларида ёритилаётган «Қонун ва ижро», «Проккурор назорати», «Проккурор минбари» руқнларида берилаётган материаллар ўзининг ҳозиржавоблиги, муаммоларни дадил кўтара олиши, таҳлилий фикрларнинг кенглиги билан газетачиларнинг жалб этади. Бинобарин, баёнчилик, маълумотларни қуруқ санаб ўтиш ҳуқуқий газетанинг зиммасига қўйилган вазифаларни бажариш имконини бермайди.

«Адолат ёлқини» газетасининг 29 сентябр сонидagi Жиззах тумани прокурорининг ўринбосари Х.Турғуновнинг «Энг асосий ҳамкорлик» сарлавҳали суҳбати ҳам шу жиҳатдан эътиборли молиқдир. Унда жиноятчиликнинг олдини олиш муаммолари ҳақида сўз юритилди. Диққатни тортадиган нарса суҳбатнинг услуби ёки мавзуси эмас, балки унда муаммоларнинг ечимини топиш юзасидан билдирилаётган фикрларнинг ҳаётга яқинлиғидир. Суҳбатдош ҳуқуқшунос сифатида жиноятчиликни қамайтириш имконини берадиган ҳолатларга батафсил тўхталаркан, воқеаларни бугунги кун нуктаи назаридан таҳлил қилади.

«Карор ва ижро», «Жиноят жазоси қолмайди» руқнида берилаётган мақолалар ҳам эътиборни тортади. Масалан, газетанинг 21 январь сонидagi «Андишанинг оти қўрқоқми?» сарлавҳали мақолада Фориш тумани прокурори Б.Оролов фермер хўжаликлари ва хусусий фирмаларда ишчиларни еланиш расмийлаштириш муаммоларини кўтарган. Проккурор қонун талабларидан келиб чиққан ҳолда ана шу муаммоларни ҳал этишнинг мақбул йўллари ҳақида фикр юритади. Гарчи мавзу турмушдаги оддий воқеадек туюлса-да, аслида хусусий фирмаларда тузилдиган шартномаларда аксарият иш берувчининг ҳуқуқларига кўпроқ ўрин ажратилади. Шу жиҳатдан мақола анча аҳамиятлидир. Бундай мақолалар эса газетада анчагина. Шунингдек, унда «Тилла сандиқ», «Хуқуқий клиника» руқнлари остида берилаётган ибратли ҳикоялар, ривоят ва маслаҳатлар ўқувчида қизиқиш уйғотиши шубҳасиз. Айниқса, «Вилоят прокуратураси матбуот маркази хабар қилади» руқнида турли криминал мавзудаги ахборотнинг қисқа ва лўнда бериб борилиши ҳам газета мундарижасининг ранг-баранглигини таъминлайди.

Газетанинг бир неча сонига Ўзбекистонда хизмат кўрсатган юрист Т.Суюндиқовнинг «Проккурор хотиралари» руқни остида берилган воқеий ҳикояларида прокуратура ходимларининг мураккаб ва машаққатли меҳнати бадий лавҳаларда акс эттирилган. Кекса ҳуқуқшунос воқеалар баёнида ўзининг жиноятни фош этишдаги услублари, масаланинг ечимини топишдаги тажрибаси ҳақида фикр юритади. Фориш туманида содир бўлган бир жиноят тарихи ҳақида шундай ёзади: «Жиноятчи аниқланди, тергов жараёни тугади, ишни ёпиш мумкин эди. Лекин жиноятчининг қўзидаги мунг, умидворлик ва ёлворлиш акси менга тинчлик бермади. Қўнғим ниманидир сезгандек эди. Таваккал қилиб ишни қайтадан кўра бошладим. Натижада жиноятчи бошқа киши бўлиб қиди». Демак, жиноятчиға фақат жиноятчи сифатида эмас, балки энг аввало инсон сифатида қараш керак. Унинг руҳий кечинмалари, босиб ўтган ҳаётини чуқур ўрганиш лозим, бу тергов жараёнида хатоларнинг қамайишига олиб келади. Шу жиҳатдан эсдаликлардан ёш ҳуқуқшунослар ўрганса арзийдиган фикрлар ўрин олган.

Ижодий жамоанинг қамчилиги ҳали ҳам ўз-ўзини цензур қилишдек қусурдан қутула олмаганидир. Таҳлиллардан маълум бўлдики, журналистлар долзарб муаммоларни кўтарётганда айтadиган гапини ниҳоятда эҳтиёт бўлиб, фалончи раҳбарга тегиб кетмасмикин деган фикрда эҳтиёткорлик билан иш тутади.

Мамлакатимизда фуқаролик жамияти шаклланаётган бир пайтда ҳуқуқий газета зиммасидаги масъулиятнинг залвори катта. У жамиятнинг ҳуқуқий пойдеворини яратишда, фуқароларнинг ҳуқуқий маданиятини шакллантириш жараёнида фаол иштирок этиши лозим. «Адолат ёлқини» газетаси эса ана шу вазифалар юқини ҳис этган ҳолда доимо изланишда.

Одил УМРЗОҚОВ,
Республика Бош прокуратураси бўлим катта прокурори

GURUNG

Бахтиёр ака билан телефонда боғлашиб, учрашуга таклиф этганимизда, у киши эндигина хизмат сафаридан келиб турган экан. Бахонидин рози бўлди. Белгиланган вақтда ҳамроҳлари — Узбекистонда хизмат кўрсатган артист Турдибек Содиков ҳамда артист Шириной Абдуллаевалар билан кириб келдилар. Хонага кирганимиздан кейин суҳбат бошланди.

Тахририят бош муҳаррири Абдуллох Абдураззоқов:

— Бахтиёр ака, тахририятимизга хуш келибсиз. Ҳамкасбларингизни бирга олиб келганингиз янада яхши бўлибди. Раҳмат. Янги йил масам, ижодингизни муқимий ном-

Бўлим муҳаррири Зайниддин Мамадалиев:

— Бугунги ўзбек режиссураси ҳақидаги фикрингиз?

— Ҳозиргина айтиб ўтганимдек, филмнинг қандай чиқиши аввало режиссёр-га боғлиқ. У аввало педагог бўлиши, ундан кейин эса режиссёр, устоз, қолаверса, актёр ҳам бўлиши керак. Шунга

«Нуқуқ»нинг бугунги меҳмони

Ўзбекистон халқ артисти

Бахтиёр ИХТИЁРОВ

АССОСИЙ НАРСА — ДИД

ли мукаллати театрдан бошлагансиз. Санъатимизнинг не-не буюк даргалари билан сафдош бўлгансиз. Айтиш мумкинки, улар билан ҳозирги ёш авлодни боғлаб турувчи ўзига хос ришта вазифасини ўтамоқдасиз. Биринчи саволни машҳур «Ёр-ёр» филмидан бошламоқчи эдим. Филм русчада «Где ты, Зульфия?» деб аталади. Сал олдинроқ шу ҳақда гаплашганимизда кимдир «Ёр-ёр»ни русчага таржима қила олишмаган бўлса керак деб қолди. Ростдан ҳам шундайми? Қолаверса, орандан шунча йил ўтганига қарамай бу филмнинг шухрати ҳали сўнгини йўқ. Бунинг сабаби нимада?

— Аввало, эътиборларингиз учун раҳмат. Телефонда таклиф қилиб қолдишди. Газета прокуратуранинг органи эканлигини эшитиб, хотинга «Мен энди кетдим. Ҳали-бери қайтмасам керак» дея ҳазил ҳам қилдим (Бахтиёр ака шундай дер экан, фахат ўзигагина хос овоз билан хоҳоллаб қулиб юборди). Энди ҳазиллаш-тиш турмасда ҳам бўлмайди-да. Очиги, таклифларингиздан бошим кўкка етди. Яхши, хайрили ёш бошлалар. Одатда артист ё хонанда билан журналистнинг бир ўзи суҳбатлашарди. Мана бугун биз билан бутун бир жамоа учрашиб турибди. Албатта, ҳар бир давлатнинг танилишида санъатнинг роли бекиёс. Илгарилари бирор давлатга меҳмон келса, ўша ерининг кутубхонаси, театри, ёзувчи-шоирлари билан қўзғира ва шу билан юртга баҳо берадди.

Ўзим мукаллати тугатганман. Кейин Муҳимий номили театрга ишга келдим. Бахтиёр инсонман десам бўлади. Театрда бетакдор санъат соҳибиди, аjoyиб инсон Раззоқ Ҳамроев, халқимизнинг аяси бўлмиш Лутфихоним Саримсоқова, «Рисолат парининг» ишқидар куяган Сойиб Ҳўжаев, Ҳамза Умаров, Суръат Пулатов... каби буюк санъаткорлар билан бирга ишлаш насиб этган.

Энди «Ёр-ёр»га келсак, номи ҳақидаги фикрингиз тўғриси. Ютуғи ҳақида гап-радаган бўлсам, бу аввало режиссёрнинг маҳорати. Филмда иштирок этган актёрларни бир эслаб кўринг: телестудиянинг қоровули — халқ артисти Раҳим Пирмухаммедов, миллияни сардориди — Шуккур Бурхонов, келинининг тоғаси — Раззоқ Ҳамроев, режиссёр ёрдамчиси — Қудрат Ҳўжаев, саҳнада қўшиқ ижро этувчи — Ҳамза Умаров, парашот билан боғлиқ ҳолатда — Олим Ҳўжаев... Бу рўйхатни яна давом эттириш мумкин. Аҳамият беринг-а, буюк санъаткорларнинг девяли хаммаси оддийгина эпизодик ролларни ўйнашган. Айнан шу нарсаси филмга доврқ келтирди десам, адашмайман. (Шу ўринда бир мўлоҳаза. Яқинда қайсидир газетдада ёшгина бир хонанда билан қилинган суҳбатни ўқиб қолдим. Журналистнинг «Фалончи ака, девяли барча хонандалар киноларда рол ўйнашди. Сиз нима учун ўйнамайсиз ёки

таклиф қилишмадими?» деган саволига хонанда «Нега энди, таклиф қилишди, аммо эпизодик ролларга. Мен бош қаҳармон ролини кутиб турибман» дея жавоб берган. Бу ерда изоҳ ортикча бўлса керак — Ф.А.) Вахонани ўша пайтда 23 яшар йилгича эдим. Шунга ҳам 41 йил бўлибди. «Еттинчи жин» филмида ҳам жуда кўп актёрлар жалб қилинган.

Бўлим муҳаррири Зайниддин Мамадалиев:

— Бугунги ўзбек режиссураси ҳақидаги фикрингиз?

— Ҳозиргина айтиб ўтганимдек, филмнинг қандай чиқиши аввало режиссёр-га боғлиқ. У аввало педагог бўлиши, ундан кейин эса режиссёр, устоз, қолаверса, актёр ҳам бўлиши керак. Шунга

«Нуқуқ»нинг бугунги меҳмони

Ўзбекистон халқ артисти

Бахтиёр ИХТИЁРОВ

Ҳамроев режиссёрлигида Амир Темур ҳақида 4 серияли филм ишлаш масаласи қўйилганда, бош ролга Энтони Куин таклиф қилинган бўлиб, мен ҳам иккинчи режиссёр, ҳам соҳибқироннинг табиби ролини ўйнашган керак эди. Ушанда хориқликлар жуда катта маблағ сўраб, пулни олгандан кейингина ишга киришишни маълум қилишган. Бизникилар бўлса, аввал бир серияни ишлаб кўрсатишни талаб қилишди. Оқибатда филм ишланмай қолди.

Телегурух муҳаррир-оператори

Дилмурод Эшмуродов:

— Ҳозиргина бош ролга Энтони

Куин таклиф қилинган эди, дедингиз. Амир Темур айнан бизнинг

аждодимиз бўлгани учун ҳам бу

ролни ўзимизникилар ўйнаса

бўлмасиди? Қолаверса, ўшанда

бўлади-ю Усмон Юсупов театрга ташириб буюради. Спектаклни томоша қилади, лекин, завқ олмайди. Секингина театр директори оғизига чаккириб, «Мана бу ролни Сойиб Ҳўжаев ўйнади. Нега кўринмайди?» дея саволга тутди. Директор бўлса, «Эй, у кишини сўраманг. Қилишига яраша жазосини олаёпти» деб жавоб беради. Шунда Усмон Юсупов «Бир ҳафтадан кейин келаман. Сойиб Ҳўжаев ўз ўрнида бўлсин» дейди-ю, чиқиб кетади. Бир ҳафтадан кейин келса, Сойиб ака яна рол ўйнаб турибди-да. Оқсоқолни кўрган Сойиб ака спектакл тугагач, бошини эгиб, миннатдорчилик билдиради. Шунда Усмон Юсупов у кишига қараб, «Бошингни кўтар, ўғлим. Сен саҳнага чиққанингда ҳаммадан бир поғона баланд бўласан. Биламан, айбонг бўлмаган» дея кўнглини кўтарди. Шу-шу, Сойиб

— Менга қаранг, Турдибек, — дея унинг гапини бўлди Бахтиёр ака. — Майли, бу гапларингизга қўйишамиз. Аммо айтинг-чи, ҳам янги, ҳам яхши сценарий бўлса қанча қалам ҳақи тўлайсиз? Мана шу ерда ўтирганларнинг ҳаммаси қалам ҳақи. Ёзиб беришадди.

— Очигини айтиш керак, етарли даражада эмас. Бунинг ҳам ўзига яраша сабаблари бор. Аммо кўтаришга ҳаракат қилаёямиз.

— Ана кўрдингизми, ҳаммаси иқтисодга боғланади. Агар қалам ҳақини етарли даражада берсангиз, сценарийлар тўлиб кетади. Яхшиларини танлаб олиш имконияти ҳам ортади (Б.И.).

Тахририят муҳбири Фозил Мамаширипов:

— Бахтиёр ака, эшитишимча Ҳусан Шарипов билан бирга ўқиган экансиз. Кўпгина филмларда ҳам бирга суратга тушгансизлар. Ҳозир ҳам қадрдонмисизлар?

— Ҳусан билан танишимиз қизиқ бўлган. Институтга имтиҳон топшираётган вақтимиз. Галим келганда ичкарига кирдим-да, «Майсаранинг иши»дан Мулладўстнинг қўшиғини ижро этдим (Бахтиёр ака шундай дер экан, ўша қўшиқнинг бир бандини ижро этиб берди — Ф.А.). Имтиҳонни топшириб чиқсам, рўпарадаги зинапоининг иккинчиси поғонасида Ҳусан турибди. «Ҳой, — у шундай дер кўрсаткич бармоғини буюкиб мени чақирди. — Менга қара, ўзинг мана бундай бўлсанг, — Ҳусан энди жиҳимлогини кўрсатди. — Нима қилсан овозингни чиқариб, чираниб?».

Уша пайтда ҳақиқатан ҳам новча, ҳам озгингина эдим. У шунга шайма қилган экан. Мўлжаллаб туриб бир турширдим. Ағанаб тушди. Тепасида туриб ўнчага санадим. Кейин ўрнидан турга-биз бағримга босдим. Ҳусан бўлса секингина: «Бўлди Бахтиёр, кел, энди дўст бўлайлик», — деди. Шу-шу дўстимиз. Борди-қелди қиламиз.

Тахририят нозир Ҳамиджон Меликов:

— Бахтиёр ака, сизни асосан комик актёр сифатида танишимиз. Айтинг-чи, бугун яратилаётган филмларда комик роллар томошабинни нега ўзига жалб эта оладиган даражада ижро этилмаяпти?

— Менинг нафақат комик, балки кўп-кўп жиддий ролларин ҳам бор. Сиз ёш бўлганингиз учун буни ўнчалик билмассиз. Аммо ўша комик ролларимнинг ҳам ортида ўзига яраша дард бор. Бу дардини актёр ҳис эта олиши керак.

Суҳбат асосида Шириной

опа Абдуллаева ҳам сўз олиб, газетамизнинг аввалги сониди тахририятнинг Бобомурод Ҳамдамов билан бўлган учрашувини қизиқиб билан ўқиб чиққанини айтиб ўтди. Шу билан бирга у бугунги учрашувдан ҳам мамнун эканлигини, келажакда ҳам бу аъёнани давом эттиришимизда бизга омад тилади.

Суҳбатимиз яна анча давом этди. Агар буларни ҳам қозғай туширадиган бўлса, саҳифамизда ҳоқ етмаслигини ўйлаб, аяқлашга қарор қилдик. Айтганча, сал бўлмаса ёлдан чиқиб дебди. Бахтиёр акани кўтиб олишга чиққанимда, кўчадан ўтиб кетаётган йўловчилар у кишини бир-бирларига қўрсатиб қўлишди. Постдаги миллияни ҳодимлари эса худди қаддон кишини қўргандек очик чеҳра билан салом-алиқ қилишганини кўриб, очиги бу инсонга ҳавасим келди. Шунда барчамизга ҳам Бахтиёр акага ўйшаб халқ ҳурмати қозониб, эл ардоғида юриш насиб этсин дея ният қилдим.

Суҳбатни Гафуржон АЛИМОВ ёзиб олди.

Суратлар муаллифи Абдувоҳид ТУРАЕВ

ака умрининг охиригача саҳнадан тушмади.

Шу пайт Турдибек ака Бахтиёр акага қараб: «Бахтиёр ака, ўзингиз ҳам билет соттасиз-ку, шунга гапириб беринг», — деб қолди.

— А-а, ўшанда менинг ҳам қовун туширишимга оз қолганди. Қайсидир вилоятда гастролдамиз. Нима бўлди-ю,

филм ишланди ҳам дейлик. Аммо унинг доврқ қозонишига қафолат бормиди?

— Саволингизни тушундим. Агар ўшанда бу филм ишланб, катта экранларга чиққанида, шубҳасиз овоза бўларди. Ушатиш тарикасида биргина мисол келтирсан, футболчилари олайлик. Машҳур футболчилар легионер сифатида жамоадан жамоага ўтиб юришадди. Баъзан битта жамоаданги ўйинчиларнинг 30 фойизи чет эллик бўлган ҳоллар ҳам учраб туради. Энди шундай жамоаларнинг кўрсатаётган ўйинини кўриб, очиги маза қиласиз.

Таржимон-муҳаррир Йўлдош Парда:

— Тахририятнинг оқсоқолларидан бири бўлишимга

қарамай, «Ёр-ёр» филмининг илк бор кўрганимда ҳали мактаб ўқувчиси эдим. Ўшанда раҳматли Сойиб ака билан филмда бошинглардан ўтказган воқеаларни кўриб олам-олам завқ олганман. У киши билан боғлиқ бирорта воқеани айтиб бера оласизми?

— Сойиб ака нафақат саҳнада, балки ҳаётда ҳам кўнгли очик, ҳушқачқак, аjoyиб инсон эди. Ишонсанглар, у киши саҳнага чиққанида пардозчилардан тортиб, саҳна ишчиларига парда ортига келиб, томоша қилишарди. У пайтларда Сойиб ака ўйнайдиган спектакл қўйиладиган бўлса, билетлар қўлма-қўл бўларди. Кассадаги одамни кўрсангиз. Шу билан бирга у киши ўта ишонувчан ва содда одам эди. Айнан шу тўфайли Сойиб ака жиний жавобгарликка ҳам тортилганини эшитмаган бўлсангиз керак. Хуллас, Сойиб акани театрнинг бир гуруҳига администратор этиб сайлаб қўйишди. Маълумки, бу лавозимдаги одамда доимо жамоанинг пули бўлади. Божқўш қим пул сўраб келса бераверади-ю, аммо ёзиб қўйишни ҳавлига ҳам келтирмайди. Маълум вақтдан сўнг ҳисоблаб қўришса, анча пул етмайди. Оқибатда Сойиб акани иши судга оширилади. Ўша пайтда нима

сак, анчагина кам чикди. Кейин маълум бўлишча, одам кўпроқ қирсиндиз, битта билетнинг нархи бир сўм эллик тийинлик бўлгани ҳолда, уч кишига бир сўм эллик тийиндан пуллаб юбараверган эканман. «Чўмқў сўйса ҳам қасос сўйсин» деганлари шу бўлса керак-да.

Бош муҳаррир ўринбосари вазифасини бажарувчи Жаҳонгир Шарофбоев:

— Турдибек ака, илгари телевизион миниатюралар театрини кўриб, нимадир олардик. Демок-чиманки, ўша саҳналарда бирор муаммо ҳажв қилинларди. Ҳозир-гиларини кўриб, очиги, ҳайрон қоламан. Баъзилари эски, сийқаси чиққан бўлса, қолганлари бачкана. Нима учун бу соҳа оқсаб қолди?

— Галингиз тўғри. Бир вақтлар анчагина ном қозongan телевизион миниатюралар театримиз бугун анча оқсаб қолган. Бунинг ўзига хос сабаблари бор. Биринчидан, икки марта ёпилиб, қайта шаклланди. Қолаверса, ҳозир ҳажвчи-ёзувчиларимиз қамайиб кетганини дейман, сценарий масаласида анча қийинчиликка дуч келаяптики. Шунинг учун эски мавзуларга қўл уришга тўғри келмоқда.

TERGOVCHI HIKOYA QILADI

— Бу гун на вбачи-гимиз беғалва ўтадиган-га ўхшайди. Яқшанба бўлгани учунми, ҳаммаёқ тинч.

Жиноят иши жилдларини «станок»да шоммасдан тикаётган иш ўрганувчи йигитнинг гапини мен ҳам маъқуллайдим.

— Ҳа, айтганингиздай тинчлик бўлсин-да. Ҳали соат энди саккиз. Битта-яримта ичиб олгани бўлса «уйин» кўрсатадиган вақти бўлаяпти.

Гўё суҳбатимизни пойлаб тургандек эшик секин тақиллаб, жиноят кидирув инспекторининг олазрак башараси кўринди. У кабинетга кираркан, қўлидаги қоғозларни шартта менга узатди.

— Иккита ёш бола йўқолган. Мана воқеа бўйича материал. Тезкор гуруҳ эксперт-криминалисти билан ташқаридан кутиб турибди.

Ана ҳолос.

Қоғозлар билан танишаман. Шоша-пиша ёзилган бир varaқ ариза. «Кеча эрталаб етти ёшлардаги ўғлим ўртоғи билан репети-тор-ўқитувчига кетиб қайтиб келмади, топишга ёрдам беринг». Тамом-вассалом.

Аризанинг устида уни прокуратурага юбориш ҳақида шахар ички ишлар бўлими бошлигининг ярим varaқ хати. Иккаласини қўшсак, жами бир ярим varaқ «материал»! Қоғозларнинг уёғ-бўёғини айлантирар эканман, инспектордан сўрайман:

— Материал деб шуни айтаяп-сизми? Ҳеч бўлмаса, болаларнинг фотосурати ҳам йўқ-ку! Болалар икки кун аввал йўқолган, қани қилин-ган иш? Бу — биринчидан, иккинчи-дан — нега кечадан бери энди келаяпсизлар?

«Опер» елка қисди:

— Билмасам, бошлиқлар прокуратура шугулланади, олиб бор, ёрдам берасан, дейишди. Келаяп-ман. Болаларнинг уйига бораёйлик-чи, биламиз-да нима бўлганини.

— Ҳали нима воқеа бўлганини

ҳам билмайсизми? Сиз кидирув бўйича инспектормисиз ё?.. Ким билди-сиз билмасангиз? Ҳеч бўлмаса, участкавойининг хабари борми?

Одатдагидек қисқа асаб бузар-лиқдан сўнг керакли нарса лар ни олиб жўнай-миз.

Йўлда «Дамас»миз силтаб-силтаб тарта бошлайди.

— Бензин ту-гади-ёв...

Хайдовчим-

буруғи эшитилади:

— 61, 64, 33, 46-, тезда «Ором» кафеси олдида боринг. У ерда йигирма-йигирма беш киши муштла-шяпти. Йўлда қатнов тўхтаган, тез-да бориб «омон»чилар керакми-йўқми, рация орқали чиқинлар.

— Ол-а, — хайдовчи йигит қилган ишидан завқланиб кулади. — Мана бунди дезинформация дейдилар. Ана энди участкавойларнинг чопишини кўринг...

Ниҳоят биз излаётган уй топи-лди. Энди 52-хонадонни топиш керак. Қайси подвезд экан-а?

Шу пайт олдимизга шоша-пиша ёши ўттизлардан ошган аёл қич-лашди.

— Сизлар милицияданми? Икки соатдан бери ташқарида турибман. Навбатчи милиционернинг сизни-кига кетишди деганига ҳам анча бўлди-ку, келишларингиз шунча қи-йинми?

кучи эрталаб мактабга «нулавой» синфга бориб, бир соатдан шугул-лана бошлайди. Қолган пайтлари у бир ўзи уйда қолади.

Шу орада Зарифа Инобат деган аёл билан танишади. У ҳам бозорда у-бу олиб сотар экан. Лекин доим Қодир исмли тўққиз яшар ўғли унга эргашиб юрарди.

Инобат ҳам бева бўлиб, биров-ниқиди ижарада яшар экан. Моддий аҳоли жуда ёмонлигидан ўғлини тўққизга кирса-да ҳали ҳам мактаб-га беролмаганидан нолийди.

Зарифанинг унга раҳми келиб, ўғли ҳам ёлғиз эканлиги, Қодир иккаласи мактабга бирга борса яхши бўлишини айтиди. Бу фикр маъқул тушгани билан Инобатнинг ўғлини репититорга беришга пули йўқ эди.

Элмира опа Инобатга раҳми келиб, ўғлини бепул ўқитишга рози бўлади. Шундан сўнг бир ҳафтадан-дан бери икки ўртоқ мактабга бирга

— Ҳеч ҳам.

— Қачон милицияга бордингиз? Кимларга учрадингиз?

— Кеча «абед»дан кейин аввал участкавойларга бордим. У киши ариза билан шахар милициясига боринг, агар бошлиқлар айтса кидирамиз деди. Шахар милицияси наватбачиси бу иш билан адашиб қолган бола-ларни сақлайдиган жойга учрашинг, эҳтимол улар топиб олиб сақлаша-ётгандир деди. У ерда ҳам йўқ экан. Улар менинг телефонимни ёзиб олишди ва агар бизга келтиришса сизга айтмаси дейишди. У ердан қичиб яна шахар милициясига бор-дим. Навбатчи бугун ҳам кидири-нлар, агар топишса эртага кела-сизлар, ҳеч қаерга кетмаган, шу ерда морозний-порожний еб ўйнаб юргандир деди. Кеча келмагач, бу-гун милицияга ариза бердим.

— Ўғлингизда қанча пул бор эди?

— Битта 500 сўмлик берган эдим.

Ўқитувчига бериши керак эди.

— Иккаласи ҳар доимгидек чи-қиб кетишдими? Нима ҳақида гап-лашди?

— Ҳеч нарса ҳақида. Қодир кел-ди, ўғлим чиқаётганда унга «олдин-ми?» деди, ўғлим бошини қимир-латди. Иккаласи бирга кетишди.

— Нимани олдинми деди?

— Билмасам, пулни айтди ше-килли.

— Ўғлингизга пул беришингизни Қодир қаердан билар эди?

— Билмасам, бир-икки кун аввал ўғлимга «500 сўм берман, муалли-минга берасан» деган эдим...

Биринчи шубҳали ҳолат — «Ол-динми?». Бу сўз нимани англата-ди? Жавоб топа олмаман ва яшин теглигиде пайдо бўлган бу шубҳа-ни бир четга суриб, яна саволга тутаман.

— Энди болаларнинг кўриниши, бўйининг узунлиги, кийими, алоҳи-да белгилари ҳақида батафсил айти-н, охириги тушган расмини беринг.

Жавобларни тез-тез ёзиб олар-канман, навбатдаги саволни бера-ман.

— Болани урармидингиз? У ким-га кўпроқ боргиси, галлашгиси ке-лар эди, қариндош ва танишлари-дан кимни ёқтиради? Нимадан шикоят қилар эди?

— Ўзи битта болам бўлса, нима-га ураман. Мендан бошқа ҳеч ким-ни ёқтирмас эди. Тўғри, аввал уйда бир ўзи ўтириб зериқарди. Лекин бир ҳафтадан бери Қодир иккови уйда ўйнаб ўтиришарди. Кечкурун бозордан қайтганимизда Инобат ўғлини уйга олиб кетар эди.

Уйни кўздан кечирамиз. Икки хона. Бир-биридан ўтади, на стол, на стул бор. Шу воқеадан сўнг қўшнингнинг телефони уларникига сим тортиб ўтказишди. Бир амаллаб кун ке-чирётгани кўриниб турибди.

— Ҳамдан қаерда эди эди? Нар-салари қани? Рухий ёки бошқа би-рон-бир жиддий касаллиги борми-ди?

— Ўғлим согпа-соғ эди. Мана бу диванда ётар эдик. 1 сентябрда мактабга борганимда киясан деб мана бу оқ кўйлак, кастюм-шимми дазмоллаб олиб қўйган эдим.

Хўнтраб йиғлайди она бечора. Уни тинчлантиришга ҳаракат қила-миз. Энди у бизни саволга тутайди.

— Бошқа районларга ҳам айт-гансизларми? Улар ҳам излаётган-дир?

Унга муҳкам жавоб қайтарамиз: — Ҳа, шундай.

Нима ҳам дейиш мумкин. Ахир нима бўлганини энди билаяпмиз-ку.

Кўздан кечирибди тўхтамакин, чунки энди хулоса қилиш мумкин. Бу уйда болалар йўқлиги билан бо-лиқ ҳеч қандай жиноят бўлмаган. Ўзлари гумдон қилиб кейин йўқолиб қолди деб айтганимиз одамларга ўхшайди. Демак, болаларнинг изини бу ердан эмас, ташқаридан, қўчадан излаш керак.

Сафар КАТТАБОЕВ

ЖИДИРУВ

лиционер ўзича сўқиниб машинадан тушар экан, ҳар эҳтимолга қарши олиб юрган баклашқасидаги бен-зинни қуя туриб дейди:

— Бир суткада ўн литр бензин беришади, катта шахарда бу нима бўлади. Ҳали уёққа, ҳали буюққа, катталар ҳеч ўйлашмайди-да. Ўртоқ бошлиқ, боргандан сўнг участка-войга айтиб, ўн литр бензиннинг гўрнини қазмасангиз бўлмайди.

Йўлда давом этиб, аризада кўрсатилган 16-уйни қидиришни бошла-ймиз. Кўчалар нимкоронги. «Опер»-га яна танбех бераман.

— Сиздан бошқа одам бўлганда, аллақачон участкавойни топиб, фа-лон жойга чиқиб тур деган ва биз қийналмай топиб борган бўлар эдик.

«Опер» ҳам эътироз билдиради:

— Ўртоқ бошлиқ, авваламбор мен кидирув эмас, наркомания бўйича инспекторман. Кидирув билан шу-гулланадиган инспектор қаергадир йўқолган экан, уни ярим кун излаб топишолмагандан сўнг мени юбо-ришди. Танбехингиз тўғри, лекин ўша участкавойни топиб бўлмасан-чи? Навбатчи га рация орқали қидир, уйни аниқлаб қўчага чиқиб турсин деганман.

Ҳамма ўзича ҳақ. Уйни қидириш-да давом этамиз. Йўл четидида тўрт-беш йигитнинг бақириб-қақириб тортишяётганини кўрамиз.

— Булар бир балони бошлайди-ёв!

Хайдовчи рацияни олиб навбат-чиға бовгани:

— 02, 02, «Ором» кафеси олдида ўн-ўн бешта одам, маст бўлса ке-рак, муштлашяпти. Йўлнинг ярми-гача чиқиб кетган. Биз прокуратура терговчиси билан воқеа жойига ке-таман, шугулланмишга вақтимиз йўқ, бошқа гуруҳ юборинг.

Бироздан сўнг рациядан шахар ички ишлар бўлими навбатчисининг

Унинг орқасидан нимкоронги йўлаклардан юқорига чиқамиз. Уйга киришимиз билан ёши етмишларга борган кимиз сўрайди:

— Тоқтингизларми, болам? Би-рон хабар борми?

Уйдагилар савол аломати билан бизга тикилишади. Бор гапни айтиб бўлмайди. Уларни хотиржам қила-миз.

— Топилади, момо. Қаерга ҳам боришар эди. Қани, нима бўлди? Сизми боланинг онаси, бир боши-дан гапиринг-чи.

— Аризада ёзганман-ку, етти яшар ўғлим йўқолган, неча марта айтишми керак? — йигламсаради аёл.

— Биламиз йўқолганини, қачон, қаерда, қандай ҳолатда йўқолди? Ёнидаги бола ким, ҳаммасини аста-секин, шошимай айтиваеринг, мен ёзиб олавераман, шундан кейин кидирувни бошлаймиз.

Эраклардан бири эътироз бил-диради:

— Ҳали қидирмадингларми, биз бўлсамиз телевидениясига қараб ўтирибмиз, болаларнинг расмини кўрсатишса керак деб.

«Опер» гага аралашади:

— Сиз тоғаси бўлсангиз керак-а, телевозорқўйиб ўтирмай, нега ўзин-гиз изламайсиз? Ҳамма нарсани милиция қилиб бериши керакми?

«Кампир» эътироз билдиради.

— Ундай деманг, болам, кечадан бери булар ҳам тинган эмас. Яқин орадаги қариндош борми, таниш борми, ҳаммасиникига бориб ке-лишди, телефон қилишди. Болалар йўқ. Ишқилиб омон-эсон бўлиш-син-да, бу кўргулик ҳам бормиди? Ниҳоят нима воқеа бўлганини билиб оламиз.

Буйида йўқолган болалардан бири — Ҳамданнинг онаси яшар экан. Исми Зарифа. Эридан ажрашган. Фарзанди учун эридан алимент оли-ди, ўзи ўқитувчи. Лекин бу касб би-лан рўзгор тебратиб бўлмаслигини тушуниб, мактабни ташлаган. Бо-зорда мева-чева олиб сотади. Улар билан йигирма бир ёшли Акбар де-ган жинни ҳам яшайди. Акбар ҳам унинг «бизнес»ига ёрдам қилади.

Зарифа ўғли шу йил 1-синфга бориши сабабли, рус мактаблари-да ўқитиш хуши деб, Элмира деган таниш ўқитувчи онадан унга рус ти-лини ўргатишни илтимос қилган. Элмира рози бўлган ва Ҳамдан ҳар

қатнайдилар.

Кеча ҳам одатдагидек эрталаб соат 8 да Қодир келган ва Ҳамдан иккаласи мактабга кетган. Улар қай-тавермагач, Зарифа мактабга бор-ган. У ердаги болалар Қодир ва Ҳамдан мактабга келгани, лекин муаллим келмагани учун ҳаммала-ри мактаб ҳовлисида уни кутиб ўйнаб ўтиришганини айтишади. Ўқитувчи келганида эса иккаласи йўқ эди, уларнинг қаерга кетганини ҳеч ким билмайди.

Зарифа югуриб бозорга бориб, воқеани Инобатга айтиди. Иккаласи болаларни қидиришни бошлашади. Инобат ҳам Қарши шаҳридаги ҳамма танишлариникига бориб ке-лган, аммо болалар ҳеч жойда йўқ. Ҳозир ҳам у шахар четидида туради-ган бир танишиникига кетган, чунки у ерда бироз муддат ижарада турган экан. Ҳадамай келиб қолади.

Бўлган воқеа шу. Энди аниқлаш-тирувчи саволларга ўтамиз.

— Собик эрингизиникига борди-гизми, боланинг устида тортишув бормиди? Эрингиз ким, нима иш қилади? Ундан гумонингиз борми?

— Йў-ўқ, — гапга кампир арала-шади. — Бунинг эри алқаш бўлиб кетган. Унга бола-чака керак эмас. Кеча ўғлим бориб келди. Бошқа аёлга ўйланиб, икки болали бўлган экан. Буларни боқа олмапман, Ҳам-даннинг бошимга ураманин дебди. Уч-тўрт йилдан бери бир марта ҳам боласини келиб кўрган эмас. Ҳар олти ойда почтадан тўрт-беш сўм келиб туради.

— Қаерда яшайди, қўриниши кан-дай, исм-фамилиясини? — «Опер» у ҳақидаги маълумотларни ёзиб ола бошлади. Мен эса яна Зарифани саволга тутаман.

— Бирор киши билан ўқашиб қолганингиз йўқми, масалан, бо-зорда жой талашиб? Бировдан қарз олганимиз ёки?..

— Йў-ўқ, — Зарифа ҳолисизларча гапирди. — Эски шахарда деҳқон-лардан арзонга бир-икки тўрва қартошқа, сабзи-пиёз олиб, «оп-ти» бозорга олиб бориб сотамиз. Бор-йўғи эллик-олтмиш минг сўм пулни айлантириб, кун кечираяман. Бировга қарз ҳам берганим йўқ, қарз ҳам олганим йўқ. Ким билан ҳам тортишаман, ҳамманинг дарди ўзига етати.

— Илгари ҳам уйдан кетиб қола-рмиди?

(Давоми келгуси сонда).

Қарши шахар прокуратураси терговчиси Сафар КАТТАБОЕВ кўп йиллардан бери бадий ижод билан ҳам шугулланади. Унинг «Ғалати ўғри», «Итнинг жойи нега ўзгарди?» каби қиссалари «Qonun himoyasida» журналида эълон қилинган. Яқинда мазкур қиссалар Алишер Навоий номиди-га Ўзбекистон миллий кутубхонаси нашриётида «Ғалати ўғри» номи билан тўплам ҳолида чоп этилди.

Хуқуқшунос-каламхоб дўстимизни илк китоби билан табрик-лаб, иҳодига муваффақият тилаймиз.

ТАХРИРИЯТ

SUD OCHERKI

— Давай, ўқла, — деди Салим деворга суянган кўйи нон кашабаб ўтирган Муродга. — Сал камга ўхшаяпти.

Бошини осилтириб, кайф осмонда учиб юрган Мурод унга норозироқ киёфада қаради.

— Ўзи бир чеким қолди, — деди у мингирлаб. — Ҳаммасини чекиб қўйса, эртага нима қиламиз?

— Ўравер, эртага мен топаман.

— Ўғил болача гапми? — ишон-қирамайроқ сўради Мурод. — Олдингидақа алдамайсанми?

Салим индамади. Қизарган кўзлари ўқрайди. Мурод ҳам шундай алфозда эди. Салимнинг жирракилигидан кўриб, чўнтақларини қовлади-да, нўхатдек нашани топиб папирос ичига ўрай бошлади.

Торгина хонани сассиқ тутун қоплаган. Дим. Пашшалар ғўғон ўйнаётган дастурхонда папир бўлақлари. Соғиган чой. Қатиқ юки коса... Точкадаги эски «Рекорд» телевизорда концерт берилаяпти.

«Ўқланган» папиросни навбат билан чека бошлашди.

Вақт алламаҳал бўлиб қолган эди. Ғўжанак ётган Салим кўзини очди. Боши ғувулларди. Хона қоронғи. Фақатгина точкадаги телевизор ёгдуси ўйнади. Мурод унинг кўз очганини кўриб:

— Видео бўлганда кўрар эдик, — деб қолди.

— Бу гап Салимга ҳам ёқди. Ўтириб олди.

— Юр, кетдик, видео олиб келамиз, — деди.

Салим шу топда акасининг видеомагнитофони эслаб қолган эди. Билади, акаси-хазир Россияда, помидор олиб кетган. Уйда янгаси билан жияни бор, холос. Сўрайди, ёйилиб қолмас. Янгаси ёқтирмаслигини жуда яхши билади. Бермай кўрсин-чи! Нима, ўз акасининг видеосини ҳам кўролмайдими?

Олдинма-кетин кўчага чиқибди. Нашанинг кайфи тарқаб улгурмаган эди. Акасининг уйи янги маҳаллада. Янги уй-йў қилиб чиқиб кетишган. Россияга қатнаб савдогарлик қилади. Топиш-тутишига кўпчиликнинг ҳаваси келади. Уйни ҳам дангиллама қилиб қурди. Салим эса доим акасининг нолийди: ёрдам бермас эмши. Бир-икки борганида тўрт-беш сўм берди, кейин «энди аравангнинг ўзинг торт, кичкина бола эмассан» деб қурқу қайтарди. Ҳаммасидан ҳам унга «кўзинг очилмас экан-да» дегани алам қилди. Қамалиб келганини писанда қилгандай туюлди. Ушанда акаси керакли жойларга пул тиккида қамалмай қолиши ҳам мумкин эди. Унингча пулини қизгонди. У ёқдан келганича хотини ҳам «бундай ўғри, алкаш билан яшолмайман» деб қизчасини етаклаб кетиб қолибди. «Яшамасанг, яшам» деб юрганига ҳам ярим йилдан охиб қолди. Ишга тоқати йўқ. Томорқасини биттасига шериқликка бериб қўйиб, шунинг орқасидан қорин тўйдириб юрибди. Оталари у қамқоқчилигида ориятдан эзиллиб ўлиб кетди. Кекса онаси шумшайиб қолди. Акаси олиб кетишга қўл уринди, лекин онаси «уханг ёлғиз қолади» деб кўнмади...

Уй-гиналар нафратга айланиб Салимни шошилтирди. Кўнглида «видеони бермаса кўрадиганини кўради» деган кек ўрмаларди.

Янги маҳаллага ҳам етиб келишди. Акасининг темир дарвозаси устидаги чироқ ёниб эди. Салим дарвозани бир-икки туртиб кўрди: қилт этмади, ичкаридан қулф эди. Кафти билан урди, жавоб бўлмади.

— Хў, Қосим ака! — акасининг уйда йўқлигини билса-да, бакириб чақирди. Беш-олти бор чақирганидан сўнг ичкаридан аёл кишининг овози келди. Янгаси. Дарвозани очмай:

— Ким у, тинчликми? — деб сўради. — Қосим акам йўқ эди.

— Бу мен, Салимман, очинг, Сора янга. Иш бор.

Дарвоза очилди. Юпқа халатининг ёқасини тутамлаб олган янгаси кўринди. Анчадан бери уни кўрмаган эди. Емон ўйлари энди хирсга айланиб, ютиниб қўйди.

— Келинг, тинчликми? Онам

риб очик пешайвонига чиқди.

— Ая, ким келди? — сўраб қолди ўғилчаси.

— Биттаси, бор, кириб ётавер, — деди Сорахон амакинг дейишга ҳам орланиб. Кейин ичкарига кириб ётди. Ухломлади. Ўғилчаси пишиллаб ухлаб қолди. Эшикни очик қолдириб пешайвонга чиқиб ётди.

Тонг отай деб қолган эди. Салимнинг фикри ёдида шу топда ўртоғининг ёнида гапини ўлдирган, юзига дарвозани ёпиб олган

турди... У худди ҳаётдаги барча кўргуликлари, нафрати, аламини, ўчини шу янгасидан олаётгандек эди. Ҳаммасига у айбдордек.

Нима қилиб қўйганини кейин хис қилди. Энди кеч. Олдинлари бунчалик кўркувга тушмаган, ўзидан уялмаган эди. Энди нима қилсин? Бўлар иш бўлди. Шундоғича қочиб кетса барибир қўлга тушади. «Изимни йўқотишим керак, — энди ҳаёлида шу фикр ўйнади, — уйга ўт қўяман. Ҳеч ким билмайди... Бу ерга келга-

нимни ҳеч ким кўрмаган. Муродга тушунтириб қўяман...».

У телбалардай ҳаракатга тушди. Деразаларни ёпди, дарпардаларни ёйди. Унинг қорасини олган ит ириллаб келди, лекин пиллапоядан чиқиб-тушишдан бошқа чора тополмади...

Ичкарига кириб, чироқни ёқди. Узун, чироили хона ёришиб кетди. Тўрдаги диванда жиянчаси Нозим чалқанча ётганча ҳеч нарсадан бехабар, пишиллаб ухлар эди. Жиянининг устига борди. Ширингина. Ўлдирсинми, худди онаси каби?! Йўқ, бу сафар қўли бормади. Ахир жияни уни кўргани йўқу!.. Точкаларни титкилай бошлади. Унга гугурт керак эди! Нигоҳи меҳробдаги столда турган телевизор ва устидаги видеомагнитофонга тушди. Фалати бўлиб кетди. Шу нарсаси бўлмаганда эди...

Гугурт топди, хатто мойчироқ ҳам. Чироқнинг пилигини суғуриб олиб, мойини тахмондаги кўрпачиқларга, янгасининг жасади устидан полга сепди. Мой сепган жойларига гугурт қақди. Пардаларга ҳам гугурт тутди. Уйдаги олов кўз ўнгига кучая борди...

— Нозимжон, сенмисан? — деб сўради қора шарпани ўғли деб ҳаёл қилиб. Жавоб бўлмади. Шарпа ўрнидан туриб бостириб кела бошлади.

— Ким у? Кимсан? Вой-дод! Салимнинг лой юққан чангадек кўзлари янгасининг томоғига ботди. Жувон унинг исканжасидан қичқомай жонхўлатда тилпирчилар, қўли етган жойини юмдаларди. Уни танигач, кўзлари кўркувдан баттар олайиб кетди. Салим юз-кўзи тиндаланиб, қонаб ачишса ҳам қўлларини бўшатмади. Охири янгаси йиқилди. Салим шунда ҳам уни анча муддат бўғиб

яхши ўтирибдими? — анграйиб қолган қайнисидан сўради Сорахон. Кўнгли ниманидир сездим, ичкарига тақлиф қилмади. Бунинг устига бемаҳал бўлса.

— Видеомагнитофон керак, кўрмоқчимиз, — деди Салим ўзини тутишга уриниб.

— Магнитофон бузуқ, акангиз ҳеч кимга берма деб яшириб кетган.

— Ёлғон.

— Нимага ишонмайсиз? Акангиз икки-уч кунда келиб қолади, телефон қилди. Келганда ўзидан сўраб оласиз, — деди янгаси.

— Нима, акаминг магнитофони ҳам ҳаддим сифмайдими? Бор очик! — сенлашга ўтди Салим.

— Сенсирманг, сиздан ёшим катта...

Янгаси гапини тугатолмади. Салим сўкина бошлади.

— Хе, бетинг кўрсин! — деди-да, янгаси ўзини ичкарига олиб, эпчиллик билан дарвозани беркитиб олди.

— Оч! — деганича Салим дарвозани урди, тепди. Ичкаридан садо бўлмади. Бир маҳал дарвоза ортида итнинг ириллаб вовулагани эшитилди. Янгаси баҳайиб оварчака итини қўйворган эди. Салимнинг ўпкаси тушиб орқага қочди. Аралашмай бир четда турган Мурод томонга югурди.

— Хали кўрасан, боппайман, — деб дарвозага қараб мушт кўрсатди Салим Муроднинг орқасидан йўлга тушаркан. Ўйларига бормадми, Муродни ҳам эсидан чиқарди. Қишлоқ марказидаги дўхондан сотувчига эланиб, тижирон қилиб насияга бир шиша вино олди.

Кир, гижим қўйлаги тердан баданига ёпишиб ётибди. Дўхон қоровулидан пилла олиб, винони ича бошлади...

Бу маҳалда Сорахон маст қайнакка кетганига ишонч ҳосил қилиб, баланд уйнинг деразала-

нимни ҳеч ким кўрмаган. Муродга тушунтириб қўяман...».

У телбалардай ҳаракатга тушди. Деразаларни ёпди, дарпардаларни ёйди. Унинг қорасини олган ит ириллаб келди, лекин пиллапоядан чиқиб-тушишдан бошқа чора тополмади...

Ичкарига кириб, чироқни ёқди. Узун, чироили хона ёришиб кетди. Тўрдаги диванда жиянчаси Нозим чалқанча ётганча ҳеч нарсадан бехабар, пишиллаб ухлар эди. Жиянининг устига борди. Ширингина. Ўлдирсинми, худди онаси каби?! Йўқ, бу сафар қўли бормади. Ахир жияни уни кўргани йўқу!.. Точкаларни титкилай бошлади. Унга гугурт керак эди! Нигоҳи меҳробдаги столда турган телевизор ва устидаги видеомагнитофонга тушди. Фалати бўлиб кетди. Шу нарсаси бўлмаганда эди...

Гугурт топди, хатто мойчироқ ҳам. Чироқнинг пилигини суғуриб олиб, мойини тахмондаги кўрпачиқларга, янгасининг жасади устидан полга сепди. Мой сепган жойларига гугурт қақди. Пардаларга ҳам гугурт тутди. Уйдаги олов кўз ўнгига кучая борди...

— Нозимжон, сенмисан? — деб сўради қора шарпани ўғли деб ҳаёл қилиб. Жавоб бўлмади. Шарпа ўрнидан туриб бостириб кела бошлади.

— Ким у? Кимсан? Вой-дод! Салимнинг лой юққан чангадек кўзлари янгасининг томоғига ботди. Жувон унинг исканжасидан қичқомай жонхўлатда тилпирчилар, қўли етган жойини юмдаларди. Уни танигач, кўзлари кўркувдан баттар олайиб кетди. Салим юз-кўзи тиндаланиб, қонаб ачишса ҳам қўлларини бўшатмади. Охири янгаси йиқилди. Салим шунда ҳам уни анча муддат бўғиб

яхши ўтирибдими? — анграйиб қолган қайнисидан сўради Сорахон. Кўнгли ниманидир сездим, ичкарига тақлиф қилмади. Бунинг устига бемаҳал бўлса.

— Видеомагнитофон керак, кўрмоқчимиз, — деди Салим ўзини тутишга уриниб.

— Магнитофон бузуқ, акангиз ҳеч кимга берма деб яшириб кетган.

— Ёлғон.

— Нимага ишонмайсиз? Акангиз икки-уч кунда келиб қолади, телефон қилди. Келганда ўзидан сўраб оласиз, — деди янгаси.

— Нима, акаминг магнитофони ҳам ҳаддим сифмайдими? Бор очик! — сенлашга ўтди Салим.

— Сенсирманг, сиздан ёшим катта...

Янгаси гапини тугатолмади. Салим сўкина бошлади.

— Хе, бетинг кўрсин! — деди-да, янгаси ўзини ичкарига олиб, эпчиллик билан дарвозани беркитиб олди.

— Оч! — деганича Салим дарвозани урди, тепди. Ичкаридан садо бўлмади. Бир маҳал дарвоза ортида итнинг ириллаб вовулагани эшитилди. Янгаси баҳайиб оварчака итини қўйворган эди. Салимнинг ўпкаси тушиб орқага қочди. Аралашмай бир четда турган Мурод томонга югурди.

— Хали кўрасан, боппайман, — деб дарвозага қараб мушт кўрсатди Салим Муроднинг орқасидан йўлга тушаркан. Ўйларига бормадми, Муродни ҳам эсидан чиқарди. Қишлоқ марказидаги дўхондан сотувчига эланиб, тижирон қилиб насияга бир шиша вино олди.

Кир, гижим қўйлаги тердан баданига ёпишиб ётибди. Дўхон қоровулидан пилла олиб, винони ича бошлади...

Бу маҳалда Сорахон маст қайнакка кетганига ишонч ҳосил қилиб, баланд уйнинг деразала-

нимни ҳеч ким кўрмаган. Муродга тушунтириб қўяман...».

У телбалардай ҳаракатга тушди. Деразаларни ёпди, дарпардаларни ёйди. Унинг қорасини олган ит ириллаб келди, лекин пиллапоядан чиқиб-тушишдан бошқа чора тополмади...

Ичкарига кириб, чироқни ёқди. Узун, чироили хона ёришиб кетди. Тўрдаги диванда жиянчаси Нозим чалқанча ётганча ҳеч нарсадан бехабар, пишиллаб ухлар эди. Жиянининг устига борди. Ширингина. Ўлдирсинми, худди онаси каби?! Йўқ, бу сафар қўли бормади. Ахир жияни уни кўргани йўқу!.. Точкаларни титкилай бошлади. Унга гугурт керак эди! Нигоҳи меҳробдаги столда турган телевизор ва устидаги видеомагнитофонга тушди. Фалати бўлиб кетди. Шу нарсаси бўлмаганда эди...

Гугурт топди, хатто мойчироқ ҳам. Чироқнинг пилигини суғуриб олиб, мойини тахмондаги кўрпачиқларга, янгасининг жасади устидан полга сепди. Мой сепган жойларига гугурт қақди. Пардаларга ҳам гугурт тутди. Уйдаги олов кўз ўнгига кучая борди...

— Нозимжон, сенмисан? — деб сўради қора шарпани ўғли деб ҳаёл қилиб. Жавоб бўлмади. Шарпа ўрнидан туриб бостириб кела бошлади.

— Ким у? Кимсан? Вой-дод! Салимнинг лой юққан чангадек кўзлари янгасининг томоғига ботди. Жувон унинг исканжасидан қичқомай жонхўлатда тилпирчилар, қўли етган жойини юмдаларди. Уни танигач, кўзлари кўркувдан баттар олайиб кетди. Салим юз-кўзи тиндаланиб, қонаб ачишса ҳам қўлларини бўшатмади. Охири янгаси йиқилди. Салим шунда ҳам уни анча муддат бўғиб

яхши ўтирибдими? — анграйиб қолган қайнисидан сўради Сорахон. Кўнгли ниманидир сездим, ичкарига тақлиф қилмади. Бунинг устига бемаҳал бўлса.

— Видеомагнитофон керак, кўрмоқчимиз, — деди Салим ўзини тутишга уриниб.

— Магнитофон бузуқ, акангиз ҳеч кимга берма деб яшириб кетган.

— Ёлғон.

— Нимага ишонмайсиз? Акангиз икки-уч кунда келиб қолади, телефон қилди. Келганда ўзидан сўраб оласиз, — деди янгаси.

— Нима, акаминг магнитофони ҳам ҳаддим сифмайдими? Бор очик! — сенлашга ўтди Салим.

— Сенсирманг, сиздан ёшим катта...

Янгаси гапини тугатолмади. Салим сўкина бошлади.

— Хе, бетинг кўрсин! — деди-да, янгаси ўзини ичкарига олиб, эпчиллик билан дарвозани беркитиб олди.

— Оч! — деганича Салим дарвозани урди, тепди. Ичкаридан садо бўлмади. Бир маҳал дарвоза ортида итнинг ириллаб вовулагани эшитилди. Янгаси баҳайиб оварчака итини қўйворган эди. Салимнинг ўпкаси тушиб орқага қочди. Аралашмай бир четда турган Мурод томонга югурди.

— Хали кўрасан, боппайман, — деб дарвозага қараб мушт кўрсатди Салим Муроднинг орқасидан йўлга тушаркан. Ўйларига бормадми, Муродни ҳам эсидан чиқарди. Қишлоқ марказидаги дўхондан сотувчига эланиб, тижирон қилиб насияга бир шиша вино олди.

Кир, гижим қўйлаги тердан баданига ёпишиб ётибди. Дўхон қоровулидан пилла олиб, винони ича бошлади...

Бу маҳалда Сорахон маст қайнакка кетганига ишонч ҳосил қилиб, баланд уйнинг деразала-

нимни ҳеч ким кўрмаган. Муродга тушунтириб қўяман...».

У телбалардай ҳаракатга тушди. Деразаларни ёпди, дарпардаларни ёйди. Унинг қорасини олган ит ириллаб келди, лекин пиллапоядан чиқиб-тушишдан бошқа чора тополмади...

Ичкарига кириб, чироқни ёқди. Узун, чироили хона ёришиб кетди. Тўрдаги диванда жиянчаси Нозим чалқанча ётганча ҳеч нарсадан бехабар, пишиллаб ухлар эди. Жиянининг устига борди. Ширингина. Ўлдирсинми, худди онаси каби?! Йўқ, бу сафар қўли бормади. Ахир жияни уни кўргани йўқу!.. Точкаларни титкилай бошлади. Унга гугурт керак эди! Нигоҳи меҳробдаги столда турган телевизор ва устидаги видеомагнитофонга тушди. Фалати бўлиб кетди. Шу нарсаси бўлмаганда эди...

Гугурт топди, хатто мойчироқ ҳам. Чироқнинг пилигини суғуриб олиб, мойини тахмондаги кўрпачиқларга, янгасининг жасади устидан полга сепди. Мой сепган жойларига гугурт қақди. Пардаларга ҳам гугурт тутди. Уйдаги олов кўз ўнгига кучая борди...

— Нозимжон, сенмисан? — деб сўради қора шарпани ўғли деб ҳаёл қилиб. Жавоб бўлмади. Шарпа ўрнидан туриб бостириб кела бошлади.

— Ким у? Кимсан? Вой-дод! Салимнинг лой юққан чангадек кўзлари янгасининг томоғига ботди. Жувон унинг исканжасидан қичқомай жонхўлатда тилпирчилар, қўли етган жойини юмдаларди. Уни танигач, кўзлари кўркувдан баттар олайиб кетди. Салим юз-кўзи тиндаланиб, қонаб ачишса ҳам қўлларини бўшатмади. Охири янгаси йиқилди. Салим шунда ҳам уни анча муддат бўғиб

яхши ўтирибдими? — анграйиб қолган қайнисидан сўради Сорахон. Кўнгли ниманидир сездим, ичкарига тақлиф қилмади. Бунинг устига бемаҳал бўлса.

— Видеомагнитофон керак, кўрмоқчимиз, — деди Салим ўзини тутишга уриниб.

— Магнитофон бузуқ, акангиз ҳеч кимга берма деб яшириб кетган.

— Ёлғон.

— Нимага ишонмайсиз? Акангиз икки-уч кунда келиб қолади, телефон қилди. Келганда ўзидан сўраб оласиз, — деди янгаси.

— Нима, акаминг магнитофони ҳам ҳаддим сифмайдими? Бор очик! — сенлашга ўтди Салим.

— Сенсирманг, сиздан ёшим катта...

Янгаси гапини тугатолмади. Салим сўкина бошлади.

— Хе, бетинг кўрсин! — деди-да, янгаси ўзини ичкарига олиб, эпчиллик билан дарвозани беркитиб олди.

— Оч! — деганича Салим дарвозани урди, тепди. Ичкаридан садо бўлмади. Бир маҳал дарвоза ортида итнинг ириллаб вовулагани эшитилди. Янгаси баҳайиб оварчака итини қўйворган эди. Салимнинг ўпкаси тушиб орқага қочди. Аралашмай бир четда турган Мурод томонга югурди.

— Хали кўрасан, боппайман, — деб дарвозага қараб мушт кўрсатди Салим Муроднинг орқасидан йўлга тушаркан. Ўйларига бормадми, Муродни ҳам эсидан чиқарди. Қишлоқ марказидаги дўхондан сотувчига эланиб, тижирон қилиб насияга бир шиша вино олди.

Кир, гижим қўйлаги тердан баданига ёпишиб ётибди. Дўхон қоровулидан пилла олиб, винони ича бошлади...

Бу маҳалда Сорахон маст қайнакка кетганига ишонч ҳосил қилиб, баланд уйнинг деразала-

нимни ҳеч ким кўрмаган. Муродга тушунтириб қўяман...».

У телбалардай ҳаракатга тушди. Деразаларни ёпди, дарпардаларни ёйди. Унинг қорасини олган ит ириллаб келди, лекин пиллапоядан чиқиб-тушишдан бошқа чора тополмади...

Ичкарига кириб, чироқни ёқди. Узун, чироили хона ёришиб кетди. Тўрдаги диванда жиянчаси Нозим чалқанча ётганча ҳеч нарсадан бехабар, пишиллаб ухлар эди. Жиянининг устига борди. Ширингина. Ўлдирсинми, худди онаси каби?! Йўқ, бу сафар қўли бормади. Ахир жияни уни кўргани йўқу!.. Точкаларни титкилай бошлади. Унга гугурт керак эди! Нигоҳи меҳробдаги столда турган телевизор ва устидаги видеомагнитофонга тушди. Фалати бўлиб кетди. Шу нарсаси бўлмаганда эди...

Гугурт топди, хатто мойчироқ ҳам. Чироқнинг пилигини суғуриб олиб, мойини тахмондаги кўрпачиқларга, янгасининг жасади устидан полга сепди. Мой сепган жойларига гугурт қақди. Пардаларга ҳам гугурт тутди. Уйдаги олов кўз ўнгига кучая борди...

— Нозимжон, сенмисан? — деб сўради қора шарпани ўғли деб ҳаёл қилиб. Жавоб бўлмади. Шарпа ўрнидан туриб бостириб кела бошлади.

— Ким у? Кимсан? Вой-дод! Салимнинг лой юққан чангадек кўзлари янгасининг томоғига ботди. Жувон унинг исканжасидан қичқомай жонхўлатда тилпирчилар, қўли етган жойини юмдаларди. Уни танигач, кўзлари кўркувдан баттар олайиб кетди. Салим юз-кўзи тиндаланиб, қонаб ачишса ҳам қўлларини бўшатмади. Охири янгаси йиқилди. Салим шунда ҳам уни анча муддат бўғиб

яхши ўтирибдими? — анграйиб қолган қайнисидан сўради Сорахон. Кўнгли ниманидир сездим, ичкарига тақлиф қилмади. Бунинг устига бемаҳал бўлса.

— Видеомагнитофон керак, кўрмоқчимиз, — деди Салим ўзини тутишга уриниб.

— Магнитофон бузуқ, акангиз ҳеч кимга берма деб яшириб кетган.

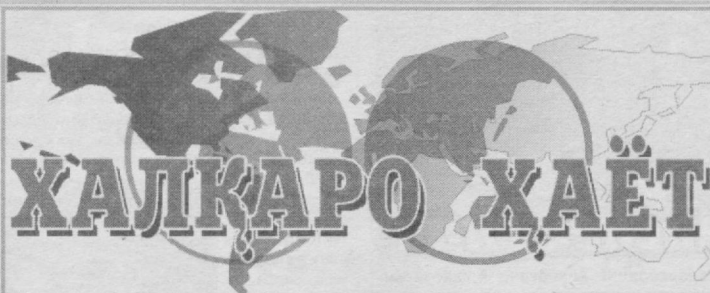
— Ёлғон.

— Нимага ишонмайсиз? Акангиз икки-уч кунда келиб қолади, телефон қилди. Келганда ўзидан сўраб оласиз, — деди янгаси.

— Нима, акаминг магнитофони

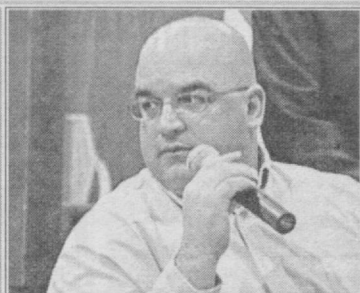
Тўлов тўланиши шарт

Яқин кунларда Финляндия пойтахти Хелсинкида шов-шувли суд жараёнларидан бири бошланади. Унда уруш вақтида Карелияда қўрилган қиргин лагерларида сақланган маҳбусларнинг ҳуқуқлари борасида сўз кетади. Айтиш жоизки, иккинчи жаҳон уруши вақтида Финляндия Германиянинг иттифқчиларидан бири бўлган. Шу боис, Карелия ҳудудида қўрилган барча лагерлар Германия қўмондонлигининг буйруғи билан Финляндиянинг ўша вақтдаги ҳукумати томонидан қўрилган. Буни КГБнинг ошкор этилган архив материаллари ҳам тасдиқлайди. Эндиликда ушбу лагерларда сақланган маҳбуслар ва уларнинг қариндошлари компенсация талаб этиб Хелсинки судига даъво аризаси билан чиқдилар. Аризада келтирилган важдарга кўра, компенсацияни айнан финн ҳукумати тўлаши лозим, чунки Карелиядаги қиргин лагерларини айнан финнлар қўрган ва лагер хизматчиларининг катта қисмини ҳам финнлар ташкил этган.

Самарасиз учрашув

Россия Ташқи ишлар вазири Сергей Лавровнинг Грузияга қилган расмий ташрифи самарасиз кечди. Бу масалага Грузия президенти Михаил Саакашвили изоҳ бериб, ҳозирда икки томонлама сиёсий ва ҳудудий муаммоларни ҳал этиш бўйича гап бўлиши мумкин эмаслигини айтиб ўтди. Чунки Грузиянинг бир қатор талаблари бажарилмай қолган. Россия ҳарбий базаларини Грузиядан олиб чиқиш ҳамда умумий чегара ҳудудини қўриқлаш масалалари очик қолмоқда. Бироқ, расмий Москва бу борада ўз нуқтаи назарига эга. Лавровнинг айтишича, Саакашвилининг талаблари бирдангина эмас, балки босқинчи-босқин бажарилади. Грузин ва абхаз, Грузия билан Шимолий Осетия чегараларида юз бераётган тўқнашуларда эса Россия томонлари муроасага келтиришга шайланган бетараф томондир. Шу боис ҳам бу муаммоларга нукта қўйиш мақсадида қилingan ташриф бошқа натижа билан тугаши кўтилган.

Беҳабар ота

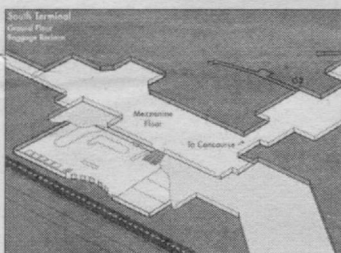
Исроил ҳукуматининг юридик маслаҳатчиси Менахем Мазуз мамлакат парламенти (кнессет)нинг депутаты Омри Шаронга нисбатан жиноят иши қўзғатмоқчи эканини эълон қилди. Бу ҳолатнинг диққатга сазовор томони шундаки, Омри Шарон Исроилнинг амалдаги бош вазири Ариэл Шароннинг тўғриқўли ўғли бўлиб, отасининг 1999 йилдаги сайлов кампаниясини ноқонуний равишда молиялаштирганлиги учун айбланмоқда. Менахем Мазуз кнессетга мурожаат қилиб, Омри Шарондан депутатлик дахлсизлигини олиб ташлашни сўраган. Агар унинг айби тасдиқланса, бош вазирнинг ўғлини етти йил озодликдан маҳрум этиш жазоси кутмоқда. Бош вазирнинг ўзи эса сайлов вақтида унинг ҳисоб рақамига келиб тушган пуллар тўғрисида ҳеч бир аниқ маълумотга эга бўлмаганини таъкидлаган. Айтиш жоизки, аввалроқ Ариэл Шароннинг иккинчи ўғли Гилад Шарон устидан порахўрлик айби билан қўзғатилган жиноят иши турли босимлар остида ёпиб юборилган эди. Ушунда ҳам ота боласининг қилган ишларидан беҳабарлигини рўқча қилиб қутулиб қолганди.

Сиёсатда янги қадам

ЭРТАГА Братиславада Россия президенти Владимир Путин ҳамда Америка Қўшма Штатлари президенти Жорж Буш ўртасида бўлиб ўтадиган музокаралар жаҳон афкор оммасининг диққат марказида турибди. Таъкидлаш керакки, сўнгги вақтларда икки давлат ўртасида ҳудудий таъсир борасидаги сиёсат анча кескин тус олган. Масалан, Россия ҳукумати АҚШнинг ташқи сиёсат борасидаги «иш»ларини кескин танқид қилапти. Ироқ можароси, Шарқий Европа ва Кавказ давлатлари инкирози шулар жумласидандир. Бироқ, бу қарашларни бир томонлама деса ҳам бўлади. Ўз навбатида Вашингтон маъмурияти ҳам Москванинг ташқи фаолиятдаги қатор ишларидан норози. Кўпала кузатувчиларнинг фикрича, мазкур учрашув икки давлат ўртасида юзага келган тушунмовчиликларни бартараф этиши мумкин.

Шов-шувга сабаб бор

АҚШ президенти Жорж Буш ҳақида турли миш-мишлар тарқалмоқда. Сўнгги вақтларда АҚШ оммавий ахборот воситалари унинг иштирокидаги бир неча учрашувни оммага тақдим этди. Улар Жорж Бушнинг Техас штати губернаторлиги вақтида ёзиб олинган. Учрашув иштирокчилари Жорж Буш ҳамда унинг дўсти ёзувчи Дуг Вилдир. Ўзаро сўхбат плёнкага ёзиб олинаётганлигини билмаган бўлгуси президент бир қатор сирларини ошкор этган. Буш дўстига бир вақтлари марихуана истеъмол қилганини айтган. Оқ уй маъбуот котиби Скотт Маклеллан бу чиқишларга изоҳ бера экан, бу губернатор Бушнинг ўзига дўст деб билган киши билан қилган норасмий сўхбати ва ҳеч бир асосга эга эмаслигини таъкидлаган. Нима сабабдан бу учрашувлар сирли равишда тасмага туширилган деган саволга шов-шувлар сабабчиси бўлган ёзувчи «мен Жорж Буш Америка тарихида ўз изини қолдиради деб амин бўлганлигим туфайли шу ишни қилдим» деган. Бироқ, уларни фош этишга сабаб нималигига тайинли жавоб бермаган.

Сабаблар аниқланмоқда

Австралиянинг Мелбурн шаҳри аэропортида галати воқеа юз берди. Аэропорт терминалларидан бири шошилинч равишда ёпилди. Бунга сабаб, «Virgin blue» авиакомпаниясига хизмат кўрсатувчи жанубий терминалдан маҳаллий шифохонага 23 киши кимёвий модда билан заҳарланган деган ташхис билан жойлаштирилганлигидир. Заҳарланганларнинг аксарияти терминал хизматчилари бўлиб, уларнинг заҳарланиш коэффициенти деярли бир хил. Лекин махсус хизмат вакилларининг ҳаво, вентиляция ва шунга боғлиқ бошқа тизимларни текшириши ҳеч қандай натижа бермади. Барча анализлар заҳарланиш мумкин бўлган моддалар борлигини инкор этди. Шунга қарамай бутун бошли терминал ёпилди, ишчилар тезкор равишда хавфсиз жойларга ўтказилди.

Текширув давом этаяпти

14 феврал куни Ливан пойтахти Байрутда мамлакат бош вазири Рафиқ Ҳаририйга нисбатан уюштирилган террорчилик ҳаракати атрофидаги баҳслар тобора қизимоқда. Эслатиб ўтиш жоизки, теракт оқибатида бош вазир ва унинг қортежи яқинида бўлган 14 киши ҳалок бўлган, 100 дан ортиқ фуқаро турли даражада жароҳат олган эди. Қувейтнинг «Ас-Сейассах» газетаси ушбу терактда бир нафар ливанлик ва икки нафар суриялик генералнинг қўли борлигини таъкидламоқда. Айбланётган суриялик генералларнинг бири Сурия президенти Башир Асаднинг қувёи Асф Шавкатдир. Ўтган ҳафта Шавкат Сурия ҳарбий разведкаси бошлиғи этиб тайинланган. Шу билан бирга у мамлакат президентининг хавфсизлик масалалари бўйича маслаҳатчиси лавозимида ҳам фаолият юритади. Маълумки, Ливанда Суриянинг 15.000 кишилик қўшини жойлашган. Содир этилган терактдан сўнг Ливанда Сурия ҳарбийларининг олиб чиқиб кетилишини талаб этиб, қатор намоишлар бўлиб ўтмоқда. БМТ бош котиби Кофи Аннан ушбу масалага оидиблик киритиш мақсадида Байрутга махсус комиссия жўнатилишини хабар қилди.

Қатарнинг жаҳон ахборот бозорида етакчи маккега эга бўлган «Ал-Жазира» давлат телекомпанияси сотилмоқда. Бу тўғрисида Қатар шайхи Ҳамад бин Халифа ал-Таний эълон қилди. Шайх жаноблари мамлакат парламентида шу йилнинг охиригача мазкур канални хусусийлаштириш режасини ишлаб чиқишни буюрди. «Ал-Жазира»га шахсий инвесторларнинг қизиқишини жалб қилиш мақсадида инглиз тилида эфир-

Телекомпания сотилаяпти

га чиқиш, болалар ва ҳужжатли филмлар каналларини ташкил этиш режалаштирилган. Дастлабки қарорга кўра, ушбу телекомпанияни фақатгина Қатар ёки Форс кўрфази давлатлари фуқаролари сотиб олишлари мумкин, холос. Бунинг ўзига яраша сабаблари бўлса керак, албатта. Телекомпания бош директори Вахдх Ханфарнинг айтишича, телекомпаниянинг ишлари ҳозирда яхши кетмаяпти. «Ал-Жазира» йилга Қатар ҳукуматидан 100 млн. доллар миқдорда моддий ёрдам олади. Шунингдек реклама, дастурлар сотувидан тушган маблаг ҳам телекомпания ҳисобида қолади. «Лекин шунда ҳам «Ал-Жазира» ҳар йили камомад билан чиқади. Бунинг тушунтириш қийин, — дейди Вахдх Ханфар, — балки бизга бу борада ривожланган давлатлар тажрибаси кўл келар».

Мулк савдода

Машҳур Кеннедилар оиласига тегишли бўлган уй анжомлари ва шахсий нарсалар Sotheby's аукционидида 5.500.000 долларга сотилган. Савдога Кеннеди оиласига тегишли бўлган 600 дан ортиқ нарса қўйилган бўлиб, ташкилотчиларнинг режасига кўра, уларни 1.000.000 долларга сотиш кўтилган. Бироқ, машҳур оиллага тегишли нарсаларга харидорлар бир неча баробар кўпроқ нарх беришган. Масалан, Жон Кеннедининг шахсан ўзига тегишли секретернинг ўзи 452.000 долларга сотилган. Аарон Шиклер томонидан қизилган Жаклин Кеннедининг болалари билан тушган сурати 216.000 долларга баҳоланган. Ушбу нарсаларни Жон Кеннедининг қизи Каролина сотувга қўйган бўлиб, олинган даромаднинг бир қисмини у Жон Кеннеди номидаги мемориал кутубхона ҳисобига ўтказишни режалаштирган.

Янги конституция сари

Испания халқи Европа Иттифоқининг конституцияси кучга киришига розилик берди. Ўтказилган референдумда аҳоли 100 фоиз иштирок этмаган бўлса-да, овоз берганларнинг деярли барчаси ушбу қонун томонида бўлган. Испания кироли Хуан Карлос ва киролича София биринчилар қаторида ўз овозларини бериб, фуқароларни бу масалада яқдилликка қачирган. Маълумки, Европа Иттифоқи конституцияси кучга кириши учун бу ҳужжатни иттифоққа аъзо барча давлатларнинг фуқаролари қўллаб-қувватлаши лозим. Кузатувчиларнинг таъкидлашича, испанлар бу борада Европадаги бошқа мамлакатлар фуқароларига ўрناк кўрсатишди.

6'ALATI DUNYO

БУ САФАР ПАНД
БЕРМАДИ

Утган йилнинг декабрида Польшада гайриодатий уғирлик содир этилди. Уғирлар Вигода ва Милево аҳоли пунктлари орасидаги телеграф линиясининг 52 та устуни (столба) ўғирлаб кетишган. Россиянинг «Новости» ахборот агентлиги берган хабарга кўра, ўғирлар ўмариб кетилган устуллардан қурилиш материаллари сифатида фойдаланишни мақсад қилган бўлиши мумкин. Ҳар ҳолда етказилган зарар катта суммани ташкил этади.

Калифорниянинг Лонг Бич шаҳридаги банклардан бирига бостириб кирган босқинчи Жеймс Эллиотнинг револьвери отилмай қолди. Ҳеч қачон панд бермаган револьверим нега отилмапти деган ўйда у қуролнинг стволига тикилганча тепкини яна бир бор босиб кўрди. Қурол бу сафар панд бермади.

Техас штати турмалари маъмурияти ўлим жазосига ҳукм қилинган маҳбусларни «сўнги бор сигарет чекиб олиш» ҳуқуқидан маҳрум этиш тўғрисида қарор чикарди. Қарорда айтилишича, чекиш соғлиққа катта зарар келтираркан.

Зимбабве Рухий касалларини бир касалхонадан иккинчисига ўтказишда автобус ҳайдовчиси йўл-йўлакка озгина пиво ичиб олиш учун дўкон олдида машинани тўхташиб, ичкарига кириб кетди. Чанқоғини босиб, ташқарига чиқса, автобус бўм-бўш, барча касаллар қочиб кетишган. Ҳайдовчи ўзини йўқотиб қўймай, шу атрофдаги бекатда турган йўловчиларни йўл ҳақи олмай элтиб қўяман деган ваъда билан автобусга миндириб, тўғри касалхонага олиб борди ҳамда ходимларга «буларнинг касали жуда кўзиган, турли-туман гаплар қилиши мумкин», дея йўловчиларни тушириб, ўзи жўнаб қолди. Гап нимадалигини аниқлаш учун уч кун керак бўлди.

Интернет хабарлари асосида Йўлдош ПАРДА тайёрлади

SAN'AT OLAMI

Веласкес сири

Диего Веласкеснинг ҳозиргача бошқотирма сифатида таърифланган асарининг сири очилди. Буюк rassomнинг 19 ёшида чизган «Исо Масих Марфа ва Мариянинг уйида» номли асарининг қай тарзда чизилганлиги кўплаб санъатшунослар учун жумбоқ бўлиб келганди. Ушбу масалани беш йил давомида ўрганган диншунос олим Филип Эслер ва rassom Жейн Бойднинг фикрича, буюк rassom ушбу асарни ундаги иштирокчиларнинг ойнадаги аксига қараб чизган экан. Бундай қарор қичаришга сабаб асар қахрамонларининг тугмалари чизишдаги ноаниқликлар ҳамда Исо Масихнинг кўтарилган чап қўлидир. Айтиш жоизки, испан диний удумларига кўра Исо Масихнинг чап қўли кўтарилган ҳолатда туриши катта хатодир.

Гудакка жилмайган рафтор муборак,

Юракка роз айтган баҳор муборак!

FUTBOL

Ўйиндан чиқди

Италия футбол лигасининг «А» сериясида «Милан» ҳамда «Кальяри» жамоалари ўртасидаги учрашувнинг 11-дақиқасида «Милан» ҳужумчиси Андрей Шевченко рақиб ҳимоячиси билан тўқнашиб кетиб майдонни тарк этишга мажбур бўлган. Тиббий кўрик натижаларига кўра, зарба натижасида Шевченконинг чап жағи синган ва у операция қилиниши лозим. Шифокорларнинг таъкидлашича, украиналик ҳужумчи камида 30 кун мобайнида майдонга чиқа олмайди. Ўз-ўзидан Шевченко чемпионлар лигасининг 1/8-финалидаги «Манчестер Юнайтед»га қарши бўладиган учрашувда қатнаша олмаслиги кўриниб турибди. Бу ҳолат ўйин натижасига қандай таъсир кўрсатишини ҳадемай билиб оламиз.

ENG, ENG, ENG...

Энг ажойиб,
Энг ғаройиб...

Энг ғаройиб, ақлга сиғмайдиган даражада хайратланарли ишлар қайд этиб бориладиган «Гиннесснинг ютуқлар китоби» ташкил этилганига яқинда эллик йил бўлади. Юбилей арафасида Буюкбританиянинг «Индепендент» газетаси китобда қайд этилган, энг ғаройиб ютуқлар ҳамда воқеалар сирасига кирувчи бир қатор ҳолатларни чоп этди. Унда ёзилишича:

Ҳарбий хизматда қақирилган энг ёш аскар бразилиялик Луис Альвеш де Лима бўлган экан. У 1808 йилда беш ёшида мажбурий ҳарбий хизматга қақирилган.

Энг жон қаттиқ жонивор Майк лақабли жўжа бўлган. 1945 йилда унинг боши танидан жудо этилган, яна 18 ой давомида тирик турган.

Энг узққ масофага учиб борган пўкак тикин Франция боғларидан бирида синаш учун очилган шампан виноси тикини бўлган экан. У 54 метр масофага учиб борган.

Энг кўп урадиган юрак ерқазар ҳашоратининг юраги бўлиб, минутига 1200 марта уради.

Энг кекса кампир 1997 йил 4 августда вафот этган Жина Луиза Калмент ҳисобланаркан. У 122 ёш 164 кунлигида бу дунёни тарк этган.

Австралиялик Николь Кидман рол ижро этган ҳар бир минута учун энг кўп ҳақ олган актриса ҳисобланаркан. У «Шанель» фирмасининг маҳсулотлари реклама қилинган 4 минутлик қўрсатувни учун 3,71 миллион, яъни ҳар бир минут учун 928.000 доллар ҳақ олган.

Энг кўзи ўткирқуш лочин ҳисобланаркан. У ўлжасини 8 км. масофадан туриб кўради.

Энг кўп қотиллик жинояти Колумбияда содир этилади. Бу ерда ҳар 100.000 кишига 65 та қотиллик тўғри келади.

Бактериологик қўрол илк бор инглизлар томонидан қўлланган экан. 1754-1767 йилларда улар чечак касалидан вафот этган кишиларнинг кийим-кечакларини Шимолий Америка хиндулари истиқомат қиладиган ҳудудларга келтириб ташлаш орқали уларни қириб юборишган.

Ер юзидеги энг бўйи баланд киши АҚШда яшайди. 64 ёшли Роберт Уодлоуннинг бўйи «бор-йўғи» 2 метру 72 сантиметр дид.

Япониялик Шигешио Изуми ташкилотда энг кўп вақт давомида меҳнат қилган ишчи ҳисобланаркан. У 98 йил давомида лавлаги плантацияларида меҳнат қилиб, 105 ёшида нафақага чиққан.

Й.ПАРДА тайёрлади

HAJIYIYA

— Буни ҳўриллатиб косанинг лаби билан ичганга нима етсин. Ҳам шўрва ичгандай бўласан, ҳам баданинг ярайди. Ғўштини болаларга беринг! — деди Кенжа Ботиров «қанди болаларга беринг!» дегандай гап қилиб. Шокогани кўтарган эди, лаби қуйди, қалқиб кетиб, шўрвани мошғурч қостимнинг ёқасига тўкиб юборди. Хонадон соҳиби хижолат бўлиб, чопла солиб, шўрва тўкилган ёқага поғули сочиқни босди. Кенжа Ботиров «э, ўзим» дея сочиқни олиб,

ТОВУК ШЎРВА

костюмининг ёқасини обдон артди. Сўнг бир-икки бор ёқани бурнининг тагига оёриб, хидлаб-хидлаб кўрди.

— Ҳиди қолмасмикин? Бугун мажлис бор эди, — деди ва бундай қараса, шўрва костюмидан ўтиб, қўйлаққа ҳам сизибди. — Бу ёғи қандақ бўлди?

— Бўлади-да бунақаси, — деди ён томонида ўтирган бош ҳисобчи Даврон Фармонов бўйини қўзиб қўйлақдаги катталашиб бораётган доға қараб. — Зўр бўлса, Абдураимнинг костюмини кийиб кетарсиз, — деб хонадон соҳибига қўз қисиб қўйди.

— Хижолат бўлманг, Кенжа Тиловоич, йўли топилади. Қани, дастурхонга қаранглар! — деди хонадон соҳиби Абдураим меҳмонларни қисталган қилиб. — Ҳозир битта костюм-

шим олдирамиз...

Кенжа Ботировнинг косаси ярим бўлган эди ҳамки, Абдураимнинг катта ўғли елим қозғоза ўралган костюм-шим кўтариб келди. Ботировнинг «хай-хай»ига қарамай, кўпчилик бўлишиб уни кийгизишди. Бош ҳисобчи гап орасида «қуллқ бўлсин» деб қўйди.

Шўрва тўкилган костюмни эса янги костюмнинг елим қозғозига ўраб олиб қўйишди, кетар маҳали Ботиров: «Ҳалиги костюмнинг чўнтағида бир нима бор эди, шунини...» деб қолди.

Хонадон соҳиби ичкарига кириб, доғ юққан костюмнинг чўнтақларини қовлаб, ҳеч вақо тополмади. Зийрак одам зийрак-да, «ҳеч нима йўқ экан» деб чиқса, ноқулай. Хотини олдиндан шайлаб чиққан бир бойлам пулни олиб чиқиб, янги костюмнинг чўнтағига солиб қўйди. Буни фақат Фармонов сезди, холос.

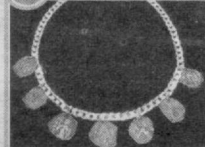
Абдураим бўлим бошлиғи бўлганининг «ювди»сида Кенжа Ботиров уни роса мактади. Фармонов:

— Товуқ шўрванинг қучи бу, — деди Абдураимнинг қўлига шишпиб.

Ташқаридан эса товукларнинг қоқолагани элас-элас эшитилиб турарди.

Илҳом ЗОИР

SHOV-SHUV

Янги
топилама

Буюкбританиянинг Ноттингемшир графлигида жойлашган Ньюарк шаҳри фуқароси, 30 ёшли археолог Морис Ричардсон темир асрига мансуб тилла тақинчоқни топиб олган. Олимпларнинг фикрича, ушбу қимматбаҳо топилама ўша вақтда Ноттингемшир ҳудудида яшаган қабиланинг бой аъзосига тегишли бўлган. Мазкур топилама 100.000 еврога баҳоланган.

HUQUQ
yuridik gazeta

Та'сисчи:

О'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi

Bosh muharrir:

Abduxolliq ABDURAZZOQOV

Tahrir hay'ati:

Bahridin VALIYEV, Abduhalim XOLMAHMATOV, Pirinjal QODIROV, Jahongir SHAROFBOYEV (Bosh muharrir o'rinbosari vazifasini bajaruvchi), G'afurjon ALIMOV (mas'ul kotib vazifasini bajaruvchi), Lola SHOMURODOVA, Muxtor SHODMONOV

Tahririyat manzili:

Toshkent shahri, Yahyo G'ulomov ko'chasi, 66-uy.

Telefon: 133-82-34, 133-64-72.
E-mail: Info@huquq.uz.
Faks: 133-64-85, 133-10-53.

Gazeta O'zbekiston Respublikasi matbuot va axborot agentligida 023-aqam bilan ro'yxatga olingan. Nashr ko'rsatkichi — 231, 232

Tahririyatga kelgan qo'yozma va suratlar egalariга qaytarilmaydi. Mualliflarning fikrlari tahririyat fikridan farglanishi mumkin. Nashrimizdan ko'chirib bosilganda «HUQUQ»dan olinganligi ko'rsatkichi shart. Tijorat ahamiyatiga molik materiallar beldisi ostida chop etiladi.

Buyurtma Г — 62.18450 nusxada chop etiladi. Gazeta tahririyat kompyuter bazasida teriladi va sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.

Nashriyotchi muharrir: D.XALLOV
Mushahid: A.MUSTAFOYEV

Gazeta «Sharq» NMK bosmaxonasida ofset usulida chop etiladi. Korxona manzili: Toshkent shahar, Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.

Bosmaxonaga topshirish vaqti: 20.00. Topshirildi: 17.30. 2345678

Gazeta
haftaning
chorshanba
kunlari
chiqadi.

Sotuvda
erkin narxda